ఆంధ్ర ప్రదేశ్

సంపుటి 2 | మార్చి 1958 | సంచి

ఫాల్గుణం, శాలివాహనశకము - 1879

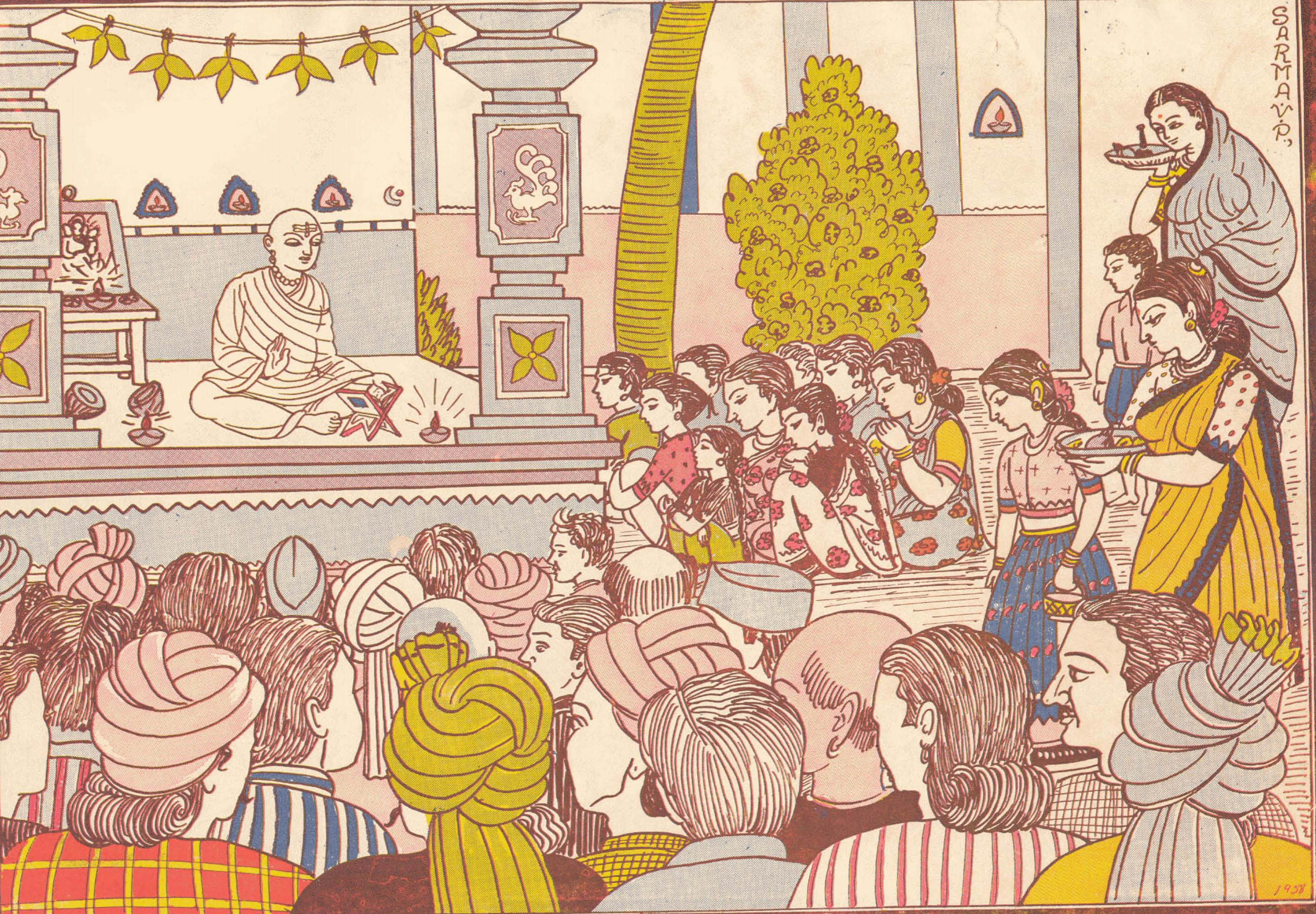

శివరాత్రి పర్వదినాన శ్రీశైలంలోని పాతాళగంగ వద్ద చేరిన యాత్రికులు.

శ్రీశైల దేవాలయ ద్వారం.

SARMA V.P.

రాజధాని నగరానికి నీటి సరఫరా

శ్రీ ఆర్. జి. బోర్గాంకర్
(హైదరాబాదు నీటి సరఫరా శాఖ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు)

నీటి సరఫరా పనులు అంటే ప్రస్తుతం ఆమాటకి గల భావాన్నిబట్టి రక్షిత నీటిసరఫరా సిస్టం అని సాధారణంగా అర్థం చేసుకుంటాం. ఈ సిస్టం క్రింద నీరు శుభ్రం చేయబడి, గొట్టాలద్వారా పంపిణీ చేయబడుతుంది. కాని, యీ పదానికి స్థూలమైన అర్థం తీసుకుంటే, కుతుబ్ సాహి పరిపాలనా కాలంలో హైదరాబాదు నగరం నిర్మాణమైనది దాని నీటిసరఫరా చరిత్రను ముఖ్యంగా రెండుకాలాలుగా విభజించవచ్చును. మొదటిది, సక్రమమైన రక్షిత నీటిసరఫరాను ప్రవేశ పెట్టకముందు కాలం, రెండవది, అది ప్రవేశ పెట్టిన తరువాతది. ఈ రెండు కాలాలనుకూడా మళ్ళీ విభజించి దిగువ వేర్వేరు దశలుగా యేర్పాటు చేయవచ్చును.

బాగ్గల్ కుంట నీటి సరఫరా పనులు-పంపింగ్ స్టేషన్.

అరక్షిత నీటి సరఫరా కాలం

1. మూసీనది జిల్లెల్లి ఆనకట్టనుంచి ముడి నీటి సరఫరా.
2. మీర్ ఆలమ్ చెరువునుంచి ముడి నీటిసరఫరా.

రక్షితనీటి సరఫరా

1. హైదరాబాదు నీటి సరఫరా పనుల యేర్పాటు. మీర్ ఆలం చెరువు, హుస్సేన్ సాగర్ లనుంచి నీటిసరఫరా చేయడానికై వరుసగా సిటీ, చాదర్ ఘాట్ నీటిసరఫరా పనుల నిర్మాణం. (తరువాత వీటికి హైదరాబాదు పాత నీటి సరఫరా పనులు అన్న పేరువచ్చింది).

2. ఉస్మాన్‌సాగర్, హిమాయత్‌సాగర్ చెరువులు రెండిటినుంచి నీటిని సరఫరా చేయడానికి అవకాశం యిచ్చే పునర్నిర్మాణ పథకం. వాయిదాలలో చేపట్టబడిన యీపని యిప్పుడు జరుగుతున్నది. దీనిలో సగంకంటే యెక్కువ పని పూర్తయింది.

మీర్‌ఆలం చెరువునుంచి ముడినీటి సరఫరా

అప్పటి హైదరాబాదు ప్రధానమంత్రి నవాబ్ మీర్ ఆలం 1802-1806 మధ్య మీర్ ఆలం చెరువును నిర్మించారు. హైదరాబాదు నగరానికి నీటిసరఫరాకి అదే ప్రారంభం. అప్పుడు పాతనగరంలో మంచి నీటికి చాలా కొరతగా వున్నందున, ఆ కొరతను తీర్చడానికై దీనిని ఆయన నిర్మించారు.

మీర్‌ఆలం చెరువు

ఈ చెరువు హైదరాబాదుకి యించుమించు 5 మైళ్ళ దూరంలో నైఋతి దిశలో వున్నది. ఈ చెరువుని నింపడానికై ఐసీనదికి కొత్వాలగూడా (కొంచెం యెక్కువతక్కువలో ప్రస్తుతం హిమాయత్ సాగర్ వున్న స్థలంలో) సమీపంలో ఒక ఆనకట్ట నిర్మించ బడింది. దీనికి రూ. 60,000/- వ్యయమైంది. అక్కడినుంచి యించుమించు 6 మైళ్ళ పొడుగుగల మట్టికాలువ యీ చెరువుకి నీరు అందించేది. దీనికి ఇర్సలగుండి కాలువఅని పేరు.

మీర్ ఆలం ఆనకట్ట ప్రపంచంలో బహు సంఖ్యాకమైన ఆర్చీలతో నిర్మించబడిన ఆనకట్టలలో మొదటిది. దానికి 21 అర్ధచంద్రాకారమైన అడ్డ ఆర్చీలు వున్నాయి. ఇవి రాతిదిమ్మపై నిర్మితమైన స్తంభాలు లేక అండగోడలపై నిల్చి వున్నాయి. గ్రావిటీ రకం మామూలు ఆనకట్టల విషయంలో నీటి ఒత్తిడిని కట్టడం బరువే తట్టుకోవాలి. కాని యిక్కడ అలాకాక నీటిఒత్తిడిని యీ ఆర్చీలు, అండగోడలు కలిసి తట్టుకుంటాయి. మొత్తం ఆనకట్టే ఒక ఆర్చీ. అర్ధ చంద్రాకార ఆర్చీల మధ్య పొడవులు 70-147 అడుగుల మధ్య వుంటాయి.

ముఖ్యాంశాలు దిగువ యివ్వబడినవి:—

ఆరగాణి (స్వంతం),	5 3/4 చ. మైళ్ళు
ఆనకట్ట పొడుగు	3,360 అ.
ఎత్తు	40 అ.
ఆనకట్ట అగ్రభాగం	ఆర్.ఎల్. 1700.00
తూము సిల్	ఆర్.ఎల్. 1680.00
ఎమ్. డబ్లుయు. ఎల్. వద్ద నీటివ్యాప్తి	0.62 చ. మైళ్లు

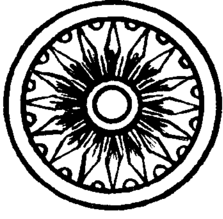
ఈ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి లక్ష రూపాయలు వ్యయమయాయి. ఈ ఆనకట్ట మద్రాస్ ఇంజనీర్ల కోర్‌నుంచి వచ్చిన ఆంగ్లేయుడు మిస్టర్ హెన్రీ రస్సెల్ అజమాయిషీక్రింద నిర్మితమయింది. ఆయన అప్పుడు రెసిడెన్సీ భవనాల ఇంజనీర్ యిన్‌ఛార్జిగా కూడా వుండేవారు.

మీర్ ఆలం చెరువు నిర్మించబడిన తరువాత అంతకుముందున్న తీవ్రమైన నీటికొరతతీరి నగరానికి పుష్కలంగా నీరు లభించేది.

మీర్‌ఆలం చెరువునుంచి పాతనగరానికి పంపిణీ యేర్పాట్లు

ఈ చెరువునుంచి నగరానికి నీరు సరఫరా చేయడానికై కాలవలు నిర్మించ బడినవి. ఇవి కొంత దూరం అనాచ్ఛాదితంగాను, కొంతదూరం ఆచ్ఛాదితమయీ ప్రవహించేవి. నీరు వీటిలోనుంచి రోడ్డు మట్టానికి దిగువనగల మట్టి గొట్టాలలోకి, అక్కడినుంచి వేర్వేరు నీటి తొట్లలోకి ప్రవహించేది.

మీర్ ఆలం చెరువునుంచి అనాచ్ఛాదితమైన కాలవలు రెండు ప్రవహించేవి. ఒక్కొక్కదాని కొలత 3′ × 2′. 'పేట' కాలవఅని వ్యవహరింపబడే యెగువ కాలవ చెరువు ఈశాన్యదిశ కొసనుంచి ప్రారంభమయేది. 'టమ్' కాలవఅని వ్యవహరింపబడే దిగువ కాలవ తూర్పువైపున మొదటి ఆర్చీవద్ద నుంచి బయలుదేరేది. అవిరెండూ టార్బన్‌ద్వారా ప్రవహించి అక్కడనుంచి ఒకదానికొకటి, కొంచెం యెక్కువ తక్కువలో సమానాంతరంగా ప్రవహిం

ఆంధ్రప్రదేశ్

మార్చి, 1958.

సంపుటి 2

ఫాల్గుణం, శాలివాహనశకము - 1879

సంచిక 5

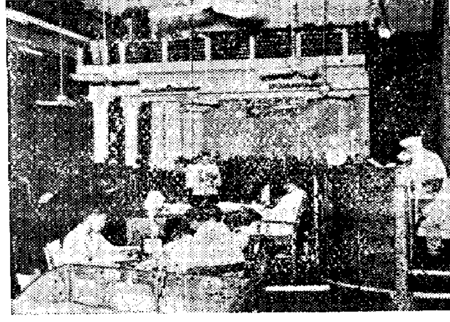
విషయసూచిక

— చందా వివరాలు —

సంవత్సరానికి రూ. 1-8-0 లేక 1 రూపాయి 50 నయాపైసలు

విడిప్రతి 2 అణాలు లేక 12 నయాపైసలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమాచార, పౌరసంబంధములశాఖచే ప్రచురింపబడి
సిటిజన్ ప్రెస్‌లో ముద్రింపబడినది.

ముఖచిత్రం

26-2-58 న ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభలో బడ్జెట్టును సమర్పిస్తూ ఆర్థిక శాఖామాత్యులు డా. బి. గోపాలరెడ్డి ప్రసంగిస్తున్న దృశ్యం.

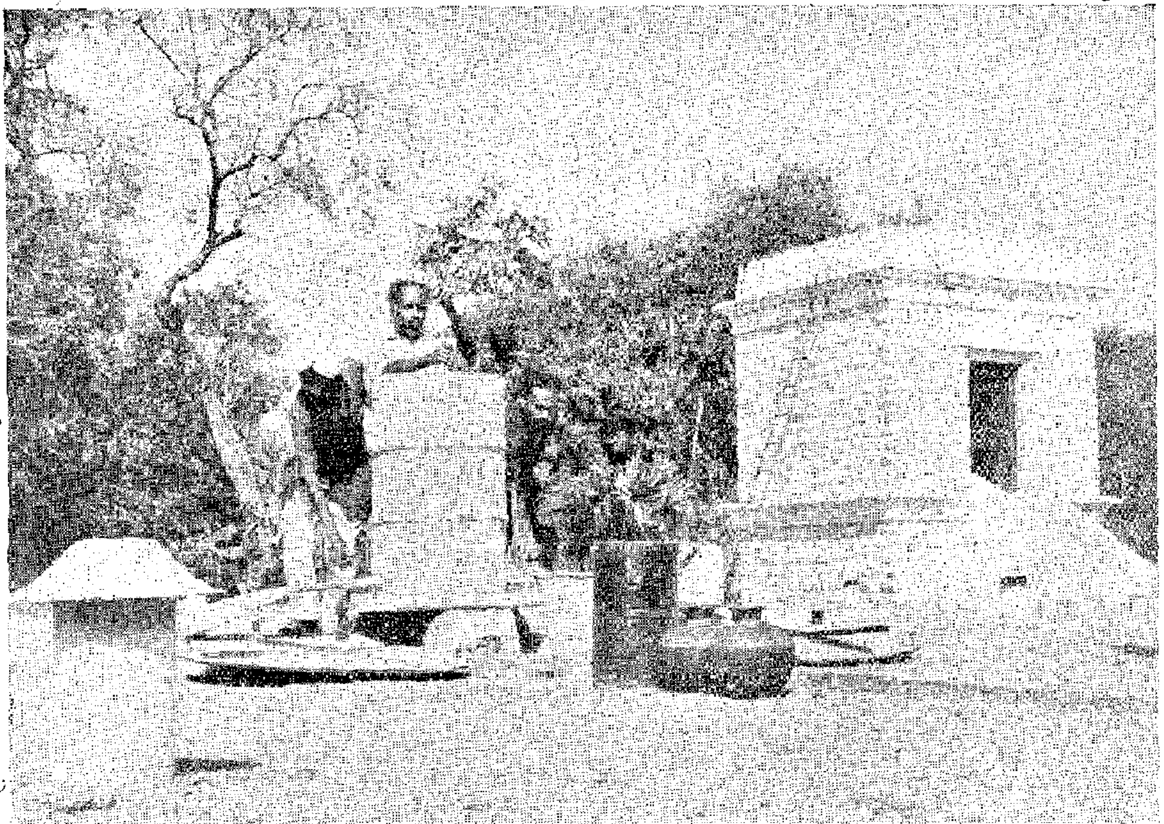
చేవి. అయితే వాటి గర్భాల మట్టంలో యించుమించు 4-5 అ. వ్యత్యాస ముండేది. అవి అలా ప్రవహించి మిస్రిగంజ్ సమీపంలో కజానా అని వ్యవహరింపబడే తొట్టిని చేరేవి. ఇక్కడ వాటి మార్గాలు కలిసేవి. ఇంకా అలా బయలుదేరి ఒక దానిపై ఒకటి ప్రవహిస్తూ సిటీ వాల్ గుండా 'జోరాహబూజ్' తొట్టిని చేరేవి. ఇక్కడ వాటి మట్టంలో యించుమించు 3½ అ. వ్యత్యాసముండేది.

మిస్రిగంజ్ వద్ద యెగువ కాలవనుంచి ఒక పిల్ల కాలవ బయలుదేరి వుత్తరంగా సిటీ వాల్ గుండా ఫతేదర్వాజా, దూద్ బౌలి దర్వాజాల మధ్యనుంచి ప్రవహించి నవాబ్ సర్ సాలార్ జంగ్, మరి కొందరు వున్నత వంశస్థుల ప్రాసాదాలకి నీటిని అందించేది.

జోరా కేంద్రంలో 48' చతురంగల పెద్ద పెద్ద జలాశయాలు రెండు వుండేవి. అవి యిటుక, సున్నంతో నిర్మితమయినవి.

జోరాహబూజ్ నుంచి బయలు దేరిన కాలవ నగరం గుండా ప్రవహించి పురాణా హవేలీ జలాశయంలో కలిసేది. ఇక్కడినుంచి నగరంలోని పల్లం ప్రదేశాలకి రోడ్డు మట్టానికి దిగువనకల మట్టి గొట్టాల ద్వారా నీరు సరఫరా చేయబడేది.

కాలం గడిచినకొద్దీ, ప్రజారోగ్యం దృష్ట్యా యీ పద్ధతి తృప్తికరంగా లేదని కనుగొన బడింది. పారిశుధ్య ప్రమాణాలు బాగా మారిపోయాయి. వాటిని సడలించ డానికి వీలులేదు. 1888 లో అప్పటి పబ్లిక్ వర్క్సు శాఖ చీఫ్ ఇంజనీరు మిస్టర్ పామర్ నగర నీటి సరఫరా పథకంపై ప్రభుత్వానికి నివేదికను సమర్పిస్తూ యీ కాలవని "యించుమించు అనాచ్ఛాదితమైన మురుగునీటి కాలువ" గా అభివర్ణించారు. ఎందుచేత నంటే, నీరు అనాచ్ఛాదితమైన కాలువలో ప్రవహించే టప్పుడు దానిలో కల్మషాలు చేరేవి. ఆరోగ్యానికి భంగ కరమైన అనేక పదార్థాలు కూడా చేరేవి.

బాగ్గుల్ కుంట నీటి సరఫరా పనులు-నీటిలో క్లోరిన్ కలిపే దృశ్యం.

హైదరాబాదు నీటి సరఫరా పనుల నిర్మాణం, రక్షిత నీటి సరఫరా

1889 లో హైదరాబాదు నీటి సరఫరా పనుల శాఖ యేర్పాటు అయింది. 1894-1899 మధ్య రక్షిత నీటి సరఫరాకై స్వతంత్రమైన రెండు విడి పథకాలు అమలుపరచ బడినవి. (1) నగర నీటి సరఫరా పనులు. ఇవి మీర్ ఆలం చెరువునుంచి వడపోసిన నీటిని అసలు 'నగరానికి' అనగా మూసీనదికి దక్షిణానగల ప్రాంతానికి సరఫరా చేసేవి. (2) చాదర్ ఘాట్ నీటి సరఫరా పనులు. ఇవి హుస్సేన్ సాగర్ నుంచి వడపోసిన నీటిని 'చాదర్ ఘాట్' పల్లపు ప్రాంతాలకి అనగా మూసీనదికి వుత్తరాన గల ప్రాంతానికి సరఫరా చేసేవి.

నగర నీటి సరఫరా పనులు

పైన పేర్కొన్నట్టుగా అప్పటి పబ్లిక్ వర్క్సు శాఖ చీఫ్ ఇంజనీరు మిస్టర్ పామర్ 1888 లో యీ పథకాన్ని సమర్పించారు. పాత పద్ధతిలోలా అనాచ్ఛాదితమైన కాలవలద్వారా కాక యినప గొట్టాలద్వారా వడపోసిన నీటిని సరఫరా చేయాలని ఆయన నొక్కి వక్కాణించారు. ప్రభుత్వం యీ పథకాన్ని 1894 లో ఆమోదించింది. ఆ తరువాత తక్షణం పని ప్రారంభమయింది. ఈ పథకంక్రింద మీర్ ఆలం వద్ద ఒకబహిర్గమనద్వారం, స్క్రీనింగు టవరు నిర్మించ బడినవి. ఇక్కడనుంచి నీరు చెరువుకి మిక్కిలి సమీపంలో గల వడపోత ప్రదేశానికి, 22" ప్రధాన బహిర్గమనద్వారం గుండా ప్రవహించేది. ఇక్కడ ఒక్కొక్కటి 121'-6" × 50'-6" కొలతలు గల 6 వడపోత (ఫిల్టర్) బెడ్స్ వుండేవి. స్లోసాండు రకానికి చెందిన ఇవి రోజుకి యించుమించు 1.5 లక్షల మందికి యించుమించు 12.2 లక్షల గేలన్ల నీటిని సరఫరా చేయడానికి వీలుగా యేర్పాటు చేయ బడినవి. దీని ప్రకారం రోజుకి తలకి 8 గేలన్లు మాత్రమే లభిస్తాయి ప్రస్తుతపు అవసరాలతో పోల్చినప్పుడు యిది చాలా తక్కువ.

వడపోత అయిన తరువాత 22" వ్యాసం, 5,754 అ. పొడుగుగల ప్రధాన గొట్టంద్వారా నీరు మిస్రిగంజ్ కి సమీపాన గల సర్వీసు జలాశయానికి చేరేది. ఈ జలాశయం యించుమించు 40½. లక్షల గేలన్ల నీరు పట్టేది.

ఈ జలాశయం పూర్తిగా నిర్మితమైన పిమ్మట దానిలో నాలుగు గదులున్నాయి. యెగువ గదులని వ్యవహరింప బడ్డ 2 గదుల కొలతలు 132' × 64½'. ఆ తరువాత నిర్మితమైన రెండు గదుల కొలతలు 208' × 132'. ఇవి దిగువగదులని వ్యవహరింప బడేవి. ఈ రెండు రకాల ఎఫ్. ఎస్. ఎల్. లోతు కూడా 10' వాటి సిల్ మట్టాలు ఒకటే. అయితే యెగువ గదులలో నీరు, కొంచెం మెరక ప్రదేశాలకి సరఫరా చేయడానికై యెగువ మట్టాన్ని నిలవ చేయబడేది. దిగువ గదులు ఆసిస్టం క్రింది మిగిలిన ప్రదేశాలకి నీటిని సరఫరా చేసేవి. ప్రతి గదికి నీరు వచ్చే పోయే మార్గాలు విడివిడిగా వుండేవి. వాటన్నిటిలోకి నీరు ఒకేఒక చాంబర్ లోనుంచి వదల బడేది.

పెద్ద గదులు రెండింటికి 20" ప్రధాన బహిర్గమనద్వారం, చిన్నలేక యెగువ గదులకి 12" బహిర్గమనద్వారం వుండేవి. దిగువ రెండు గదుల నుంచి యేర్పడిన పంపిణీ సిస్టం క్రింద నగరంలోని పల్లం ప్రాంతాలన్నిటికి పూర్తిగాను, చాదర్ ఘాట్ లో నదికి ప్రక్కనేవున్న కర్వాన్ వంటి కొన్ని పల్లపు ప్రదేశాలకి కూడా నీరు సరఫరా అయేది.

పంపిణీ సిస్టం క్రింద యించుమించు 3 చ. మైళ్ల ప్రదేశం వుండేది.

నగర నీటి సరఫరా పనుల పథకం మొత్తం ఖర్చు రూ. 12,59,000/-.

షహాలీబండ, అలియాబాద్ దర్వాజాకి పైన గల ప్రదేశాలవంటి మెరక ప్రాంతాలకి నీటిని సరఫరా చేయడానికై మిస్టర్ పామర్ ఒక పంపింగు జోన్ యేర్పాటును సూచించారు. కాని 1888 లో సమర్పితమైన ఆయన పథకం 1894 లో మంజూర య్యేలోగా, నవాబ్ సర్ అస్మాన్ జా బహద్దూర్

ఒకపంపు మార్గాన్ని నిర్మించారు. ఈ ప్రాంతాలకి నీరు అందించడానికై దీనికి వుస్మాన్‌సాగర్ నుంచి నీరు లభించేది. ఈ పనిని ఆయన ధర్మకార్యంగా జరిపించారు. అయితే యీ నీరు వడపోయ బడేది కాదు.

ఉస్మాన్‌సాగర్ నుంచి కొత్త నీటి సరఫరా పథకం (దీనినిగురించి తరువాత వివరింప బడుతుంది) ప్రారంభమయ్యేక మీర్ ఆలం ఒడపోత సాధనాలు పని చేయడం మానేశాయి. మిస్రిగంజ్ జలాశయాన్ని వుస్మాన్‌సాగర్ సిస్టం నుంచి నింపడం ఆరంభ మయింది. ఆ తరువాత స్వల్ప కాలానికే ముఖ్యంగా వేసవిలో నగరానికి యింకా యెక్కువ నీరు కావలసివచ్చింది. కాబట్టి వున్న నీటికి మరికొంత నీటినిచేర్చి సరఫరా చేయడానికై మీర్ ఆలం ఒడపోత సాధనాలతో తిరిగి పని ప్రారంభించబడింది. తరువాత వీటిని సంవత్సరం పొడుగునా నడపవలసి వచ్చింది. ఇప్పటికీ అవి అలాగే పని చేస్తున్నాయి.

చాదర్‌ఘాట్ నీటి సరఫరా పనులు

1899లో పూర్తయిన యీ పథకం క్రింద చాదర్‌ఘాట్ పల్లపు ప్రదేశాలకి నీరు లభించేది. దీనికి నీరు హుస్సేన్‌సాగర్ నుంచి లభించేది. హుస్సేన్‌సాగర్‌కి 95 చ. మైళ్ల స్వతంత్రమైన ఆరగాణి వున్నది. దీనికి నీరు కల్వలాయిర్ వాగు నుంచి లభిస్తుంది. ఇదిగాక దీనికి నీరు బల్కాపూర్ కాలవనుంచికూడా లభిస్తుంది. ఈ కాలవ మూసీనది బల్కాపూర్ ఆనకట్ట నుంచి ప్రవహిస్తుంది.

నీటి సరఫరాకై రెండు తూములున్నాయి. మొదటిది మైసమ్మ తూము. ఇక్కడి నుంచి చాదర్‌ఘాటు నీటి సరఫరా పనులకై నీరు తీసుకోబడేవి. రెండవది, నాంపల్లి తూము. ఇది రెసిడెన్సీకి నీటిని అందించేది.

మైసమ్మతూము నుంచి 7,240 అ. పొడవుగల 18″ ట్రంక్ మెయిన్‌ద్వారా నీరు నారాయణగూడాలో వున్న నాలుగు స్లోసాండ్ ఫిల్టర్లకి వెళ్ళేవి. (మరొక 4 ఫిల్టర్లు 1911 లో చేర్చబడినవి.) ఒక్కొక్క దాని కొలత 90′ × 30½′. ఇక్కడి నుంచి నీరు 12″ ట్రంక్ మెయిన్‌ద్వారా బొగ్గుల్ కుంట సర్వీసు జలాశయానికి వెళ్ళేది. ఈ జలాశయం యించుమించు 11.39 లక్షల గేలన్ల నీటిని నిలవ చేసేది.

ఈ జలాశయం నుంచి ప్రధానమైన రెండు పంపిణీ గొట్టాలు బయలుదేరేవి. 12″ ప్రారంభ వ్యాసం గల మొదటిది ట్రూప్ బజారులో కొంత భాగానికి, పాత వంతెన వరకూ ఉస్మాన్‌గంజ్, బేగంబజారు వగైరా ప్రాంతాలకి నీటిని సరఫరా చేసేది. 10″ వ్యాసంగల రెండవది ట్రూపుబజారులో మిగిలిన భాగానికీ, అఫ్‌జుల్‌గంజ్, కొత్తవంతెన వరకూ గల ప్రాంతాలకి సరఫరా చేసేది.

ఫిల్టర్లనుంచి 6″ ప్రధానవాహిక ఒకటి విడిగా నారాయణగూడాలోని పంపింగు స్టేషన్‌కి వేయబడింది. ఇక్కడి నుంచి నీరు కొత్త బస్తీ జలాశయానికి పంపుచేయబడి, గన్‌ఫౌండ్రీ చుట్టూగల మెరక ప్రదేశాలకి అందించబడేది. ఈ 6″ ప్రధానవాహిక నుంచి బయలుదేరిన చిన్న శాఖ ఒకటి పాతనిజాం కళాశాల సమీపానగల కొండగుట్టమీద గల కింగ్ కోఠి జలాశయాన్ని నింపేది.

రెసిడెన్సీ ప్రాంతం సరఫరాకై నీరు, హుస్సేన్‌సాగర్ చెరువు నాంపల్లితూము నుంచి బయలుదేరిన 15″ ప్రధానవాహికద్వారా నారాయణగూడాలోని రెసిడెన్సీ నీటి సరఫరా పనుల 6 వడపోత బెడ్స్‌కి తేబడేది. ఈ బెడ్సు ఆచ్ఛాదితమైనవి. వీటిలో ఒక్కొక్కదాని కొలత 52′ × 14′. వీటి ప్రక్కనే ఒక సర్వీసు జలాశయం వుండేది. దీనిలో ఒక్కొక్కటి 54′ × 60′ × 8′ గల గదులు రెండు వుండేవి. వీటి నిలవశక్తి 3.24 లక్షల గేలన్లు. ఇక్కడి నుంచి బయలుదేరిన 12″ పంపిణీ ప్రధానవాహిక రెసిడెన్సీ ప్రాంతానికి నీటిని అందించేది.

ఈ రెండు కలిసి చాదర్‌ఘాట్‌లో యించుమించు 80,000 మందికి, సగటున తలకి 12½ గేలన్ల చొప్పున నీటిని సరఫరా చేసేవి.

చాదర్‌ఘాట్ నీటి సరఫరా పనుల ఖర్చు రూ. 9,55,000.

కొత్తనీటి సరఫరా పనులు పూర్తయిన తరువాత నారాయణగూడా ఫిల్టర్లు పనిచేయడం మానేశాయి,

అవితప్ప, చాదర్ ఘాట్ నీటి సరఫరా సిస్టం యితర భాగాలు ఉస్మాన్‌సాగర్ సిస్టంతో కలుపబడి నేటి కీపని చేస్తున్నాయి. కొత్తనీటి సరఫరా పథకం ప్రారంభంతో రెసిడెన్సీ ఫిల్టర్లుకూడా పని మాని వేశాయి. రెసిడెన్సీ ప్రాంతం యిప్పుడు వుస్మాన్ సాగర్ సిస్టం పంపిణీ మండలాలలో ఒక భాగంగా వున్నది.

నగర నీటి సరఫరా, చాదర్ ఘాట్ నీటి సరఫరా పథకాలు పూర్తి కావడంతో హైదరాబాదు నగరం లో చాలాభాగానికి ఒడపోసిన నీరు లభ్యమయ్యేది. కాని అప్పటికీ అసలే సరఫరా కానివి, ఒడపోయని నీరు సరఫరా అయేవి యింకా యెన్నో ప్రాంతాలు వుండేవి. 'నగరం'లో అలియాబాదు దర్వాజాకి ఆవలనున్న షహాలిబండ, తదితరమైన ప్రాంతాలు వుమ్దాసాగర్ నుంచి లభించే అనారోగ్య కరమైన ముడి నీటిపై ఆధారపడి వుండేవి. "చాదర్ ఘాట్" భాగంలో సైఫాబాదు, ఖైరతాబాదు, ముషీరాబాదుల వంటి అనేకమైన ముఖ్యప్రదేశాలకి అసలు నీరే సరఫరా కాక బావులపై ఆధార పడ వలసి వచ్చేది. ఈ రెండు పథకాల క్రింది ప్రాంతాలకి లభించే తలసరి సరఫరా కూడా తక్కువగా వుండేది. కాబట్టి నీరు యింకా యెక్కువగా సరఫరా చేయ బడాలని, నీటి సరఫరా అసలు లేని ప్రాంతాలకి కూడా అది విస్తరింప చేయబడాలని కోరడం జరిగేది. అప్పుడు సికిందరాబాదుకి హుస్సేన్‌సాగర్, జీడిమట్ల చెరువులనుంచి విడిగా ముడినీరు సరఫరా అవుతూ వుండేది.

కొన్ని సంవత్సరాల క్రితం హైదరాబాదు నగరంలో ఒక మహాప్రమాదం సంభవించింది. దాని వల్ల యెంతో ప్రాణధన నష్టం కలిగింది. అయితే అది పరోక్షంగా నీటి సరఫరా అభివృద్ధికి తోడ్పడింది. 1908 లో మూసీనదికి వచ్చిన విపరీతమైన వరదలే ఆ మహా ప్రమాదం.

హైదరాబాదు కొత్తనీటి సరఫరా పథకాలు

1908 సెప్టెంబరు 28 వ. తేదీన హైదరాబాదు నగరం విపరీతమైన వరదలకి గురైంది. ఇందువల్ల అపారమైన నష్టం కలిగింది. భవిష్యత్తులో అటువంటి ప్రమాదాలను అరికట్ట డానికై ప్రముఖ ఇంజనీరు శ్రీ ఎమ్. విశ్వేశ్వరయ్య సలహాపై ప్రభుత్వం రెండు ఆనకట్టల్ని, మూసీ, ఏసీ నదులపై అనగా వుస్మాన్‌సాగర్, హిమాయత్‌సాగర్ ఆనకట్టల్ని నిర్మించడానికి నిశ్చయించింది.

ఆ ప్రకారం 1912లో వుస్మాన్‌సాగర్ ఆనకట్ట నిర్మాణం చేపట్ట బడింది. ఇది పుష్కలంగా నీరు నిలవచేయ బోతున్నది. ఆపైన నగరంకంటె తగినంత యెత్తున వున్నది. అప్పుడు మంచినీటికి కొరతగా కూడా వున్నది. కాబట్టి దీనిని మంచినీటి సరఫరా వనరుగా వుపయోగించు కోవాలనే ఆలోచన సహజంగా కలిగింది. వరద నివారణకై అధిక ధనవ్యయంతో ప్రభుత్వం నిర్మించే యీ ఆనకట్ట వూరికే పడివుండేకంటె, దానిని నీటి సరఫరాకి వినియోగించుకుని, తద్వారా దానినుంచి మరొక లాభాన్ని పొందవచ్చునని ఆలోచించ బడింది. ఆ ప్రకారం, నిర్మాణం జరుగుతుండగా మొత్తం నిలవలో యించుమించు 30 అడుగులు నీటి సరఫరాకి, మిగిలినది వరద నివారణకి కేటాయించ బడింది.

ఉస్మాన్‌సాగర్ ఆనకట్ట

ఈ ఆనకట్ట 1912–1920 మధ్య ఆ. సి. రూ. 54 లక్షల వ్యయంపై, వరద నివారణ పనుల ప్రత్యేక సూపరింటెండింగు ఇంజనీరు మిస్టర్ దలాల్ ఆధిపత్యంక్రింద నిర్మించ బడింది.

ఈ సరస్సు ఆరగాణి విస్తీర్ణం 285 చ. మైళ్లు· ఆనకట్ట పొడుగు 6,300 అ. యెత్తు 118 అ· సరఫరా తూము సిల్ ఆర్. ఎల్. 1757. శాశ్వత నిలవమట్టం ఆర్. ఎల్ 1787. ఎఫ్. టి. ఎల్., ఎమ్. డబ్లుయు. ఎల్· లు వరుసగా 1805, 1810. ఫ్ఫ్. టి. ఎల్. వద్ద మొత్తం నిలవశక్తి 107680 లక్షల ఘ. అ. మళ్లీ 1787 యొక్క శాశ్వత నిలవమట్టం నిలవశక్తి 47010 లక్షల ఘ. అ. కాబట్టి వరద నివారణశక్తి 6,0670 లక్షల ఘ. అ. ఎమ్. డబ్ల్యు. ఎల్. వద్ద నీటి వ్యాప్తి విస్తీర్ణం 14.0 చ. మైళ్లు. మిగులు పనులు (ఆర్. ఎల్. 1810 వద్దవి) బయటికి పంపగల మొత్తం నీరు 92,100 క్యూసెక్కులు.

హిమాయత్‌సాగర్ ఆనకట్ట

ఇది 1920-27 మధ్య మిస్టర్ దలాల్ ఆధిపత్యం క్రిందనే నిర్మిత మయింది. దీనికి రూ. 93 లక్షలు వ్యయమైనవి. ఆరగాణి విస్తీర్ణం 505 చ. మైళ్లు. ఇది కాంపోజిట్ ఆనకట్ట. దీని పొడుగు 7,400 అ. గరిష్ఠ యెత్తు 111 అ. సరఫరా తూము సిల్ ఆర్. ఎల్. 1733 వద్ద వున్నది. శాశ్వత నిలవ మట్టం ఆర్. ఎల్. 1762. ఇక్కడ నిలవశక్తి 42600 లక్షల ఘ. అ. ఎఫ్. టి. ఎల్., ఆర్. ఎల్. 1774 వద్ద వున్నది. దీని నిలవశక్తి 66920 లక్షల ఘ. అ. ఈ విధంగా వరద నివారణ శక్తి 32320 లక్షల ఘ. అ. ఎమ్. డబ్ల్యు. ఎల్,. ఆర్. ఎల్. 1781 వద్ద వున్నది. నీటి వ్యాప్తి విస్తీర్ణం 12 చ. మైళ్లు. ఆర్. ఎల్. 1781 వద్ద మిగులు పనుల మొత్తం శక్తి 2,35,370 క్యూసెక్కులు.

కొత్తనీటి సరఫరా పథకం

పైన పేర్కొన్నట్టుగా ఉస్మాన్‌సాగర్ ప్రాజెక్టునిర్మాణాన్ని చేపట్టిన స్వల్పకాలానికే ప్రభుత్వం "హైదరాబాదు కొత్తనీటి సరఫరా పనుల పథకం" అని వ్యవహరించబడే ఒక సమగ్ర పథకాన్ని నిర్వహించడానికి నిశ్చయించింది. ఇందుకు నీరు పాత వనరులు మీర్ ఆలం చెరువు, హుస్సేన్‌సాగర్ లనుంచి కాక వుస్మాన్‌సాగర్ నుంచి తీసుకో తలపెట్టబడింది.

పూర్తయేసరికి అప్పటి ధరలప్రకారం యించుమించు రూ. 88 లక్షలు వ్యయమయ్యే (ఇప్పుడయితే దీనికి రూ. 2 కోట్లకి పైన ఖర్చయి వుండును) యీ పథకం తయారీలో ప్రభుత్వ పబ్లిక్ వర్క్సుశాఖ తీసుకున్న శ్రద్ధ గమనార్హమైనది.

1913 లో యీ పథకం తయారీలో తమకి సలహా యివ్వడానికై మద్రాసు ప్రభుత్వంలోవున్న నీటి సరఫరా నిపుణుడు మిస్టర్ హట్టన్‌ని వారు రప్పించుకున్నారు. ఆయన హైదరాబాదును సందర్శించి, తమ నివేదికను సమర్పించారు. దానిలో ఆయన ప్రతిపాదించిన పథకం స్థూలంగా వివరింపబడింది.

1914 లో ప్రభుత్వం మిస్టర్ హెచ్. ఎ. ఇర్విన్, ఎఫ్. ఐ. ఎస్. ఇ., ని ప్రత్యేకంగా "హైదరాబాదు కొత్త నీటి పంపిణీ పథకం ఇంజనీరు" గా నియమించింది. పూర్తి పరిశోధనలు జరిపినమీదట ఆయన రూ. 57.35 లక్షల అంచనాపై విపులమైన ఒక పథకాన్ని ప్రభుత్వానికి సమర్పించారు.

ప్రభుత్వం యీ పథకాన్ని 1915 డిసెంబరులో ఆ. సి. రూ. 60 లక్షల వ్యయంతో మంజూరుచేసింది. ప్రథమ ప్రపంచ సంగ్రామం అప్పటికే ఆరంభ మయినందున, అందువల్ల గొట్టాలు మున్నగువాటి ధర హెచ్చగలదని యిలా అసలు అంచనాకంటే యెక్కువసొమ్ము మంజూరు చేయబడింది.

ఈ లోపున ప్రభుత్వం మిస్టర్ ఇర్విన్ తయారు చేసిన పథకంపై తన అభిప్రాయాన్నిమ్మని కేంద్రప్రభుత్వపు శానిటరీ కమిషనరు మిస్టర్ డబ్ల్యు. డబ్ల్యు. క్లెమిషా, ఐ. ఎమ్. ఎస్. ని కోరింది. ఆయన హైదరాబాదుకివచ్చి యీ పథకాన్ని పరిశీలించిన మీదట ఒక నివేదికను సమర్పించారు. దానిలో ఆయన ముఖ్యమైన రెండు విషయాలలో తప్ప మిగిలిన వాటిలో మొత్తంమీద మిస్టర్ ఇర్విన్ ప్రతిపాదనలతో యేకీభవించారు. కాలవచివరిని నీటి నిలవకై జలాశయాలు అవసరమని ఆయన భావించ లేదు. ఆ పైన స్లో సాండు ఫిల్టర్ల స్థానే రాపిడ్ ఫిల్టర్లను ఆయన సిఫార్సుచేశారు.

ఉస్మాన్‌సాగర్ నుంచి అసఫ్‌నగర్‌లోని మెకానికల్ ఫిల్టర్ల వరకూ యించుమించు 9 మైళ్ల పొడుగుగల కాలవ నిర్మించబడింది, దీని వాహక శక్తి రోజుకి 200 $\frac{1}{4}$ లక్షల క్యూసెక్కులు. ఈనీరు 10 లక్షలమందికి తలకి 20 గేలన్ల వంతున పంపిణీ చేయడానికి సరిపోతుంది. ఈ ఫిల్టర్లు పాటర్సన్ రకానివి. ఇవి పట్టేనీటిని 5 లక్షలమందికి మనిషికి 20 గేలన్ల వంతున సరఫరాచేయవచ్చు. ఈ ఫిల్టర్ల నుంచి లకిడీకాపూల్ కి సమీపానగల హాబీబునగర్ కూడలికి 9327 అ. పొడవుగల 33″ ట్రంక్ మెయిన్ (తరువాత రెండవ దానిని వేసే యేర్పాటుతో) నిర్మించబడింది. ఇక్కడినుంచి 30″—26″ శాఖ ఒకటి బయలుదేరి సైఫాబాదు, లోయర్ టాంక్ బండ్ రోడ్డు ప్రక్కనుంచి వెళ్లి హుస్సేన్‌సాగర్ బండ్ కి అవతల కొననున్న సికిందరాబాదు కంటోన్మెంటుకి మొత్తంగా సరఫరాచేసేది. ఇక్కడనుంచి

తన సరిహద్దులలోని ప్రదేశాలకి నీటిని పంపిణీచేసు కోడానికి కంటోన్మెంటే స్వయంగా ఏర్పాట్లుచేసు కుంది. ఈ ట్రింక్ మెయిన్ 30″, 26″ భాగాల పొడుగులు వరుసగా 6,900 అ., 6000 అ. చిలకల గూడాలోని కొత్త సర్వీసు జలాశయాన్ని, నింపడానికై సికిందరాబాదు కూడలి నుంచి 10″ ట్రంక్ మెయిన్ (ఉద్దేశించిన 15″ మెయిన్ స్థానంలో) ఒకటి నిర్మించబడింది. చాదర్ ఘాట్ నీటిసరఫరా పనుల 18″ ట్రంక్ మెయిన్ 26″ మెయిన్‌తో కలుపబడి, బొగ్గులకుంట జలాశయానికి, చాదర్ ఘాట్, రెసిడెన్సీ నీటిసరఫరా పనులక్రింది ప్రాంతాలకి నీటిని సరఫరాచేయడం ఆరంభించింది. హబీబునగర్ కూడలినుంచి 36″ వ్యాసంగల మరొక శాఖ బయలుదేరి, దక్షిణంగా వెళ్లి, రెడ్‌హిల్స్‌వద్దనున్న, కొత్త జలాశయానికి నీటిని అందించేది. ఈశాఖ పొడుగు 1627 అ. ఆతరువాత దీని పరిమాణం 30″ కి తగ్గించబడింది. అది మంగళ్‌హాట్, పురాణాపూల్ ల మీదుగా 17973 అ. పొడుగున వెళ్లి, పూర్వపు నగర నీటిసరఫరా పనుల పాత మిస్రిగంజ్ జలాశయాన్ని నింపేది. మిస్రిగంజ్ కూడలినుంచి 5155 అ. పొడుగుగల 24″ మెయిన్ ఒకటి బయలుదేరి అలియాబాదులోని కొత్త జలాశయానికి నీటిని అందించేది.

పైన పేర్కొన్నట్టుగా యీ పథకంక్రింద, రెడ్‌హిల్స్, చిలకలగూడా, అలియాబాదులలో 3 కొత్త జలాశయాలు నిర్మించబడినవి.

మెరక ప్రదేశాల సరఫరాకై రెండు పంపింగు స్టేషన్లు, ఒకటి రెడ్‌హిల్సువద్ద, రెండవది అలియాబాదు జలాశయం వద్ద నిర్మించ బడినవి. రెడ్‌హిల్సు స్టేషన్ శక్తి 45 బ్రి హా ప ఇది రెడ్‌హిల్సు వద్ద నిర్మించ బడిన హెచ్. ఎల్. టవర్‌లోకి నీటిని, ఉత్తరాన ఖైరతాబాదు, బేగంపేట ప్రాంతాలకి, తూర్పున గన్‌ఫౌండ్రికి సరఫరా చేయడానికై, తోడేవి. అలియాబాదు స్టేషన్ శక్తి 60 హా. ప. ఇది అలియాబాదు దర్వాజా చుట్టూరాగల మెరక ప్రదేశాల నీటి సరఫరాకి వుద్దేశించ బడింది. ఈ మండలానికై ఒక యెత్తయిన వుక్కుటాంకు కొనబడింది. కాని నీరు పంపిణీ సిస్టంలోకి తోడబడ్డంచేత యిది స్థాపింప బడలేదు.

పంపిణీ సిస్టం. 12 గంటలలో 20 గేలన్ల సరఫరాకై యేర్పాటు చేయబడింది. దీని మొత్తం పొడుగు 40.3 మైళ్లు వుండేది.

ఇదివరకే చెప్పినట్టు, కొత్తనీటి సరఫరా పథకం పూర్తయిన తరువాత చాదర్‌ఘాట్‌లోని నారాయణగూడా, రెసిడెన్సీ ఫిల్టర్లు, నగరంలోని మీర్ ఆలం స్లోసాండు ఫిల్టర్లు పని మానివేశాయి. మీర్ ఆలం చెరువు, ఇర్రలగుండి కాలవ సర్‌సాలార్ జంగ్ యెస్టేటుకి చెందినవి. ఇవి వాడుకున్నందుకు గాను సాలీనా ఆ. సి. రూ. 9741/- చెల్లించబడేవి. అవి తిరిగి ఆ యెస్టేటుకి అప్పగించివేయబడ్డాయి, అయితే కొన్ని సంవత్సరాల . అనంతరం, నగరంలో హెచ్చిన వాడకానికి సరిపడ నీటిని అసఫ్ నగర్ ఫిల్టర్లు సరఫరా చేయలేక పోయాయి. అందుచేత మీర్ ఆలం ఫిల్టర్లు, చెరువు మళ్లీపని ప్రారంభించ వలసి వచ్చింది. అవి నేటికీ వుపయోగింపబడుతున్నాయి.

కొత్తనీటి సరఫరా పథకం ప్రారంభంతో బావుల మీద ఆధారపడిన ప్రాంతాలకి, వడపోయని నీరు లభించే ప్రాంతాలకి కూడా వడపోసిన నీరు సరఫరా కావడం ప్రారంభించింది. మనిషికి సరఫరా 10 నుంచి 20 గేలన్లకి హెచ్చించ బడిందికూడా. కాని కొన్ని సంవత్సరాలలోనే నగరం, దానిశివార్లు శీఘ్రంగా విస్తరించాయి. చక్కని పౌర సౌకర్యాలు యేర్పడి, మొత్తంమీద జీవన ప్రమాణం హెచ్చింది. దానితో 1930 నాటికి ముఖ్యంగా నగర పొలిమేరల్లో నీటి వాడకం రోజుకి మనిషికి 10 గేలన్లకి మించిపోయింది ఇంకా కొన్ని ప్రాంతాలు ముఖ్యంగా పొలిమేరల్లోని వాటికి నీరు సరిసరిపడకుండా లభించేది. కొన్నిటికి అసలే సరఫరా అయేదికాదు. కాబట్టి నగరం అవసరాలకి ఒక్క వుస్మాన్‌సాగర్ నీరు (రోజుకి యించుమించు 140 లక్షల గేలన్లు) చాలదని స్పష్టమై పోయింది. కాబట్టి వుస్మాన్‌సాగర్, హిమాయత్ సాగర్ లు రెండింటి నుంచి పూర్తిగా నీరు తీసుకోడానికి వీలుగా

హైదరాబాదు నీటి సరఫరా పథకాన్ని మార్చాలని సంకల్పించ బడింది.

సవరించిన హైదరాబాదు నీటి సరఫరా పథకం

· వెనుక భాగంలో చూసినట్టుగా, హైదరాబాదు కొత్తనీటి సరఫరా సిస్టం చాలాకాలం వుస్మాన్ సాగర్ పై ఆధారపడి వుంది. అప్పైన ఈ పథకం క్రింద అసఫ్ నగర్ లో నిర్మితమైన పాటర్సన్ ఫిల్టర్లు రోజుకి 100 లక్షల గేలన్లు మాత్రమే పట్టేవి. హెచ్చిన నీటి వాడకానికి యీ పథకం చాలనందున దానిని మార్చడానికి సంకల్పించ బడింది.

ఈ పథకం క్రింద, వుస్మాన్‌సాగర్ నుంచి రోజుకి 140 లక్షల గేలన్లు లభించగలవని అంచనా వేయబడింది. హిమాయత్‌సాగర్ ప్రభుత్వ పొలాల పంటనీటికై రోజుకి యించుమించు 20 లక్షల గేలన్లని కేటాయించిన తరువాత హిమాయత్ సాగర్ నుంచి రోజుకి 130 లక్షల గేలన్లని తీసుకోవాలని సంకల్పించ బడింది. ఈ రెండింటి నుంచి రోజుకి మొత్తం 270 లక్షల గేలన్లు లభించ గలవనీ, అవి 6 లక్షలుగా అంచనా వేయబడిన హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాలజనాభాకి చాలుననీ భావించబడింది. రోజుకి మనిషికి 45 గేలన్ల నీరు సరఫరా చేయాలని నిశ్చయించ బడింది.

క్లుప్తంగా యీ పథకం క్రింద వుస్మాన్‌సాగర్ సిస్టానికి సంకల్పించబడిన పనులు (1) అసఫ్ నగర్ వడపోత యంత్రాల శక్తిని పెంచి రోజుకి మరొక 50 లక్షల గేలన్లని అదనంగా వడపోసే యేర్పాటు చేయడం, (2) అసఫ్ నగర్ ఫిల్టర్లనుంచి హబీబునగర్ కూడలికి 33% డూప్లికేట్ ట్రంక్ మెయిన్ నిర్మాణం. (3) ఈ సిస్టంక్రింది మండలాలన్నిటిలోనుగల పంపిణీసిస్టం మార్పు. సికిందరాబాదు, చిలకలగూడాల ట్రంక్ మెయిన్‌ల విస్తరణకూడా యిందులో చేరివున్నది.

హిమాయత్‌సాగర్ సిస్టానికి సంకల్పించిన పనులు (1) హిమాయత్‌సాగర్ నుంచి మీర్ ఆలంకి కాలవ నిర్మాణం (2) అవసరమైన శక్తిమేరకి ఫిల్టర్లు, అలియాబాద్ కి ట్రంక్ మెయిన్ (3) వేర్వేరు మండలాల పంపిణీసిస్టం మార్పు.

దీనికి అప్పటిధరల ప్రకారం మొత్తం రూ. 70 లక్షలువ్యయం కాగలదని అంచనా.

1932 లో ప్రభుత్వం యీపథకాన్ని చేపట్టడానికి ఆమోదించింది. దీనిని తగిన వాయిదాలలో చేపట్టి అంత సొమ్మును స్వల్పకాలంలో ఖర్చుచేయవలసిన అవసరం లేకుండా చేయాలని కూడా నిర్ణయించ బడింది. మార్చిన పథకం మొదటివాయిదా ఖర్చు రూ. 15.5 లక్షలను ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది.

మొదటి వాయిదా

ఈ వాయిదా క్రింద జరిగిన పనులు యివి:-

1. కాండీశైప్ యూనిట్టుద్వారా అసఫ్ నగర్ వడపోత యంత్రాల శక్తి హెచ్చింపు.

2. అసఫ్ నగర్ నుంచి హబీబునగర్ కూడలికి 33″ డూప్లికేటు ట్రంక్ మెయిన్ నిర్మాణం.

3. ఉస్మాన్‌సాగర్ సిస్టంలో దిగువ రెడ్ హిల్సు, చిలకలగూడా మండలాలుతప్ప మిగిలిన అన్ని మండలాల పంపిణీ సిస్టం మార్పు. జూబిలి హిల్సుపై మొదటి, రెండవ అంచె యెగువ జలాశయాలని వ్యవహరింపబడే 2 యెగువ జలాశయాల నిర్మాణం, తట్టిఖానా, అసఫ్ నగర్ మెరక మండలాలకై వాటివాటి పంపింగు స్టేషన్లతోసహా యెగువ చెరువుల నిర్మాణంకూడా దీనిలో చేరివున్నవి.

4. అలియాబాదు మెరక మండలం పంపిణీ మార్పు.

5. మధ్యదశలో సికింద్రాబాదు, రైల్వే, చిలకలగూడాలకై సప్లిమెంటరీ ట్రంక్ మెయిన్ నిర్మాణం.

ఈ పనులు 1935-36 నాటికి పూర్తయినవి. దీనితో వడపోత అయే నీరు, మీర్ ఆలం ఫిల్టర్లు వడపోసేదానితో సహా, మొత్తం 170 లక్షల గేలన్లకి హెచ్చింది.

ఈ కాలంలో మరి రెండు చిన్న పథకాలు కూడా (సవరించిన పథకం పరిధికి అవల నున్నవి.) అడిగ్ మెట్ కొత్త విశ్వవిద్యాలయ ప్రాంతానికి,

మైనరంకి నీటిని సరఫరా చేయడానికై నిర్వహించ బడినవి.

హిమాయత్‌సాగర్ చెరువు నుంచి యింకా యెక్కువ నీటిని తీసుకొని, వుస్మాన్‌సాగర్ పై ఒత్తిడిని తగ్గించడం అత్యవసరమైన కారణంగా 1937 లో సవరించిన పథకానికి చెందిన దిగువ పనులు మంజూరు చేయబడినవి.

1. మీర్ ఆలం చెరువు వద్ద పంపింగుస్టేషన్. హిమాయత్‌సాగర్ కాలవ నిర్మాణం పూర్తయే వరకూ హిమాయత్‌సాగర్ నీటిని మీర్ ఆలం చెరువు నుంచి తోడడానికి యిది స్థాపించబడింది.

2. మీర్ ఆలం నుంచి అలియాబాదు జలాశయానికి 27″ ట్రంక్ మెయిన్.

3. మీర్ ఆలం రాపిడ్ గ్రావిటీ ఫిల్టర్ల నిర్మాణం.

సవరించబడిన అంచనాల ప్రకారం వీటి ఖర్చు రూ. 9.39 లక్షలు. మీర్ ఆలం రాపిడ్ గ్రావిటీ ఫిల్టర్ల నిర్మాణంతో మొత్తం వడ పోతశక్తి రోజుకి 240 లక్షల గేలన్లకి హెచ్చింది.

రెండవ వాయిదా

1944 లో సవరించబడిన పథకం 2వ వాయిదా మంజూరైంది. ఉస్మాన్ సాగర్, హిమాయత్ సాగర్ సిస్టాల క్రింది మిగిలిన మండలాలన్నిటిలోను పంపిణీ మార్గాల మార్పు యిందులో చేరి వున్నది. రెడ్‌హిల్సులో కొత్త రెడ్‌హిల్సు దిగువ సర్వీసు జలాశయం అనివ్వవహరింప బడే మరొక జలాశయం నిర్మాణం, మీర్ ఆలం రా. గ్రా, ఫిల్టర్ల నుంచి రెండు ట్రంక్ మెయిన్‌ల నిర్మాణం దీనిలో చేరి వున్నాయి. ఇందులో ఒకటి మిస్రిగంజ్ జలాశయాన్ని, రెండవది మిస్రిగంజ్ కూడలి వరకూ వెళ్లి ప్రస్తుతపు 30" ట్రంక్ మెయిన్‌తో కలిసి కొత్త రెడ్‌హిల్సు దిగువ జలాశయాన్ని నింప డానికి వుద్దేశించ బడినవి.

2వ వాయిదా పనులు పూర్తి కావడానికై ప్రతి సంవత్సరం యించుమించు రూ. 5-6 లక్షలు గ్రాంటు యివ్వబడాలని కూడా ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

సవరించ బడిన అంచనాల ప్రకారం వీటికి రూ. 49.74 లక్షలు ఖర్చు కాగలదు. వీటిలో 80% అప్పుడే పూర్తయింది. మిగిలిన పని జరుగుతున్నది.

మూడవ వాయిదా

1946 లో సవరించ బడిన పథకం 3వ వాయిదా మంజూరయింది. సికింద్రాబాదు సరఫరాను హెచ్చించ డానికై హబీబునగర్, సికింద్రాబాదు కూడలుల మధ్య సప్లిమెంటరీ ట్రంక్ మెయిన్‌ల నిర్మాణం యిందులో చేరివున్నది.

ఈ అంచనా ప్రకారం హబీబునగర్ కూడలి నుంచి నాంపల్లి తూముకి ఒక 27″ మెయిన్ అప్పుడే నిర్మిత మై పనిచేస్తున్నది. ఇక్కడి నుంచి పైకి సికింద్రాబాదు కూడలి వరకూ నిర్మించ వలసిన 30″ ట్రంక్ మెయిను పని దాదాపు పూర్తంది.

దీనికి రు. 6.32 లక్షలు ఖర్చు కాగలదు. సవరించ బడిన పథకం పై యింతవరకూ యించుమించు రూ. 70 లక్షలు వ్యయపరచ బడినవి.

నాలుగవ వాయిదా

ప్రస్తుతం హిమాయత్‌సాగర్ నుంచి లభించే నీరంతా వుపయోగించ బడ్డం లేదు. దీనిని సాధించ డానికై (1) మీర్ ఆలం రా. గ్రా. ఫిల్టర్ల శక్తిని హెచ్చించి, (2) హిమాయత్‌సాగర్ నుంచి మీర్ ఆలం రా. గ్రా. ఫిల్టర్లకి కాలవను నిర్మించాలని సంకల్పించ బడింది. ఈపనుల అంచనాలు ఐ. జి. రూ. 45.64 లక్షల్ని 1954 లో ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది. వీటి పని పూర్తికా వస్తున్నది.

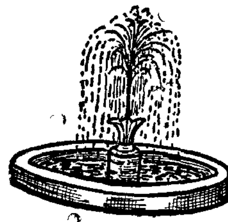
ఇదివరకే చెప్పినట్టు హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాలలో మొత్తం 6 లక్షల మందికి మొత్తం మీద రోజుకి 270 లక్షల గేలన్లని సరఫరా చేయడానికై యీ సవరించబడిన పథకం వుద్దేశించ బడింది. ఇప్పుడీ జనాభా అనుకున్న దానికంటే యించుమించు రెట్టింపు పెరిగింది, 1951 జనాభా లెక్కల ప్రకారమే జనసంఖ్య 11 లక్షలు వుంది. రోజుకి యీ 270 లక్షల గేలన్లు చాలవనడం స్పష్టం.

గత కొన్ని సంవత్సరాలలోను హిమాయత్ సాగర్ నీటి పరిస్థితి గమనించ బడింది. దాని పొలాలకి పోను దానినుంచి రోజుకి 180 లక్షల గేలన్లు లభించ గలవని యిప్పుడు నిర్ధారణ అయింది ఇప్పుడు వుస్మాన్‌సాగర్‌లో కూడా నీరు యిదివర కటికంటె హెచ్చుమట్టంలో నిలవచేయ బడుతున్నది. దానినుంచి కూడా మరంత నీరు లభిస్తుందని భావించ బడుతున్నది. కాబట్టి రోజుకి మొత్తం 360 లక్షల గేలన్లు లభిస్తాయి. నాలుగవ వాయిదా పనుల యేర్పాటులో యీ విషయం దృష్టిలో పెట్టుకొన బడింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరణతో హైదరాబాదు నగరం, సికిందరాబాదుల హోదా పెరిగింది. వీటి జనసంఖ్య, సరిహద్దులు కూడా బాగా పెరిగే అవకాశ మున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వంటి రాష్ట్రానికి రాజధానియైన నగరానికి చక్కటి మంచినీటి సరఫరా వుండడం అవసరం. పై 360 లక్షల గేలన్లు మన అవసరాలకి చాలవు. కాబట్టి పరిస్థితి విషమించకముందే అదనపు నీటి వనర్ల వుపయోగాన్ని పరిశీలించి తగిన పథకాన్ని తయారు చేసుకోవాలి.

హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాల ప్రస్తుతపు జనసంఖ్య యించుమించు 12 లక్షలు. పంపిణీ మార్గాలు ఆఖరికి 6.5 లక్షలమంది సప్లైకై వుద్దేశించ బడినవి. పంపిణీ మెయిన్‌లు, మురుగు కాలవల అభివృద్ధికై ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కేంద్ర ప్రభుత్వం యీ రెండు నగరాలకి ఒకకోటి రూపాయల్ని కేటాయించింది. దీనిలో రూ. 54.5 లక్షలు హైదరాబాదు నగర నీటి సరఫరా అభివృద్ధికై కేటాయించ బడ్డాయి. అంచనాలు అప్పుడే ప్రభుత్వానికి సమర్పించ బడినవి. ఆఖరికి జనసంఖ్య 20 లక్షలకి పెరుగు తుందనుకొని రోజుకి మనిషికి 40 గేలన్లు కావాలనుకుంటే, రోజుకి కనీసం మొత్తం 800 లక్షల గేలన్లు కావాలి. ఈలోటు భర్తీకై మంజీరానదిని వుపయోగించు కోడానికి గల అవకాశాల పరిశీలనకై ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు స్కేల్‌ని మంజూరు చేసింది. పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి, ప్రభుత్వానికి నివేదిక 1958 జూలై నాటికి సమర్పించ బడుతుంది.

హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాల మునిసిపలు సరిహద్దులు విస్తరిల్లి అనేకమైన శివార్లు వెలిశాయి. ప్రస్తుతపు నీటి వనర్ల సరఫరా పరిమితంగా వుండుటవల్ల యీ శివార్లకి నీటిని అందించడం సాధ్య పడదు. కాని మంజీరానది నీరు లభ్యమయినప్పుడు యీ రెండు నగరాలకి వాటి శివార్లతో సహా పుష్కలంగా నీరు లభిస్తుంది.

పరిశోధన, విస్తరణ, విద్యాబోధనలద్వారా

ఇతోధికమైన వ్యవసాయ వస్తూత్పత్తి

వ్యవసాయరంగంలో ప్రభుత్వ వ్యవసాయశాఖ వహిస్తున్న ప్రముఖ పాత్ర

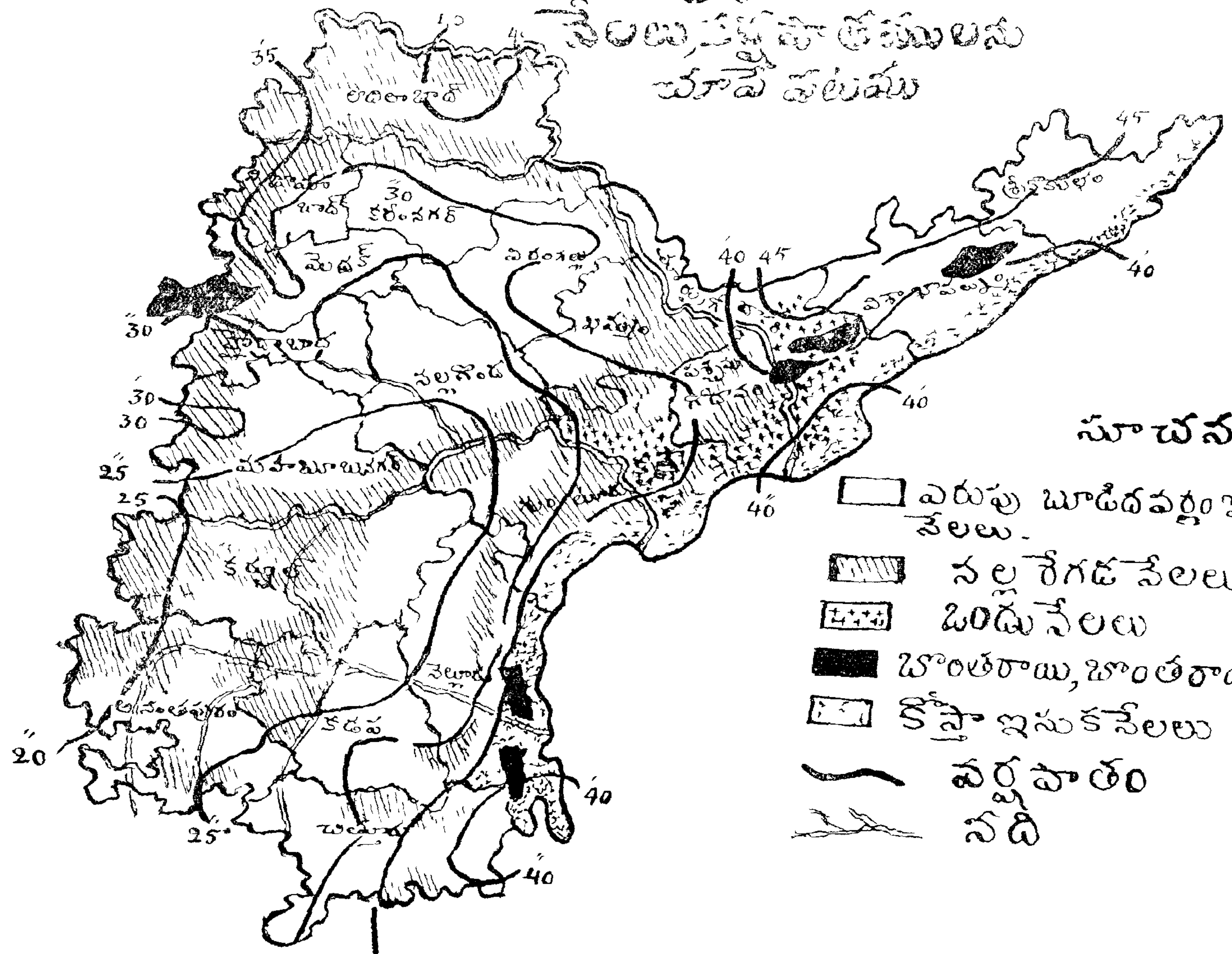
శ్రీ ఐ. జె. నాయుడు, ఐ. ఏ. ఎస్., (వ్యవసాయశాఖ డైరెక్టర్)

1956 నవంబరు 1వ తేదీన అవతరించిన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ భారతదేశంలో పునర్వ్యవస్థీకృతమైన రాష్ట్రాలలో మిక్కిలి పెద్దవాటిలో అయినది. దాని విస్తీర్ణం 1,06,041 చదరపు మైళ్లు. జనసంఖ్య 1951 బనాభా లెక్కల ప్రకారం 312.6 లక్షలు. ప్రధానవృత్తి వ్యవసాయం. ఇది 210.4 లక్షల మందికి జీవనోపాధిగా వున్నది. రాష్ట్రపు మొత్తం భౌగోళిక విస్తీర్ణంలో 21.0% అడవులక్రింద వున్నది. 10.9% పర్ర, సాగు లాయకుగాని భూములై వున్నవి. వ్యవసాయేతర ప్రయోజనాలకై 5.0% వుపయోగించ బడుతున్నది. సాగులాయకైన బంజర్లు, కర్రెంటు బీడుభూములు, యితర బీళ్లు, శాశ్వతమైన పచ్చిక బయళ్ళు, వివిధ రకాల చెట్లు, పంటలు, పశువుల మేతకి పనికివచ్చే యితర భూములు, తోటలు మున్నగు వాటిక్రింద మరొక 21.2 % వుంటుంది. ఇవిపోను మిగిలిన 42.0% వేర్వేరు పంటలక్రింద వున్నది. పైరువేసిన కొత్త ప్రదేశం మనిషికి 1.29 యెకరాలుంటుంది. అఖిల భారతానికి యిది 1.26 యెకరాలు. రాష్ట్రంలోని వివిధ వనర్లక్రింద సాగునీటి సౌకర్యంగల భూమి 65 లక్షల యెకరాలు లేక మొత్తం పంటప్రదేశంలో 21%.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ముఖ్యమైన నేలల రకాలు యివి :—

1. ఎరుపు, బూడిదవర్ణం, యిసుక నేలలు
2. నల్లరేగడి నేలలు
3. కోస్తాబండు నేలలు, ముఖ్యంగా యిసుకనుంచి యిసుకతో కూడిన బంకమట్టి.
4. డెల్టాబండు నేలలు
5. బొంతరాతి నేలలు
6. సున్నపు నేలలు.

ఎరుపు, బూడిదవర్ణం యిసుక నేలలు సాధారణంగా బంకమట్టినుంచి యిసుకతోకూడిన బంకమట్టిగా వుంటాయి. వీటిలో సాధారణంగా మొక్కల కవసరమైన పోషకాహారం తక్కువగా వుంటుంది. నల్లరేగడి భూములు తేమను బాగా పట్టి వుంచుతాయి. ఇవి సామాన్యంగా సారవంతంగా వుంటాయి. కోస్తాబండు భూములలో సాధారణంగా జీవ పదార్థాలు, మొక్కల పోషక పదార్థాలు తక్కువగా వుంటాయి. కాని మళ్ళీ డెల్టా బండు భూములు సారవంతమైనవి. రాతి సున్నం నేలలుకూడా సామాన్యంగా సారవంతంగా వుండవు. సంవత్సరంలో చాల కాలం వుష్ణంగా వుంటుంది. రాష్ట్రంలోని కొన్ని ప్రదేశాలలో వేసవిలో యెండలు, శీతాకాలంలో చలి కొన్నాళ్లపాటు బాగా తీవ్రంగా వుంటాయి మార్చి నుంచి మే వరకూ వేసవికాలం, జూన్ నుంచి సెప్టెంబరు వరకూ వర్షాకాలం, డిసెంబరు నుంచి ఫిబ్రవరి వరకూ చలికాలం. సాధారణంగా మే నెలలో యెండలు బాగా యెక్కువగా వుంటాయి.

ఆంధ్రప్రదేశ్
నేలలు, వర్షపాతములను
చూపే పటము
ఆదిలాబాద్
కరీంనగర్
మెదక్
వరంగల్లు
ఖమ్మం
నల్లగొండ
మహబూబునగర్
కర్నూల్
నెల్లూరు
కడప
అనంతపురం
శ్రీకాకుళం
సూచన
ఎరుపు బూడిదవర్ణం ఇసుక బంకమట్టి నేలలు.
నల్లరేగడ నేలలు
ఒండు నేలలు
బొంతరాయి, బొంతరాయితో కూడిన నేలలు
కోస్తా ఇసుక నేలలు
వర్షపాతం
నది

మిక్కిలి వేడి ప్రదేశాలు గుంటూరు, కృష్ణా, ఖమ్మం జిల్లాల్లో వున్నాయి. రాష్ట్రంలో హెచ్చు వర్షాలు (గరిష్ఠసగటు 45.7 అం.) తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో కురుస్తాయి. తక్కువ వర్షాలు (కనిష్ఠసగటు 22.4") అనంతపురం జిల్లాలో కురుస్తాయి. 1955-56 లో నైఋతి రుతుపవనాల వల్ల కోస్తా ఆంధ్రదేశం, రాయలసీమ. తెలంగాణాలలో కురిసిన సగటువర్షం వరుసగా 23.3", 17.0" 37.4" ఈశాన్య ఋతుపవనాలవల్ల యీ మూడు ప్రాంతాలలోను కురిసిన సగటు వర్షం వరుసగా 14.5", 6.7", 4.3". ఇక్కడ శీతాకాలంలో సగటు వర్షపాతం వరుసగా 0.3", 0.2", 0.2". కాగా వేసవి కాలంలో వరుసగా 4.4", 4.7", 5.3". అయివున్నది. ఈ మూడు ప్రాంతాలలోను సంవత్సరంలో కురిసిన మొత్తం వర్షాల సగటు వరుసగా 42.4", 28 8", 47.2", అయి వున్నది.

వర్షపాతం జిల్లాల వారీ వివరాలు అంగుళాలలో

వరుస సంఖ్య	జిల్లా	మామూలు	(1954-55లో) కురిసినది
1	శ్రీకాకుళం	43. 0 *	44.8
2	విశాఖపట్నం	39. 0 *	58.4
3	తూర్పు గోదావరి	45. 7 *	53.5
4	పశ్చిమ గోదావరి	40. 7 *	53.4
5	కృష్ణా	37. 0 *	43.8
6	గుంటూరు	32. 4 *	38.4
7	నెల్లూరు	35.11 *	44.1
8	కర్నూలు	24. 2 *	24.3
9	అనంతపురం	22. 4 *	20.3
10	కడప	27. 1 *	34.2
11	చిత్తూరు	33. 7 *	41.5
	ఆంధ్ర ప్రాంతం	34. 6	41.5
12	హైదరాబాదు	27. 0 X	27.2
13	నిజామాబాదు	39. 2 X	36.8
14	మెదక్	33. 4 X	36.5
15	మహబూబునగరం	28. 3 X	30.9
16	నల్గొండ	27. 2 X	32.5
17	వరంగల్లు	38. 3 X	37.6
18	ఖమ్మం	37. 7 X	40.8
19	కరీంనగరం	36. 9 X	32.3
20	ఆదిలాబాదు	44. 7 X	39.8
	తెలంగాణా ప్రాంతం	36. 7	34.9
	ఆంధ్రప్రదేశ్ సగటు	35. 7	38.2

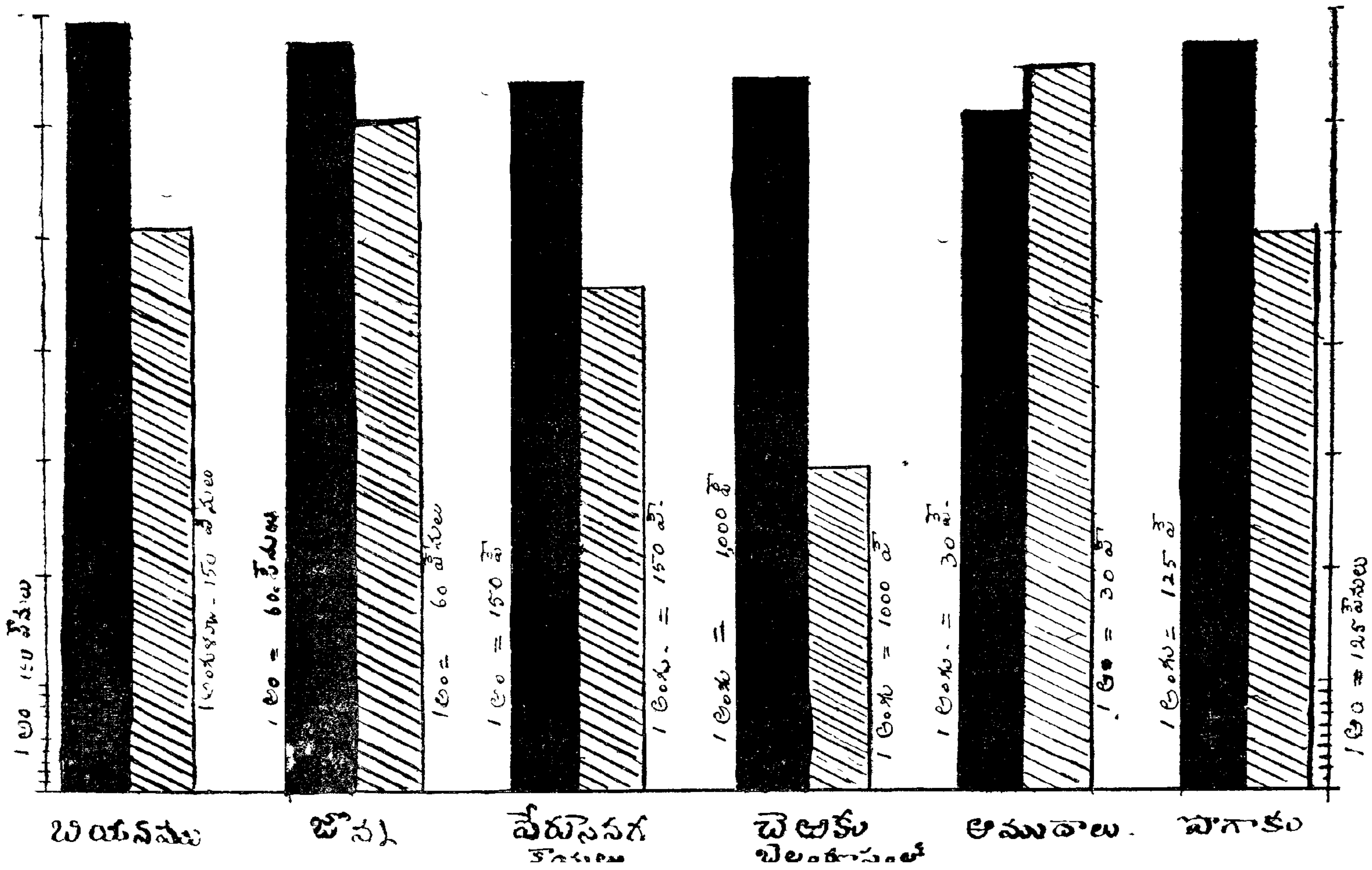
* 1940 తో అంతమైన సంవత్సరాల సీరీస్ సగటు వర్షపాతం

X 34 సంవత్సరాల నార్మల్

రాష్ట్రంలో పండే ప్రధానపంటలు, మొత్తం పంట భూమిలో ప్రతిపంటా ఆక్రమించే భూమి శాతం, 1955-56 సగటు రాలుబడులవివరాలు దిగువ యివ్వ బడినవి :—

	పంటపేరు	విస్తీర్ణం. ఎకరాలు	మొత్తంపంట ప్రదేశంలో శాతం
	ఆహార పంటలు	మొత్తం	శాతం
1	కాయధాన్యాలు	1,87,97,580	63.2%
2	పప్పుదినుసులు	32,56,257	10.9%
3	చెఱకు	1,74,963	0.6%
4	మిర్చి	4,35,899	1.4%
5	పళ్లు, కాయగూరలు	3,78,860	1.2%
6	ఇతర ఆహార పంటలు	3,55,898	1.2%
		2,33,99,407	78.5

1955-56 లో
ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లో ఎకరా వుత్పత్తి పెనుల లో ఇది ఇండియా వుత్పత్తితో పోల్చబడింది.

పంట పేరు	విస్తీర్ణం ఎకరాలు	మొత్తంపంట ప్రదేశంలో శాతం
ఆహారేతర పంటలు		
7 ప్రత్తి	10,05,442	[illegible].4%
8 వేరుసెనగ	30,54,174	10.4%
9 పొగాకు	3,94,857	1.3%
10 కొబ్బరి	88,019	0.3%
11 ఆముదాలు	8,56,150	2.8%
12 నువ్వులు	6,67,488	2.3%
13 పశుగ్రాసం పంటలు	3,03,587	1.0%
మొత్తం	63,79,726	21.5

మొత్తం పంట ప్రదేశంలో ఆహార పంటలు దాదాపు 2,33,99,407 ఎకరాలు లేక 78.5% ఆక్రమిస్తాయి. రాష్ట్రంలో మిక్కిలి ప్రధానమైన పంట వరి. ఇది మొత్తంపంట ప్రదేశంలో 71,04,000 యెకరాలను అనగా (22.1%) శాతాన్ని ఆక్రమిస్తుంది.

ఆ తరువాత మెట్ట ధాన్యాలు ప్రాధాన్యత వహిస్తాయి. ఇవి (21,13,470) టన్నులు పండుతాయని అంచనా. ఇవన్నీ రాష్ట్రంలోనే ఖర్చయి పోయి, యెగుమతికేమీ మిగలవు. తగినంత ప్రదేశం పప్పు దినుసుల క్రింద వున్నది. ఇవి స్థానికావసరాలకి సరిపోతాయి.

చెఱకు రాష్ట్రంలోని ప్రధానమైన రొఖ్ఖం పంట. రాష్ట్రంలో సగటున యించుమించు (5,28,046) టన్నుల వుత్పత్తి అవుతుందని అంచనా. రాష్ట్రంలో (4,12,846) టన్నులు మాత్రమే ఖర్చు అవుతుంది. కాబట్టి (1,15,200) టన్నులు యెగుమతికై మిగులుతుంది. ఎగుమతికై మిగిలే పంటలలో వేరుసెనగ, మిర్చి, పొగాకు, వుల్లిపాయలు, పసుపు, మామిడి, అరటి, నిమ్మజాతి వంటి పళ్లు కూడా చేరివున్నాయి. ఈ వస్తువుల వుత్పత్తి వినియోగాలు, యెగుమతికై మిగిలిన సరుకు వివరాలు (1955-56 కి) దిగువ యివ్వబడినవి.

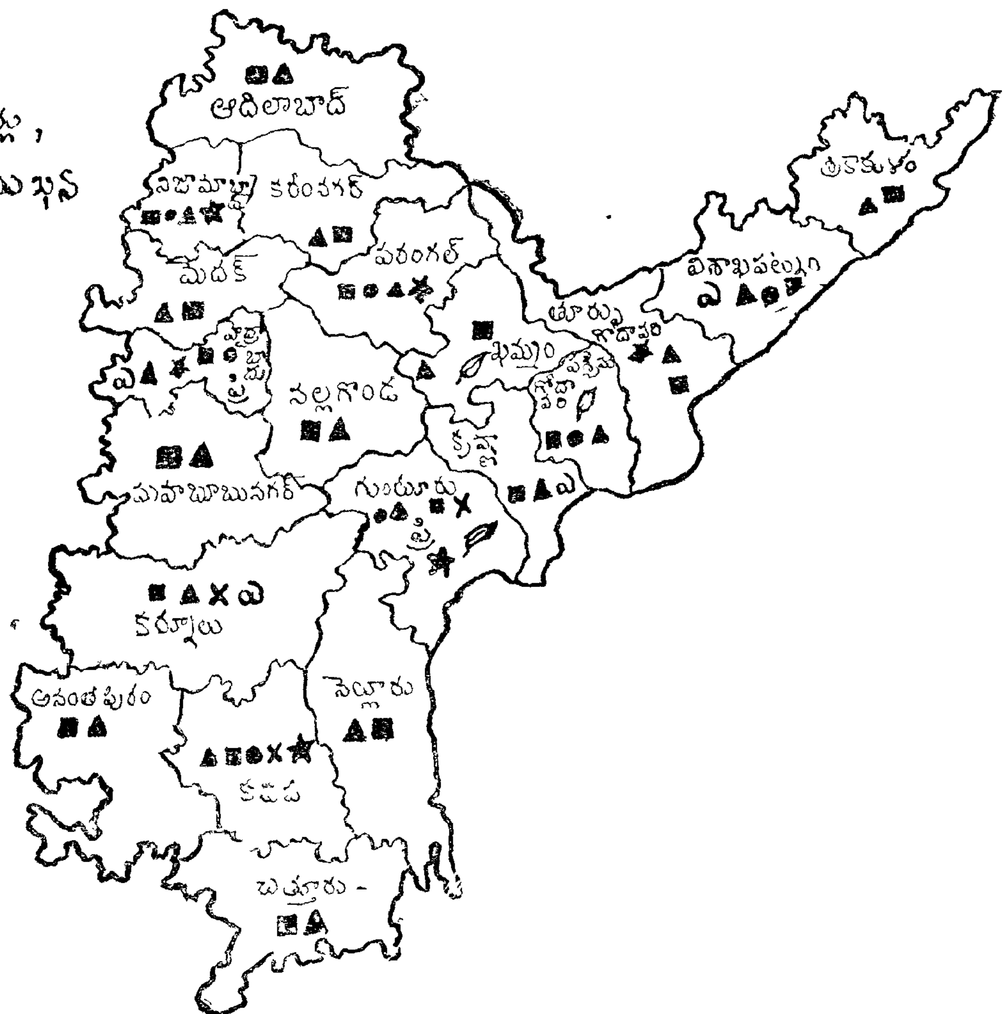
వస్తువుల పేర్లు	సగటు వుత్పత్తి (టన్నులు)	రాష్ట్రపు అవసరాలు (టన్నులు)	ఎగుమతికి మిగిలే సరుకు (టన్నులు)
వేరుసెనగ	1,07,01,120	97,61,720	93,400
పొగాకు	1,31,100	49,900	81,200
మిర్చి	1,1[illegible],490	1,03,651	6,839
వుల్లిపాయలు	1,[illegible],532	1,26,532	44,000
పసుపు	[illegible]497	54,497	10,000
కొబ్బరి కాయలు	2330 లక్షలు	1830 లక్షలు	500 లక్షలు
ఆముదాలు	[illegible],426	[illegible]0,106	22,320 టన్నులు
ముడిప్రత్తి	1[illegible],400 బేళ్లు (ఒక్కొక్కదానికి [illegible]92 పౌన్లు)	29,943 బేళ్ళు	1,05,457 బేళ్ల ముడిప్రత్తి
మామిడి	1,83,[illegible] } టన్నులు.	ఎగుమతికి మిగిలే సరుకు	
అరటి	22,[illegible]		
నిమ్మజాతి	11,[illegible]		

ఆంధ్రప్రదేశ్
పటము

వ్యవ. డిప్యూటీ డైరెక్టర్లు, జిల్లా వ్యవసాయాధికార్లు,

వ్యవసాయ కళాశాల ప్రిన్సిపాల్లు మున్నగువారి ముఖ్య

కార్యాలయాలు గల ప్రదేశాలను చూపుతుంది

సూచన

- ■ - జిల్లా ముఖ్య కార్యాలయం.
- ● - వ్యవసాయ డిప్యూటీ డైరెక్టరు.
- ▲ - జిల్లా వ్యవసాయాధికారి
- ఎ - అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీరు
- ప్రి - వ్యవ, కళాశాల ప్రిన్సిపల్
- ✕ - అసిస్టెంటు ప్రత్తి విస్తరణాధికారి
- (ఆకు) - అసిస్టెంటు పొగాకు విస్తరణాధికారి
- ★ - మొక్కల రక్షణాధికారి

వ్యవసాయశాఖ ప్రధాన భాగాలు

రాష్ట్ర వ్యవసాయ శాఖలో స్థూలంగా మూడు విభాగాలున్నాయి. 1. పరిశోధన, 2 విస్తరణ, 3. విద్యాబోధన. హెడ్ క్వార్టర్సులో వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరికి, యిద్దరు జాయింటు, డైరెక్టర్లు, ముగ్గురు వ్యవసాయ డిప్యూటీ డైరెక్టర్లు (విస్తరణ, పరిశోధన, మార్కెటింగు), నలుగురు వ్యవసాయ అసిస్టెంటు డైరెక్టర్లు (పథక నిర్మాణం, అధికాహారోత్పత్తి, పరిశోధన, సాధారణ విషయాలు), ఒక వ్యవసాయ ఇంజనీరు, ముగ్గురు అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీర్లు, యిద్దరు అసిస్టెంటు మార్కెటింగు ఆఫీసర్లు, ఒక ఆడిట్ ఆఫీసరు, అక్కౌంట్ల ఆఫీసరు, పర్సనల్ అసిస్టెంటు, ప్రచార అసిస్టెంటు డైరెక్టరు, వ్యవసాయ సమాచార ఆఫీసరు తోడ్పడుతారు.

పరిశోధన

ఈ శాఖలో రెండు రకాల విషయాలలో పరిశోధన జరుగుతుంది. 1. వ్యవసాయానికి సంబంధించిన మూల, ఆర్థిక సమస్యల పరిశోధన 2. ఉత్తమమైన పంటల రకాల సాధన. ఈ పనిని రాష్ట్రంలోని వివిధ పరిశోధన కేంద్రాలలో వేర్వేరు పంటల నిపుణులు పరిశోధన సిబ్బంది సహాయంతో చేస్తారు ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో 34 పరిశోధన కేంద్రాలున్నాయి. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో మరి కొన్నిటిని నెలకొల్పాలని సంకల్పం. పరిశోధన పథకాలు అమలు జరుగుతున్నాయి. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో రూ. 131.45 లక్షలు వ్యయమయే 85 పరిశోధన పథకాలను చేపట్టాలని సంకల్పం. ఇంతవరకూ వరిక్రింద 73 రకాల స్ట్రైన్లు, మెట్టధాన్యాలక్రింద 49 రకాల స్ట్రైన్లు సాధించబడినవి

ఉత్తమ రకాల పంటల క్రిందవున్న అంచనాని వేయబడిన భూమి వివరాలు దిగువ యివ్వబడినవి :-

పంట	ఉత్తమ రకాల క్రిందగల భూమిశాతం	
	ఆంధ్ర	తెలంగాణా
1. వరి	82	44
2. జొన్న	38	1
3. రాగి లేక చోడి	34	—
4. కొర్ర	47	—
5. సజ్జ	2	—
6. చెఱకు	97	82
7. ప్రత్తి	53	32
8. వేరుసెనగ	13	—

వ్యవసాయ విద్య

రాష్ట్రంలో 2 వ్యవసాయ కళాశాలలున్నాయి. ఒకటి బాపట్లలో వున్నది. ఇది వ్యవసాయ శాఖచే నిర్వహించబడు తున్నది. హైదరాబాదులో వున్న రెండవది వుస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంచే నిర్వహించబడు తున్నది. ఇక్కడ 3 సంవత్సరాలు శిక్షణ పొంది వ్యవసాయంలో బి. ఎస్‌సి. డిగ్రీని పొందవచ్చును. ప్రస్తుతం బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలో యేటా 144 మంది విద్యార్థులికీ, హైదరాబాదు వ్యవసాయ కళాశాలలో 88 మందికి ప్రవేశమివ్వబడుతున్నది.

విస్తరణ

పరిశోధన ఫలితాలను ప్రత్యక్షంగా చేసి చూపించడమే విస్తరణ కార్యక్రమంలోని ముఖ్యాంశం. రైతుల పొలాల్లో ప్రదర్శించి చూపడం ద్వారాను, ప్రచురణ, ప్రచారాలద్వారాను యీ ఫలితాలు అమలు జరపబడుతాయి. జిల్లాల్లో పనిని యేడుగురు వ్యవసాయ ప్రాంతీయ డిప్యూటీ డైరెక్టర్లు అజమాయిషీ చేస్తారు. వారి ముఖ్య కార్యాలయాలు

హైదరాబాదు, వరంగల్లు, నిజామాబాదు, విశాఖపట్నం, ఏలూరు, గుంటూరు, కడపలలో వున్నాయి. జిల్లాల్లోని వివిధకార్యక్రమాల్ని పర్యవేక్షించి, అమలు జరపడానికై ప్రతి జిల్లాకి ఒక జిల్లా వ్యవసాయాధికారి వున్నారు. ఆయనకి వ్యవసాయ డిమాన్‌స్ట్రేటర్లు లేక వ్యవసాయ అసిస్టెంట్లు, ఫీల్డుమెన్ సహాయకులుగా వుంటారు. ప్రతి తాలూకాకు ఒక వ్యవసాయ డిమాన్‌స్ట్రేటరు లేక అసిస్టెంటు వుంటాడు. పెద్ద తాలూకాలకి కొందరు డిమాన్‌స్ట్రేటర్లు అదనంగా వుంటారు. వ్యవసాయ డిమాన్‌స్ట్రేటర్లు లేక అసిస్టెంట్లకి ఫీల్డుపనిలో ఫీల్డుమెన్, డిమాన్‌స్ట్రేషన్ మేస్త్రీలు సహాయం చేస్తారు. ఆంధ్ర జిల్లాలలోని యేర్పాటు 'ఎ' పటంలో సూచించబడింది.

వ్యవసాయశాఖలో ఒక వ్యవసాయమార్కెటింగు విభాగం వున్నది. ఇది వ్యవసాయ పదార్థాల మార్కెటింగుకి సంబంధించిన సమస్యల పరిష్కారాన్ని చూస్తుంది. ఈ విభాగం వ్యవహారాలను చూసే హెడ్‌క్వార్టర్సు డిప్యూటీ డైరెక్టరు (మార్కెటింగు) కి (యిద్దరు) అసిస్టెంటు మార్కెటింగు ఆఫీసర్లు, ఆడిట్ ఆఫీసరు, మార్కెటింగు అసిస్టెంట్లు సహాయకులుగా వుంటారు.

ఈ శాఖ వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు విభాగం హెడ్‌క్వార్టర్సులోవున్న వ్యవసాయ ఇంజనీరు అధ్వర్యంలో వుంది. ఆయనకి (ముగ్గురు) అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీర్లు, యిద్దరు సూపర్‌వైజర్లు సహాయకులుగా వుంటారు. ఈ శాఖకిగల ట్రాక్టర్లు, బుల్‌డోజర్లు, ఆయిల్ ఇంజన్లు మున్నగువాటి సక్రమ నిర్వహణకి సంబంధించిన పనిని యీ విభాగం చూస్తుంది.

తొలి పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ 50 వ్యవసాయ పథకాలపై రూ. 559.73 లక్షలు ఖర్చుచేసి రాష్ట్రపు వ్యవసాయోత్పత్తిని బాగా పెంపొందించింది. వీటిలో అధికాహారోత్పత్తి పథకాలే కాక పరిశోధన పథకాలు కూడా వున్నాయి. ద్వితీయ ప్రణాళిక కాలంలో 169 పథకాలపై మొత్తం రూ. 854.24 లక్షల్ని వ్యయం చేయాలని సంకల్పం. వ్యయం చేయగల పద్దులు స్థూలంగా దిగువ యివ్వ బడినవి.

తరగతి	పథకాల సంఖ్య	అంచనాసొమ్ము (లక్షల రూపాయలలో)
1. వ్యవసాయ విస్తరణ	54	555.80
2. వ్యవసాయ పరిశోధన	85	131.45
3. భూసార పరిరక్షణ	12	98.06
4. మార్కెటింగు	8	37.89
5. విద్య, శిక్షణ	10	14.49
6. రిజర్వు	(తలవని తలంపుగా వచ్చే పథకాలు)	14.55

తొలి ప్రణాళిక అమలులో గడించిన అనుభవంతో యీ ప్రణాళికలోని లోపాలను సరిదిద్దడానికి ప్రయత్నించ బడుతున్నది. వ్యవసాయం సర్వతో ముఖాభివృద్ధికై సమన్వితము, యేకీకృతము అయిన చక్కని కృషి జరుగడానికి యేర్పాటు చేయబడింది. ఇందు నిమిత్తం వ్యవసాయశాఖ వేర్వేరు కార్యక్రమాలకి అనగా విస్తరణ, పరిశోధన, విద్యాబోధనలకు సంబంధించిన పథకాలు తగినన్ని చేర్చబడినవి.

ఇక యిప్పుడు యీశాఖ నిర్మాణం, దీనిలోని వివిధ విభాగాల కృషికి సంబంధించిన వివరాలు, తొలి ప్రణాళికలో అమలు జరిపిన పథకాలు మున్నగువాటి వివరాలు, ద్వితీయ ప్రణాళికలో సంకల్పించిన పథకాలు, వాటి ఆశయాలకి సంబంధించిన వివరాలు, యివ్వబడగలవు. వ్యవసాయ రంగంలో అతి సమగ్రమైన యీ ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక అమలుతో రైతాంగంలో సర్వసాధారణమైన జాగృతి కలుగుతుందనీ, వ్యవసాయం శాస్త్రీయమైన పద్ధతులలో జరిగి, దాని అభివృద్ధికి తీవ్రమైన కృషి జరుగుతుందనీ, వ్యవసాయ కార్యక్రమాలు అంగలలో పురోగమించి తద్వారా రైతు రాబడి, సాధారణ సంపదలు పెంపుగలవని హృదయపూర్వకంగా ఆశించ బడుతున్నది.

వ్యవసాయ శాఖ నిర్మాణం

హెడ్ క్వార్టర్సులో యీ శాఖ నిర్మాణానికి సంబంధించిన వివరాలు యిదివరకే యివ్వబడినవి. దీనిలోని వివిధ విభాగాలు పనిచేసే విధానం దిగువ యివ్వ బడింది.

విస్తరణ

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 20 జిల్లాలు వున్నాయి. రాష్ట్రంలో 121 మంది వ్యవసాయ డిమాన్‌స్ట్రేటర్లు, 44 మంది అదనపు వ్యవసాయ డిమాన్ స్ట్రేటర్లు, 66 మంది వ్యవసాయ అసిస్టెంట్లు (తెలంగాణాలో) వున్నారు. వ్యవసాయ డిమాన్ స్ట్రేటర్లందరికీ డిపోలు, 25 మంది అదనపు వ్యవసాయ డిమాన్ స్ట్రేటర్లకి సబ్-డిపోలు సమకూర్చ బడినవి. వీటిలో వుత్తమ విత్తనాలు, రసాయన యెరువులు, క్రిమి సంహారకమైన మందులు, వ్యవసాయ పరికరాలు మున్నగు నవి, రైతులికి పంపిణీ చేయడానికై నిలవ చేయబడతాయి. వ్యవసాయ డిమాన్ స్ట్రేటర్లు, గ్రామంలో కార్యక్రమాన్ని ఫీల్డుమెన్, డిమాన్‌స్ట్రేషన్ మేస్త్రీల సహాయంతో జరుపుతారు.

వ్యవసాయ విద్య

బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా) వ్యవసాయ కళాశాలలో 3 సంవత్సరాల డిగ్రీ కోర్సు వున్నది. ఇక్కడ వ్యవసాయ సిద్ధాంతాలు, ఆచరణల విషయంలో పూర్తి శిక్షణ యివ్వబడుతుంది. అదిగాక వ్యవసాయానికి సంబంధించిన యితర మూల శాస్త్రాలలో కూడా విద్య గరప బడుతుంది, హైదరాబాదు వ్యవసాయ కళాశాలలో కూడా వ్యవసాయంలో 3 సంవత్సరాలు శిక్షణ యివ్వ బడుతుంది.

మార్కెటింగు

ఈ శాఖ మార్కెటింగు విభాగం హెడ్ క్వార్టర్సు డిప్యూటీ డైరెక్టరు (మార్కెటింగు) అధ్వర్యం క్రింద వుంది. ఈ విభాగానికి ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కాకినాడ, విజయవాడ, కడపలలో మూడు ప్రాంతీయ యూనిట్లు వున్నాయి. ప్రతి యూనిట్టుకి ఒక అసిస్టెంటు మార్కెటింగు ఆఫీసరు, ఆయన క్రింద సిబ్బంది వున్నారు. వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరుకార్యాలయంలోని హెడ్ క్వార్టర్సు డిప్యూటీడైరెక్టరు (మార్కెటింగు) ఆదేశాల ననుసరించి యీ ఆఫీసర్లు పనిచేస్తారు. తెలంగాణా ప్రాంతంలో 39 రెగ్యులేటెడ్ మార్కెట్లున్నాయి. వీటిలో ప్రతి ఒక్కటి ఒక సూపరింటెండెంటు అధ్వర్యంలో వున్నది. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో మాత్రం ఒక్క నెల్లూరు జిల్లాకి తప్ప మిగిలిన అన్ని జిల్లాలకి జిల్లాకొక మార్కెటు వుంది.

వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు

వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు విభాగం వ్యవసాయ ఇంజనీరు అధ్వర్యంలో వున్నది. ఆయనకి హెడ్ క్వార్టర్సులో ముగ్గురు అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీర్లు తోడ్పడుతారు. జిల్లాల్లో పనిని ముగ్గురు అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీర్లు చూస్తారు. వీరి ముఖ్య కార్యాలయాలు విశాఖపట్నం, విజయవాడ, కడపలలో వున్నాయి. ప్రతి జిల్లాకి ఇద్దరు వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు సూపర్ వైజర్లు వున్నారు. వీరు వ్యవసాయ విస్తరణకి సంబంధించిన వ్యవసాయ ఇంజనీరింగులో జిల్లా వ్యవసాయాధికారికి తోడ్పడుతారు. శాఖ యొక్క ట్రాక్టర్లు మున్నగు యంత్రాలను సక్రమంగా వుంచి నిర్వహిస్తారు కూడా. తెలంగాణా జిల్లాల్లో ఇంజనీరింగుకి సంబంధించిన పనిని రాజధానిలోని అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీరు చూస్తారు. ఆయనకి హైదరాబాదు (హైదరుగూడా) లో ఒక వర్కుషాపు వున్నది. వ్యవసాయ శాఖలో రైతులికి అద్దెకి యివ్వడానికై ప్రస్తుతం 274 ఆయిల్ ఇంజన్లు, 19 పంపుసెట్లు, 106 ట్రాక్టర్లు, 92 బుల్ డోజర్లు వున్నాయి.

పరిశోధన

రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం 34 వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రాలున్నాయి. వాటిలో కొన్ని వరి, మెట్ట ధాన్యాలు, ప్రత్తి, చెఱకు, కొబ్బరి, పళ్ళు మున్నగు పంటల పరిశోధనకై ప్రత్యేకం కృషి చేయగా కొన్ని గ్రామీణ ఆర్థిక శాస్త్రం, వ్యవ

సాయ సమస్యలకి సంబంధించిన యితర విషయా లను పరిశోధిస్తాయి.

భారతీయ వ్యవసాయ పరిశోధన సంఘం, అలాగే భారతీయ కేంద్ర చెఱకు సంఘం, భారతీయ కేంద్ర ప్రత్తి సంఘం, భారతీయ కేంద్రీ పొగాకు సంఘం, భారతీయ కేంద్రీ నూనె గింజల సంఘం, భారతీయ కేంద్ర కొబ్బరి సంఘం, భారతీయ కేంద్రీ పోక చెక్కల సంఘాలవంటి వివిధ వస్తు సంఘాలు పెట్టుబడి పెట్టే అనేక పథకాల్ని కూడా వ్యవసాయ శాఖ అమలు జరుపు తున్నది. ఈ శాఖ పరిశోధన పనిని వివిధ పరిశోధన సెక్షన్లు జరుపుతాయి. రాష్ట్రీం లోని పరిశోధన పనిని దిగువ ప్రవీణులు చూస్తున్నారు.

1. పంటల అభివృద్ధి విభాగం

వ్యవసాయ రసాయనిక వేత్త, రాజేంద్రనగర్. ఫల ప్రవీణుడు, అనంతరాజుపేట, కోడూరు, కడప జిల్లా. తోట పని నిపుణుడు, హైదరాబాదు, హైదరుగూడా. చెఱకు నిపుణుడు, అనకాపల్లి.

2. పంటలు, మొక్కల రక్షణ విభాగం

ప్రభుత్వ కీటక శాస్త్రజ్ఞుడు, రాజేంద్రనగర్. ప్రభుత్వ మైకాలజిస్టు, రాజేంద్రనగర్.

3. పంటలు, పెంపొందించు విభాగం

ప్రత్తి నిపుణుడు, నంద్యాల. నూనె గింజల ప్రవీణుడు, రాజేంద్రనగర్. మెట్ట ధాన్యాల నిపుణుడు, లాం, గుంటూరు. వరి నిపుణుడు, రాజేంద్ర నగర్. మొక్కజొన్న పరిశోధన ఆఫీసరు, కరీంనగరం. పప్పుదినుసుల నిపుణుడు, రాజేంద్ర నగర్.

ఈ నిపుణులు వివిధ కేంద్రాలలో, తాముచూస్తు న్న పంట లేక పంటల విషయంలో పరిశోధనకై తోడ్పడు తారు. వీరి క్రిందగల అసిస్టెంటు పరి శోధనాధికార్లు యీవిషయంలో వీరికి తోడ్పడు తారు. రాజేంద్రీనగర్ లోని వరి నిపుణుడు వరి విత్తనాల అభివృద్ధి పనికి కూడా అధ్వర్యం వహించి దానిని అజమాయిషీ చేస్తారు. ఆ విష యంలో ఆయనకి ఒక విత్తనాల అభివృద్ధి అధికారి, 10 మంది అసిస్టెంట్లు సహాయకులుగా వుంటారు. అలాగే మెట్ట ధాన్యాల నిపుణుడు మెట్టధాన్య పు విత్తనాల అభివృద్ధి పనిని, ఒక విత్తనాల అభి వృద్ధి అధికారి, నలుగురు అసిస్టెంట్ల సహాయంతో, అజమాయిషీ చేస్తారు. ప్రత్తి నిపుణుడు ప్రత్తి పరి శోధన పనికి అధ్వర్యం వహిస్తారు. ఆయన ప్రత్తి విస్తరణ పథకానికి కూడా అధ్వర్యం వహిస్తారు. ఈ విషయంలో ఆయనకి యిద్దరు సహాయప్రత్తి విస్తరణాధికార్లు తోడ్పడు తారు. వారి ముఖ్య కార్యాలయాలు గుంటూరు, కడపలలో వున్నాయి.

వ్యవసాయ రసాయనిక వేత్త రసాయన శాస్త్ర విభాగానికి అధ్వర్యం వహిస్తారు. ఆయన ముఖ్యం గా దిగువ పనులను చేస్తారు. భూసారాలు, యెరు వులు, మొక్కల పదార్థాలు, పశుగ్రాసం, సాగు నీరులను పరిశీలించి, విశ్లేషించడం, వాటిపై సమ న్వితమైన యెరువు ప్రయోగాలు జరపడం, పంటల కవసరమైన పోషక పదార్థాలనుగురించి పరిశీలించ డం వగైరా.

కోడూరులోని ఫల ప్రవీణుడు ఫలాలపైన, హైదరాబాదులోని తోటపని నిపుణుడు కాయ గూరల పైన పరిశోధనలు జరుపుతారు. ఉత్తమ పద్ధతులలో మొక్కల వృద్ధి, వాంఛనీయమైన గుణ స్వభావాలు గల రకాలను సమ్మిశ్రమ పర చడం, ఫలాలను నిలవచేయడం మున్నగునవి వారు ముఖ్యంగా చేసేపనులు. అపైన వారు వివిధ వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రాలలో వుత్తమ విత్తనాలు, నారు మొక్కలు, అంటు మొక్కలు మున్నగు వాటి వుత్పత్తి, పంపిణీల విషయంలో తోడ్పడు తారు కూడా.

చెఱకు నిపుణుడు చెఱకు పరిశోధనకి అధ్వర్యం వహిస్తారు. గ్రామీణ ఆర్థిక క్రియల్ను, పోషకా హారాల పరిశీలన, వేర్వేరు సాగు నీటి పద్ధతుల క్రింద చెఱకు గుణధర్మాలలో కలిగే మార్పులు, కాటుక తెగులును ప్రతిరోధించే శక్తి మున్నగు విషయాలలో యీయన పరిశోధన చేస్తారు. చెఱకు లైజాన్ క్షేత్రంలో జరిగే చెఱకు అభివృద్ధి పనికి కూడా ఆయన, చెఱకును ప్రధానంగా పండించే

తాలూకాలలో ఒక సూపరింటెండెంటు, తదితర సిబ్బంది సహాయంతో, అధ్వర్యం వహిస్తారు. ఆపైన ఆయన చెఱకు ఇనస్పెక్టర్ల సహాయంతో పంచదార ఫ్యాక్టరీల చట్టం అమలుకి సంబంధించిన పనిలో వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరికి తోడ్పడుతారు.

ప్రభుత్వ కీటక శాస్త్రజ్ఞుడు, మైకాలజిస్టులు వరుసగా వ్యవసాయ కీటక శాస్త్రం, పుట్టగొడుగుల శాస్త్రానికి సంబంధించిన పనిని చూస్తారు. వారు ముఖ్యంగా పంటలని పీడించే వివిధ చీడ పురుగులు, వ్యాధుల్ని గురించి పరిశీలించి వాటికి తగిన విరుగుడును కనిపెట్టడానికై కృషి చేస్తారు. విస్తరణ విషయంలో, ఆరుగురు మొక్కల రక్షణ అధికార్లు వున్నారు. వారు రైతుల పొలాల్లో చీడలు, వ్యాధుల నివారణకై కృషి చేస్తారు. ఈశాఖ రెగ్యులర్ విస్తరణ సిబ్బందితో కలసి పని చేసే మొక్కల రక్షణ సహాయకులు జిల్లాలలో యీపనిలో వీరికి సహాయ పడతారు

హైదరాబాదు లోని రాజేంద్రనగర్ ప్రధాన క్షేత్రం రాష్ట్ర వ్యవసాయ పరిశోధన సంస్థగా యేర్పరచ బడి, అభివృద్ధి చేయ బడుతున్నది మా పరిశోధన నిపుణులలో చాలమంది ముఖ్య కార్యాలయాలు యీ కేంద్రంలోనే వున్నవి. ప్రాంతీయావసరాల నెదుర్కోడానికై రాష్ట్రంలో మరికొన్ని వ్యవసాయ పరిశోధన సంస్థల అభివృద్ధికై పథకాలు వున్నాయి.

వ్యవసాయ శాఖ పనులు

ప్రదర్శన, ప్రచారాల ద్వారా వ్యవసాయంలో వుత్తమ పద్ధతుల్ని గురించి రైతులకు బోధ పరచడం, రైతులకు వారి దైనందిన వ్యవసాయపు పనులలో తోడ్పడ్డం, జరిగిన ప్రయోగాల ఫలితాలకి విపుల ప్రచారాన్నివ్వడం, వివిధ పంటల వుత్తమ విత్తనాల పంపిణీ సేంద్రియ, రసాయన యెరువుల వాడకాన్ని వ్యాప్తిలోనికి తేవడం, యివి వ్యవసాయ శాఖ ప్రధాన కర్తవ్యాలయి వున్నవి. ఈ శాఖ వ్యవసాయ పరికరాలను, పంపు సెట్లు, ట్రాక్టర్లు, బుల్‌డోజర్లు, మున్నగు యంత్ర పరికరాలను కూడా రైతులకు యిచ్చి తోడ్పడుతుంది. పంటల చీడలు, వ్యాధుల నివారణకై యిది రక్షణం చర్యతీసుకుంటుంది కూడా. అప్పుడప్పుడు వివిధ వస్తువులపై మార్కెటింగు పరిశీలనలు జరుప బడతాయి. రైతులకు వారివాణిజ్య పంటల విషయంలో సరసమైన ధరలు కిట్టడానికి అవసరమైన సహాయం చేయబతుంది. కాబట్టి యీ శాఖ ముఖ్యమైన కర్తవ్యం వుత్పత్తిని హెచ్చించి తద్వారా రైతుల సౌభాగ్యాన్ని వృద్ధిచేయడం. ఈ ఆశయ సిద్ధికై అది పైన పేర్కొన్న పనులన్నిటినే కాక యింకా వాటికి సహాయకరమైన యితర పనులను కూడా నిర్వహిస్తుంది.

వ్యవసాయ విస్తరణ : ఆశయం, ప్రాముఖ్యాలు :

పరిశోధన ఫలితాల్ని ప్రత్యక్షంగా రైతుల పొలాల్లో ఆచరణలో పెట్టడం యీ విస్తరణ కార్యక్రమం ఆశయమై వున్నది. ప్రత్యక్షంగా చూపించి, ప్రచారం చేయడం ద్వారా దీనిని సాధించ వలసి వున్నది. మొదట రైతులికి కొత్త పద్ధతుల్ని గురించి తెలియ చెప్పాలి. వాటి నవలంబించమని వారికి నచ్చచెప్పాలి కూడా. సాంప్రదాయ సిద్ధమైన పద్ధతుల కలవాటు పడిన రైతులు కొత్త పద్ధతులు మంచివని, వాటిపై తాము ఆధార పడవచ్చునని నమ్మకం కలుగనిదే వాటిని అవలంబించరు. వారి యీ వైఖరి సరైనదే కూడా. ప్రయోగ కేంద్రాలలో జరిగే విషయాలను అవగాహన చేసుకోగల సాధన సంపత్తి వారికి లేదు. ఈ విషయాలకి సంబంధించిన పుస్తకాలు కూడా చదువుకొన్న యేకొందరికోమాత్రమేవుపకరిస్తాయి. కాబట్టి రైతులు తమంతతాము వచ్చి అడిగేవరకూ వేచివుండక యీ కొత్త పద్ధతులను వారి వద్దకు తీసుకువెళ్లి ప్రదర్శించడం అవసరం. ఈ ఆశయంతో, గ్రామీణులు సమావేశమయే అన్ని ముఖ్య సందర్భాలు, పండుగలలోను కూడా వ్యవసాయ ప్రదర్శనలు, ఫిలిమ్ ప్రదర్శనలు జరుపబడు తున్నవి.

ప్రచార, విస్తరణ కార్యక్రమాల అంశాలు

వ్యవసాయ శాఖ జరిపే ప్రచార, విస్తరణ కార్యక్రమాలలో దిగువ అంశాలుంటాయి.

I ప్రచారం

రాష్ట్రంలోని వివిధ వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రాలలోను, బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలోను వివిధ వ్యవసాయ విషయాలలో పరిశోధన జరుగుతుంది. ఈ ఫలితాలను గురించి రైతులకి యీ శాఖ ప్రచార సిబ్బంది తెలియ జేస్తుంది. వ్యవసాయ డిమాన్‌స్ట్రేటర్లు లేక అసిస్టెంట్లు వ్యవసాయ పట్టభద్రులై వుంటారు. వీరు పరిశోధన కేంద్రాలు, రైతులమధ్య ప్రధానమైన లింకుగా వుంటారు. ఈ శాఖ సాధించిన వుత్తమరకం విత్తనాలు, వుత్తమ వ్యవసాయ పద్ధతులు మున్నగు వాటిని గురించి రైతులకు ప్రత్యక్ష ప్రమాణాలతో తెలియ చెప్పడం జరుగుతుంది.

ట్రయల్ ప్లాట్లు

వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రంలో జరిపిన ప్రయోగాలలో సఫలం అయిన వుత్తమ రకం స్ట్రైన్ లేక వ్యవసాయ పద్ధతి లేక యెరువు వాడకం పద్ధతి రైతు పొలంలో ప్రయోగాత్మకంగా "ట్రయల్ ప్లాట్ల"లో ప్రవేశ పెట్టబడు తుంది. దాని ప్రక్కనే స్థానిక పద్ధతి కూడా ప్రయోగాత్మకంగా అమలు పరచ బడుతుంది. ఈ "ట్రయల్ ప్లాట్లు" ఖచ్చితంగా ఆధునిక ఫీల్డు ప్రయోగాల కండిషన్ల ప్రకారం యేర్పాటు చేయబడతాయి.

పరిశీలన ప్లాట్లు

ఖచ్చితంగా పై కండిషన్ల ననుసరించని ట్రయల్ ప్లాట్లను పరిశీలన ప్లాట్లు అంటారు. ఈ ప్లాట్ల వల్ల గణాంక విశ్లేషణ ప్రాతిపదికపై ఫలితాలను లెక్క కట్టడానికి వీలుండదు కాని కొంచెం యిటూ అటూలో శీఘ్ర నిర్ణయాలను తీసుకోడానికి వీలుంటుంది.

ప్రదర్శన ప్లాట్లు

ఏదైనా ఒక వుత్తమ పద్ధతి ట్రయల్ ప్లాట్ల దశలో ఫలించినట్లయితే, అది రైతు పొలంలో పెద్ద పెద్ద ప్లాట్లలో ప్రదర్శించ బడుతుంది. ఈ ప్లాట్లకి ప్రదర్శన ప్లాట్లు అని పేరు. ఈ విధంగా వీటిని చూసిన తరువాత రైతులు తమ పద్ధతి, యీ కొత్త పద్ధతులలో యేది మంచిదో తెల్సుకోడానికి అవకాశం కలుగుతుంది.

వ్యవసాయ సంఘాలు

రాష్ట్రంలోని పెక్కు తాలూకాలు, గ్రామాలలో రైతు సంఘాలు యేర్పడినవి. వీటి యేర్పాటును వ్యవసాయ శాఖ మొదటి నుంచీ ప్రోత్సహిస్తున్నది. వ్యవసాయ సమాచార వ్యాప్తి, ఆధునిక పద్ధతుల ప్రదర్శనల విషయంలో యీ రైతు సంఘాల తోడ్పాటును పొందాలనే వుద్దేశంతో వాటి యేర్పాటు ప్రోత్స హించబడు తున్నది.

II ప్రచురణ

వ్యవసాయ శాఖ సమర్థించే వివిధ అభివృద్ధులను గురించి ప్రజలకి తెలియ జేయడానికై దిగువ యేజన్సీల ద్వారా కృషి చేయ బడుతున్నది.

1. "పాడి పంటలు", వ్యవసాయ శాఖ చే ప్రకటింప బడే తెలుగు మాస పత్రిక.
2. గ్రామీణుల గైడ్ అండ్ కేలెండరు.
3 చిన్న చిన్న పుస్తకాలు.
4. మల్టిలిత్ మెషిన్ పై ముద్రిత మైన కర పత్రాలు.
5. ప్రదర్శనలు.
6. రేడియో ప్రసంగాలు.
7. ఫిలిమ్ ప్రదర్శనలు మున్నగునవి.

వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరు కార్యాలయంలో ఒక ప్రచురణ విభాగం వున్నది. ఒక అసిస్టెంటు డైరెక్టరు (ప్రచురణ), ఒకవ్యవసాయ సమాచార అధికారి, 4 గురు అసిస్టెంట్లు, ఆర్టిస్టులు, ప్రొజెక్టర్ ఆపరేటర్లతో కూడిన సిబ్బంది యీ విభాగం పనిని చూస్తూంది. ఈ విభాగం ప్రదర్శనలు జరపడంలో కూడా తోడ్పడు తుంది. రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయిలలో అప్పుడప్పుడు వ్యవసాయ ప్రదర్శనలు జరుప బడతాయి. ఆపైన పెక్కు వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రాలు సంవత్సరానికి రెండు సార్లు రైతుల దినోత్సవం జరుపుతాయి. వాటికి రైతులు ఆహ్వానించ బడతారు. ఈ విధంగా ఆయా కేంద్రాలు

సాధించిన వివిధ అభివృద్ధులను రైతులు స్వయంగా చూడ్డానికి అవకాశం కల్పించ బడుతుంది. వివిధ జిల్లాల్లో పంటల చీడలు, వ్యాధులను గురించి, వాటి నివారణోపాయాల్ని గురించి ప్రతివారం ఆలిండియా రేడియో విజయవాడ కేంద్రంనుంచి వార్తా ప్రసారం చేయ బడుతుంది. ఇది కాక అవలభించ వలసిన వుత్తమ పద్ధతుల్ని గురించి ప్రతి నెల తప్పక ఫోర్ కాస్టులు ప్రసారం చేయబడ తాయి. ఈ కార్యక్రమాలన్నిటికి సంబంధించిన వివరాలు దిగువ యివ్వబడినవి:

i "పాడి పంటలు"

వ్యవసాయ శాఖ 14 సంవత్సరాల నుంచి "పాడి పంటలు" అనే తెలుగు మాస పత్రికను ప్రకటిస్తున్నది. దీని సంవత్సర చందా రూ. 2-4-0. విడి ప్రతి వెల 3 అణాలు. దీనిని రాష్ట్రంలోని రైతులు బాగా వినియోగించు కుంటున్నారు. క్రమేణా యెక్కువప్రతులు ఖర్చవు తున్నాయి. వీటి ప్రస్తుతపుసంఖ్య నెలకి 50,000. దీనిలో వ్యాసాలు, సూచనలు మున్నగునవి చిత్రాల సహాయంతో వివరించ బడతాయి.

ii గ్రామస్థుల పంచాంగము

ఇది వ్యవసాయ శాఖచే సంవత్సరాని కొక సారి తెలుగులో ప్రకటింప బడుతుంది. జిల్లాల్లో పండే పంటల సాగు, ప్రతి పంట విషయంలోను అందుబాటులో వున్న వుత్తమ రకం స్ట్రైన్‌లు, ప్రతి జిల్లాకి సంబంధించిన ప్రత్యేకమైన వ్యవసాయ సమస్యల విషయంలో యిది బాగా వుపకరిస్తుంది. రాష్ట్రంలోని ప్రతి వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రం లోను జరిగిన పనిని గురించి కూడా యిందులో వివరించ బడుతుంది. మొక్కల రక్షణ, తేనెటీగల పెంపకం మున్నగు విషయాలలో ఆచరణకి సంబంధించిన సూచనలు యివ్వబడుతాయి. ఆపైన దీని అనుబంధంలో తిథివార నక్షత్రాలతో కూడిన తెలుగు పంచాంగం వుంటుంది. దీని వెల 2 అణాలు మాత్రమే. ప్రతి సంవత్సరం యించుమించు 30,000 ప్రతులు ముద్రిత మవుతాయి.

iii వ్యవసాయ శాఖ పుస్తకాలు.

వివిధ పంటలు, వ్యవసాయానికి సంబంధించిన ప్రత్యేక సమస్యలపై యీ శాఖ చిన్న చిన్న పుస్తకాలను కూడా ప్రకటిస్తున్నది. ఇవి లాభ నష్టాలు లేని పద్ధతిపై ఒక్కొక్కటి అణాన్నర నుంచి 3 అణాల వరకూ గల ధరకి విక్రయించ బడతాయి. దిగువ పేర్కొన్న 10 రకాల పుస్తకాలు తెలుగులో రకానికి 25,000 ప్రతుల చొప్పున ముద్రితమై, విక్రయానికి విడుదల చేయబడినవి. వాటి వివరాలు :

1. బియ్యం, 2. మెట్ట ధాన్యాలు, 3. ప్రత్తి, 4. చెఱకు. 5. వ్యవసాయ పరికరాలు, 6. పసుపు, 7. కర్రపెండలం, 8. ఫలాలు, 9. చిలగడ దుంపలు, 10. నూనెగింజలు.

ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో చీడకీటకాలు, వ్యాధుల నివారణ పద్ధతులను వివరించే పుస్తకం ఒకటి యీ శాఖచే ఇంగ్లీషులో కూడా ప్రకటింపబడింది. విడి ప్రతి వెల 7 అణాలు మాత్రమే.

దిగువ విషయాలపై మరొక ఆరు పుస్తకాలు తెలుగులో ముద్రిత మవుతున్నాయి:

1. ఫ్రూట్ కల్చరు, 2. నానావిధ ఫలాలు, 3. కంచె మొక్కలు, 4, ఊరభూముల అభివృద్ధి, 5. ఆంధ్రలో కాయగూరల పెంపకం, 6. బాట కిరువైపులా నాటే చెట్లు.

1, 2, 3 పంపిణీకి సిద్ధంగా వున్నాయి.

iv వ్యవసాయ సమాచార కరపత్రాలు.

భారతీయ వ్యవసాయ పరిశోధన సంఘం తోడ్పాటుతో రాష్ట్రంలో ఒక వ్యవసాయ సమాచార యూనిట్టు ఆరంభమై పని చేస్తున్నది. పై సంఘం యీ రాష్ట్రానికి ఒక డేవిడ్సన్ ఆఫ్ సెట్ మెషిన్‌ని వుచితంగా యిచ్చింది. అది హైదర్ గూడా లోని అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీరు కార్యాలయంలో స్థాపించబడి, ప్రచురణ విభాగంచే నడుప బడుతున్నది.

ఇంతవరకూ, దిగువ రకాల వ్యవసాయ సమాచార కరపత్రాలు ఒక్కొక్క రకానికి 1000 ప్రతుల చొప్పున మల్టిలిత్ మెషిన్‌పై ముద్రితమై రాష్ట్రంలోని రైతులకి వుచితంగా పంపిణీ చేయబడినవి.

వరుస సంఖ్య	కరపత్రం పేరు	భాష
1.	ఇరక్ట్రేప్లర్ పాయింట్	ఇంగ్లీషు
2.	విత్తనాలు వరుసలో చల్లండి	ఇంగ్లీషు
3.	జీడిమామిడి గింజలు డాలర్లను సంపాదిస్తాయి	ఇంగ్లీషు
4.	యువర్ సాయిల్	ఇంగ్లీషు
5.	అర్జ్బాన్ షూ నివారణ	ఇంగ్లీషు
6.	మంచి కొబ్బరి నారు మొక్కల్ని నాటండి	ఇంగ్లీషు
7.	మామిడి హాపర్‌ని కంట్రోలు చేయండి	ఇంగ్లీషు
8.	పోకచెక్కలు	ఇంగ్లీషు
9.	తీవ్ర యెరువు వాడకం పథకం	తెలుగు
10.	జొన్న	తెలుగు
11.	మిర్చి	తెలుగు
12.	ఫలవృక్షాల పెంపకం	తెలుగు
13.	జపాను పద్ధతి వరిసాగు	తెలుగు
14.	గ్రామీణ పెంట యెరువు	తెలుగు
15.	మార్కెటు కమిటీల వుపయోగం	తెలుగు
16.	మత్స్య పోషణ (I)	తెలుగు
17.	పంటల పోటీ	తెలుగు
18.	మత్స్య పోషణ (II)	తెలుగు
19.	అరటి	ఇంగ్లీషు

v రైతుల కన్వెన్షన్లు, యితర షోలు, ప్రదర్శనలు రాష్ట్ర స్థాయిని జరుప బడుతూ వుంటాయి. ప్రతి సందర్భంలోను వ్యవసాయ శాఖ సావనీరను ముద్రించి, ప్రజలకి అంద జేస్తుంది. నంద్యాల వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రం స్వర్ణోత్సవం సందర్భంలో తయారైన స్వర్ణోత్సవ సంచిక, కాకినాడ లో జరిగిన వుద్యానవన ప్రదర్శన సందర్భంలో ప్రకటింప బడిన ఫ్రూట్ సావనార్, హైదరాబాదు లో జరిగిన పంటల పోటీ వుత్సవ సందర్భం లో తయారైన ప్రత్యేక సంచికలు ప్రజల ప్రశంసల నందు కొన్నవి.

జిల్లా లన్నిటిలోను ప్రదర్శనలు కూడా జరుప బడతాయి. వాటిలో వ్యవసాయ వస్తు సంపద ప్రముఖంగా ప్రదర్శింప బడుతుంది. ఆపైన వ్యవసాయ శాఖ ప్రతి యేటా హైదరాబాదు లో జరిగే అఖిల భారత పారిశ్రామిక ప్రదర్శనలోను ఢిల్లీ లో జరిగే రైతుల ఫోరం లోను కూడా పాల్గొంటున్నది.

vi రేడియో ప్రసంగాలు

వ్యవసాయ శాఖ అధికార్లు ప్రతినెలా ఆలిండియా రేడియో కేంద్రంనుంచి ప్రసంగిస్తూ, ఆపై నెలలో అనుసరించ దగు వుత్తమ వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని గురించి తెలియ జేస్తారు. వ్యవసాయం, దానికి చెందిన యితర విషయాలకి సంబంధించిన ప్రభుత్వ అభివృద్ధి పథకాలపై ప్రభుత్వ పౌరసంబంధాల శాఖ డైరెక్టరు యేర్పాటు చేసిన యితర ప్రసంగాలు కూడా అప్పుడప్పుడు చేయబడుతూ వుంటాయి.

vii ఆంధ్ర వ్యవసాయ పత్రిక

ఆంధ్ర వ్యవసాయ పత్రిక రెండు నెలల కొకసారి బాపట్ల వ్యవసాయ విద్యార్థుల యూనియన్‌చే ప్రకటింప బడుతుంది. రాష్ట్రంలో జరిగే పరిశోధనకి సంబంధించిన వివిధాంశాలు, యితర శాస్త్రీయ పత్రికలలోని ముఖ్యమైన భాగాలు యిందులో ప్రకటింప బడతాయి. ఇది శాస్త్రీయమైన పత్రిక అయినప్పటికీ దీని భాష సులభ శైలిలో వుండి చదువుకున్న రైతులికి సులువుగా అర్థం అవుతుంది. దీని సంవత్సర చందా రూ. 6/- విడిప్రతి వెల ఒక రూపాయి.

వ్యవసాయ శాఖ ముఖ్యమైన ప్రభుత్వ శాఖ. జాతి నిర్మాణ కార్యక్రమాలలో యిది సలిపే ప్రచారానికి చాలా ప్రాధాన్యత వున్నది. కాబట్టి

మూ శాఖ ప్రచురణ విభాగాన్ని ద్వితీయ పంచవర్షప్రణాళిక కాలంలో పటిష్ఠమైన పద్ధతిలో యేర్పాటు చేయాలని సంకల్పించ బడింది. మొత్తం రాష్ట్రావసరాలను యెదుర్కోనడానికి అవసరమైన ప్రచార సాధన సంపత్తికల ఎనిమిది ఎగ్జిబిషన్ వాన్లను తీసుకోడానికి సంకల్పించ బడింది. ఇది పూర్తి అయిన పిమ్మట ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని గురించి రాష్ట్రంలో మారుమూలవున్న గ్రామాలకి కూడా తెలియ చేయడం సాధ్యమవుతుంది.

iii వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు

వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు విభాగం ట్రాక్టర్లు, బుల్ డోజరు, ఆయిల్ ఇంజన్లు, విద్యుత్ మోటార్లను అద్దె కొనుగోలు పద్ధతిపై రైతులికి అందజేస్తూ వుంటుంది. ఒక్క విద్యుత్ మోటర్లనుతప్ప పరికరాలలో మిగిలిన వాటి నన్నిటినీ అది రైతులికి అద్దెకి కూడా యిస్తుంది. ఈ విభాగంలో జరిగే పని వివరాలు సంగ్రహంగా దిగువ యివ్వబడినవి.

1. ట్రాక్టరు వర్కుషాపు

రాష్ట్రంలో, బాపట్ల, ఆదోనిలలో రెండు ట్రాక్టరు వర్కుషాపులు పని చేస్తున్నాయి. అవి ఆయా అసిస్టెంటు వ్యవసాయ ఇంజనీర్ల అధ్వర్యంలో నడుస్తున్నాయి. ఇవి గాక తెలంగాణా అవసరాల నిమిత్తం హైదరాబాదులో ఒక ట్రాక్టరు వర్కుషాపు వున్నది. ఈ వర్కుషాపులలో ముఖ్యంగా ట్రాక్టర్లు, బుల్ డోజర్లు, శకటాలు, పరికరాలకి మరమ్మతు మున్నగు పనులు చేయ బడతాయి. విడి భాగాలు కూడా తయారు చేయ బడతాయి.

2. పెట్రోలు పంపు సెట్లు

1956-57 లో వ్యవసాయ శాఖకి 19 పెట్రోలు పంపు సెట్లు వున్నాయి. అవి రైతులికి అద్దెకు యివ్వబడినవి.

3. ఆయిల్ ఇంజన్లు, విద్యుత్ మోటార్లు

1956-57 లో యీ శాఖకి 276 ఆయిల్ ఇంజన్లు వున్నాయి. అవి రైతులికి లిఫ్టు ఇరిగేషన్కై అద్దెకు యివ్వబడినవి. 16 హా. ప. లోపున గల సెట్లు రోజులో 8 గంటలు వాడుకోడానికి డ్రైవరుతో సహా అయితే రూ. 4/- డ్రైవరు లేకుండా అయితే రూ. 2/- అద్దెవసూలు చేయబడుతుంది. 16 హా.ప. అంతకు యెక్కువ శక్తిగల సెట్లకి రోజులో 8 గం. వాడకానికి డ్రైవరుతో సహా అయితే రూ. 5/- డ్రైవరు లేకుండా అయితే రూ. 3/- వసూలు చేయబడుతుంది.

ఆయిల్ ఇంజన్లు, విద్యుత్ మోటార్ల సరఫరా పథకం క్రింద 1956-57 లో 358 యూనిట్లు పంపిణీ అయినవి. అవి కావల నవారికి ప్రసిద్ధమైన ఫర్ముల ద్వారా సరఫరా చేయబడినవి. డబ్బు నేరుగా ఆ ఫర్ములకి చెల్లించ బడింది. ఒక్కొక్కరికి యివ్వదగు అప్పు గరిష్ఠ పరిమితి ఆయిల్ ఇంజన్ల విషయంలో రూ. 4,000/-, విద్యుత్ మోటార్ల విషయంలో రూ. 2,000/- అది వగైరా 7, వార్షిక వాయిదాలలో చెల్లించ బడాలి. 1956-57 లో అద్దె కొనుగోలు పథకం క్రింద రైతులికి మొత్తం రూ. 4.56 లక్షల విలువగల 122 ఆయిల్ ఇంజన్లు, 99 విద్యుత్ మోటారు పంపుసెట్లు పంపిణీ చేయబడినవి. తెలంగాణా ప్రాంతంలో రైతులికి ఆయిల్ ఇంజన్లు తక్కావీ నిబంధనావళి ననుసరించి సరఫరా చేయబడతాయి. ప్రభుత్వ రెవిన్యూశాఖ అప్పుల్ని మంజూరు చేస్తుంది. వ్యవసాయశాఖ, ఆయిల్ ఇంజన్ల సరఫరా, వాటి స్థాపన మున్నగు పనుల ద్వారా వాటిని అమలు జరుపుతుంది.

ఫిల్టర్ పాయింట్ గొట్టపు బావుల పథకం

ఈ పథకం క్రింద ఫిల్టర్ పాయింట్ల త్రవ్వకానికై రైతులికి రూ. 2,500 వరకూ అప్పులు యివ్వబడతాయి. వీటిపై 5 1/2% వడ్డీ విధించ బడుతుంది. వీటిని 5 సమానమైన వార్షిక వాయిదాలలో తీర్చవలసి వుంటుంది కొనుక్కునే వారు తమకి నచ్చిన ఆయిల్ ఇంజన్ లేక విద్యుత్ మోటారును యెన్నుకోవచ్చును. 1956-57 లో పంపిణీ యంత్రాల రూపంలో మొత్తం రూ. 2.74 లక్షల విలువగల 115 అప్పులు యివ్వబడినవి. వీటితో

11,50 యెకరాలలో పని జరుగుతుందనీ, 575 టన్నులు అదనంగా వుత్పత్తి కాగలవని భావించ బడుతున్నది.

5. అద్దె కొనుగోలు పద్ధతిపై ట్రాక్టర్ల సరఫరా

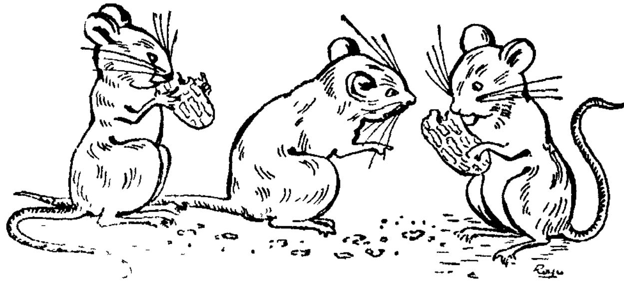
1956-57లో పై పద్ధతి క్రింద మొత్తం రూ.. 6.89 లక్షల విలువగల 41 ట్రాక్టర్లు సరఫరా చేయబడినవి. తొలి పంచ వర్ష ప్రణాళిక కాలంలో 229 ట్రాక్టర్లు సరఫరా చేయబడ్డాయి.

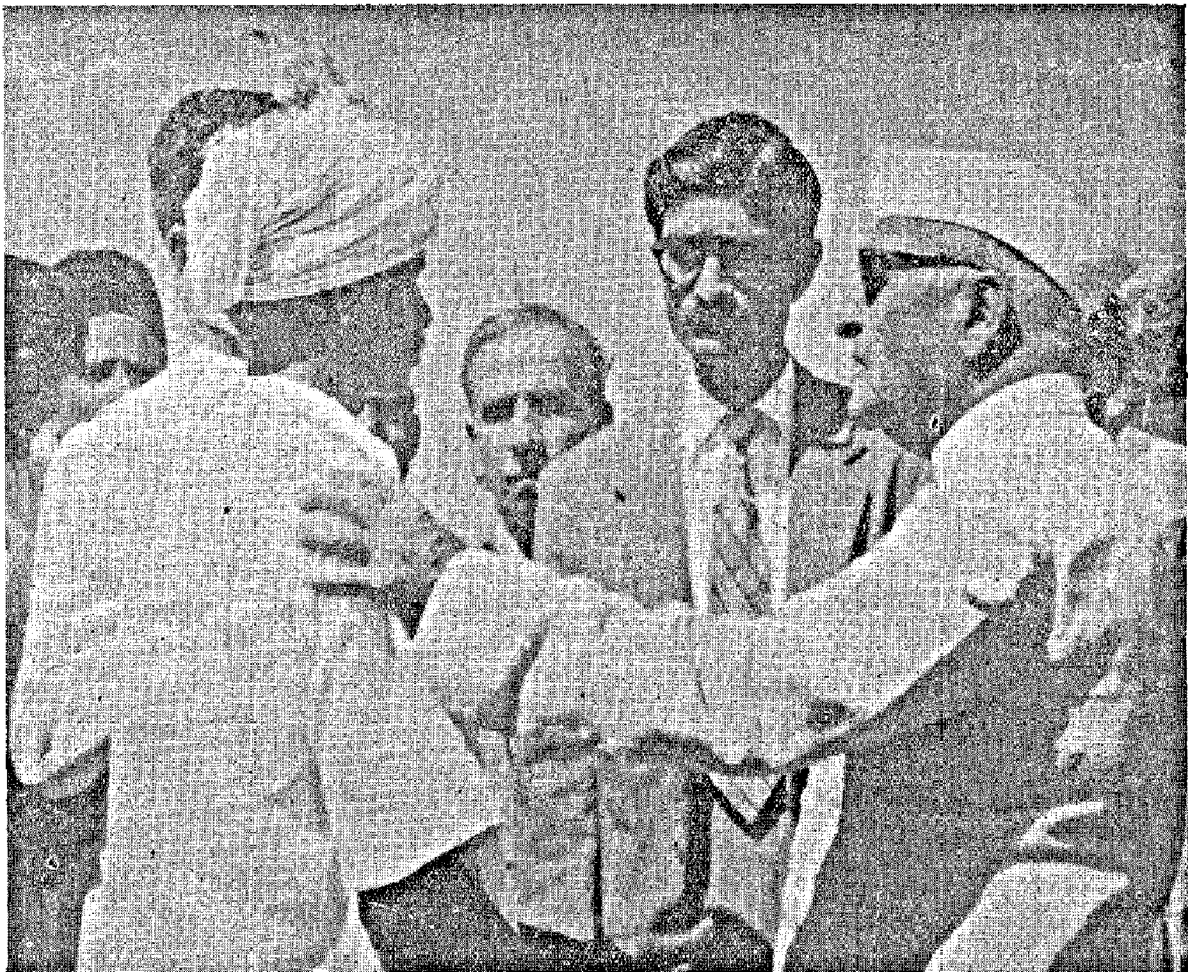
6. టాక్టర్లు, ట్రాక్టర్లతో భూమి దున్నడం

1956-57 లో వ్యవసాయ శాఖ ట్రాక్టర్లు 106, బుల్ డోజర్లు 92 జిల్లాల్లో పని చేశాయి. ఇవి భూమిని బాగు చేయడానికి దున్నడానికి అ కివ్వబడినవి.

7. భూసార పరిరక్షణ

1956-57 లో దిగువ భూసార పరి రక్షణ పథకాలు అమలులో వున్నాయి. (1) నల్ల రేగడ భూముల భూసార పరి రక్షణ పథకం. (2) అనంతపురం జిల్లాలోని యెర్ర నేల భూసార పరి రక్షణ పథకం. (3) తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ప్రాంతపు మాగాణి ఆయకట్టు లెవెల్ సర్వే. (4) ప్రదర్శన ప్లాట్ల నిర్మాణం, భూసార పరి రక్షణ పద్ధతుల ప్రదర్శనకై పథకం. 5. తెలంగాణా ప్రాంతపు 9 జిల్లాల్లోను కాంటూర్ బండింగు పథకం. ఈ పథకాల క్రింద 1956-57 లో మొత్తం 1,857 యెకరాల విషయంలో పని జరిగింది.

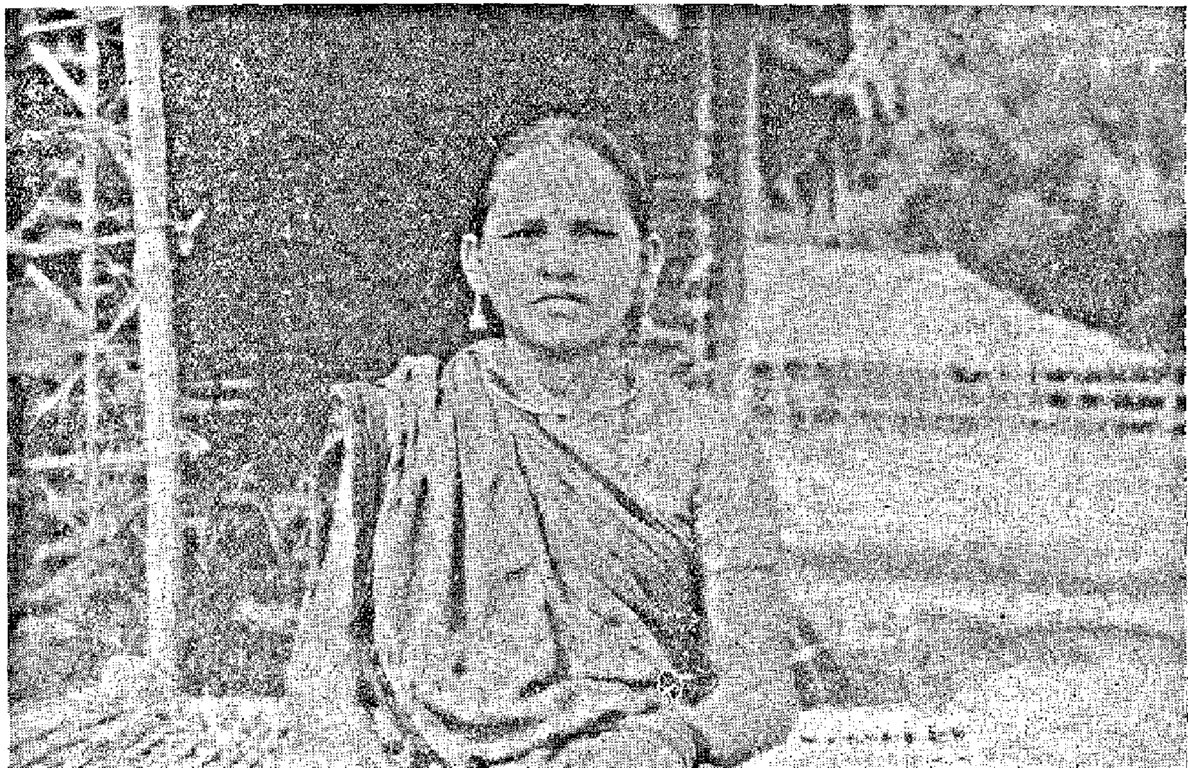
ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు శ్రీ భీమసేన్ సచార్ నెహ్రూనగర్ కాలనీలోని ఒక కోయవానితో మాట్లాడు తున్నారు

నెహ్రూనగర్ :

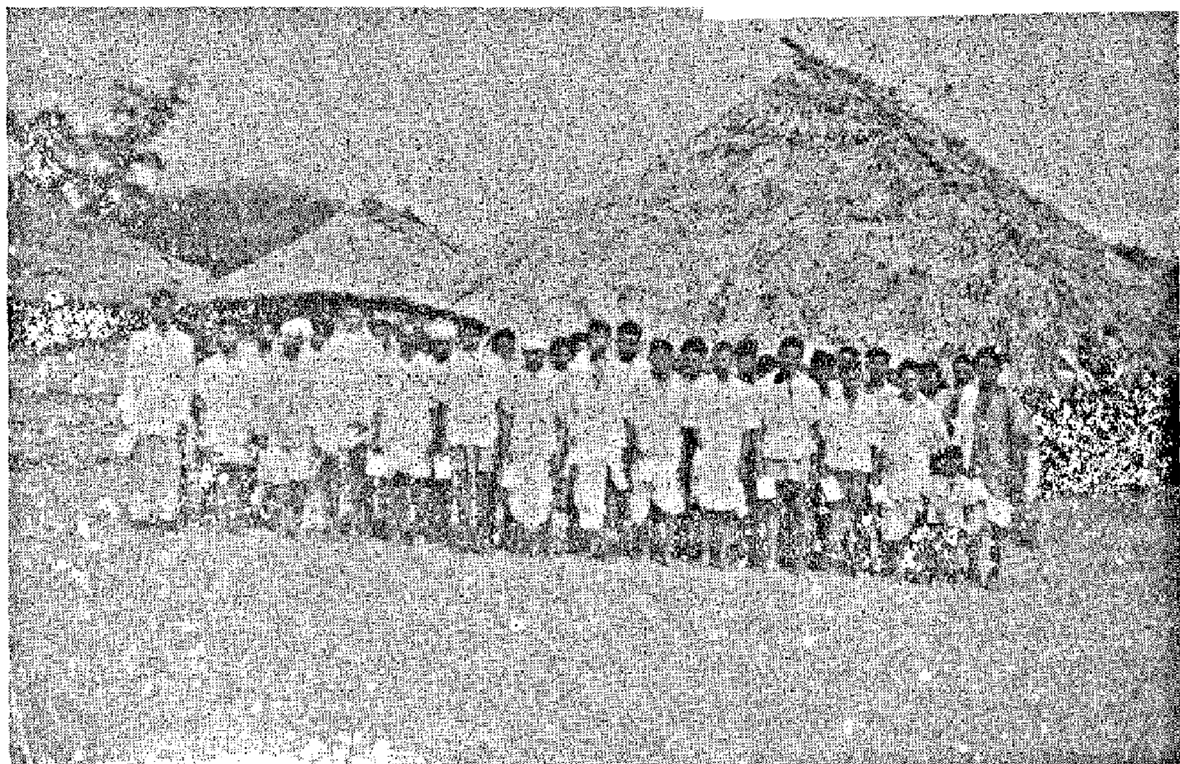
కొత్త ఆది వాసి కాలనీ

మిస్టర్ టి. డబుయు. లాటూష్.

భారతదేశం గిరిజనులకి కొత్త సమస్యలు యేర్పడ్డాయనీ "ఒక విధంగా వారు మనకొక సవాలు" అని ఒకసారి ఇండియా ప్రధాన మంత్రి శ్రీ జవాహర్‌లాల్ నెహ్రూ పేర్కొన్నారు. ఈ సమస్యల్ని పరిష్కరించే టప్పుడు యీ ఆదివాసుల ప్రత్యేక లక్షణాల్ని కాపాడాలని కూడా ఆయన అదే సమయంలో హెచ్చరించారు. మైదానాలలోని ప్రజలతోను, ఆధునిక ఆర్థిక వ్యవస్థతోను సన్నిహితులు కావడంవల్ల గిరిజనులకి అపకారం జరిగిందని ఆయన అన్నారు. ధనాపేతులు తమ స్వలాభానికై వారిని వుపయోగించు కుంటున్నారని, అందువల్లనే భారత రాజ్యాంగంలో గిరిజన ప్రాంతాలకి ప్రత్యేకమైన వసతులు కల్పించ బడినవనీ ఆయన అన్నారు.

కొండరెడ్డి బాలిక

కొయిదా కాలనీలోని సహకార స్టోరు ముందర బారుతీరి నిలుచున్న కోయలు, కొండరెడ్లు.
వారి చేతిలో వున్నవి పాస్ పుస్తకాలు

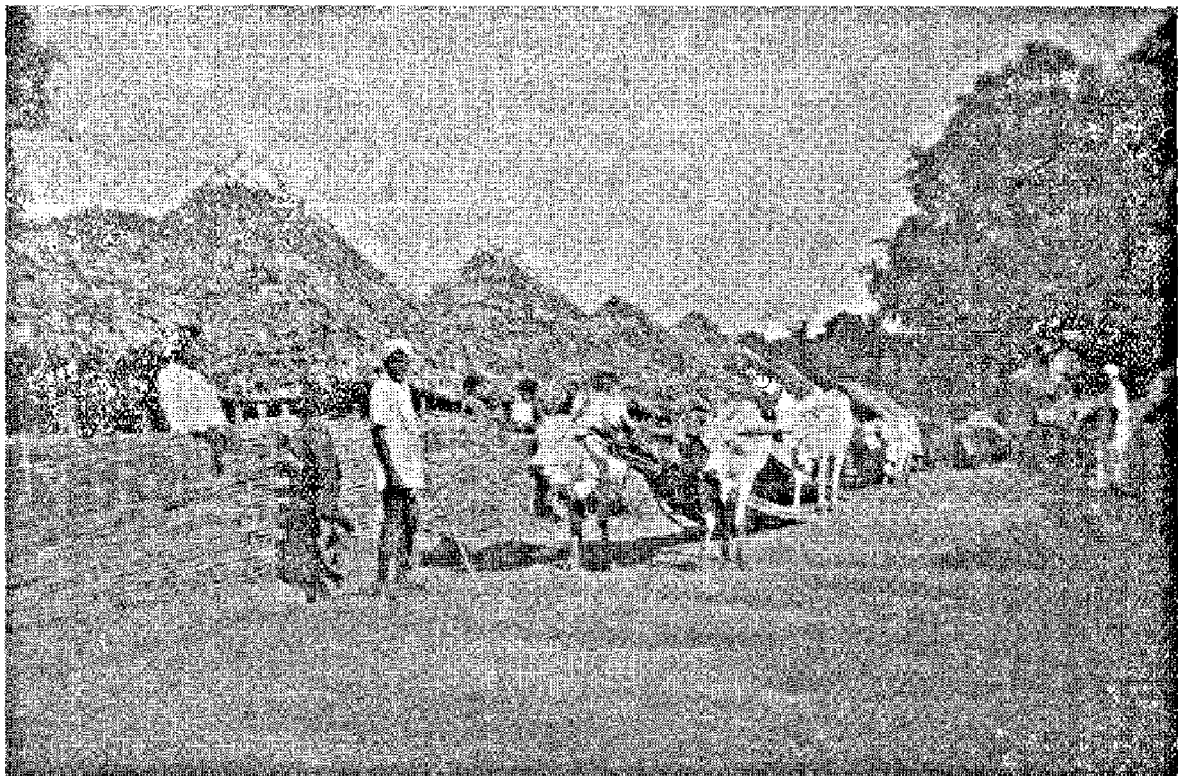

అడవి తోపులో వెదుళ్లు కొడుతున్న కోయమనిషి

అవిభాజ్య హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో దగ్గరగా యేడులక్షల మంది గిరిజనులున్నారు. గోండ్లు, చెంచులు, కోయలు, కొండరెడ్లు, కలములు, అంధాలు, భిల్లులు, పర్ధాను, తోటీలు అని వారు 9 జాతులుగా విభజింప బడ్డారు. ప్రధాని పేర్కొన్న యీ "సవాలు"ని యెదుర్కోడానికి, మొట్ట మొదట పని ప్రారంభించిన రాష్ట్రం అవిభాజ్య హైదరాబాదు రాష్ట్రమే. గిరిజనులు, వెనుక బడిన తరగతుల పునరావాస కార్యక్రమాన్ని చేపట్టి, శాస్త్రీయ సిద్ధాంతాలు, మానవతా దృక్పథ ల నను రించి ఒక పద్ధతి ప్రకారం పనిచేయడం జరిగింది. ఈ పని 1946 లో ప్రారంభ మయింది. అప్పుడు ఆ ప్రముఖ మానవ శాస్త్రవేత్త బేరన్ క్రిస్టోవోన్ ఫ్యూరర్-హెమిన్‌డోర్ఫ్ ఆదేశం ప్రకారం ఒక సోషల్ సర్వీసు కేడర్ యేర్పాటు చేయబడింది. చాలా సంవత్సరాలపాటు ఆయనభార్యా సమేతుడై గిరిజనుల మధ్యకు వెళ్లి వారి జీవిత విధానాలు మున్నగు వాటన్నిటిని పరిశీలించారు. ఆ తరువాత సాంఘికసేవా శాఖ యేర్పాటయింది. దాని మంత్రి కేవలం సాంఘిక సేవల బాధ్యతనే వహించేవారు.

నమూనా కాలనీలు

అప్పటినుంచి గిరిజనులు, వెనుకబడిన తరగతుల అభివృద్ధికై పెక్కు పథకాలు అమలు జరప బడినవి. కొత్తగా యేర్పడిన ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆపని ద్విగుణీకృతోత్సాహంతో కొనసాగించ బడుతున్నది. ఇప్పుడు వివిధ ఆదివాసి జాతులకి ఆధునిక పద్ధతు లలో నిర్మించబడిన ప్రత్యేకమైన కాలనీలు చాలా వున్నాయి. దేశంలోని యితర రాష్ట్రాలలో యిటు వంటి కాలనీల నిర్మాణానికివి నమూనాలగా వుపక రిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు కొత్తగా నిర్మించబడే యిటు వంటి కాలనీకి ప్రధానమంత్రి పేరిట నెహ్రూనగర్ అని పేరు పెట్ట బడింది. దీనికి ఆయన పేరుపెట్టడం యెంతో సముచితంగా వున్నది. ఎందుచేతనంటే, గిరిజనులు, వెనుకబడిన తరగతుల అభివృద్ధిపట్ల ఆయ

ఎడ్లు గోదావరీ నదీతీరానికి రవాణా అవుతున్నాయి

కాయిదా సహకార స్టోరులో తిండివస్తువుల్ని కొనుక్కున్న కొందరు కోయలు, కొండరెడ్లు

నకి అమితమైన శ్రద్ధాశక్తులున్నాయి. ఇది సుప్రసిద్ధమైన విషయమే.

నెహ్రూనగర్ కాలనీ నిర్మాణం కొన్ని నెలల క్రిందట ప్రారంభమైనది. పని నిలకడగా కొనసాగుతున్నది. ఖమ్మం జిల్లా కొత్తగూడెం కోల్-టౌన్ నుంచి యించుమించు 6 మైళ్ల దూరంలో వున్న రాతిచెరవు గ్రామం సమీపాన గల 30 ఎకరాల స్థలంలో యిది నిర్మిత మవుతున్నది. ఇది వున్న రోడ్డుమీదుగా ప్రతి సంవత్సరం భద్రాచలం శ్రీరామాలయానికి వేలాది యాత్రీకులు ప్రయాణం చేస్తూ వుంటారు. నెహ్రూనగర్ కోయలు, హరిజనుల సమిష్టి కాలనీ. కేవలం ప్రభుత్వ కృషి తమ పరిస్థితుల్ని చక్కదిద్ద లేదని వారిలో చాలమంది గ్రహించి, కాలనీ కవసరమైన భూమికి తమ పట్టా హక్కుల్ని స్వచ్ఛందంగా స్వాధీనం చేశారు. పూర్తయే సరికి మొత్తం దీనిలో 40 కోయ, 40 హరిజన కుటీరాలుంటాయి. పాఠశాల, చేతివృత్తుల కేంద్రం, సహకార స్టోరు వంటి యితర సౌకర్యాలు కూడా వుంటాయి.

కోయలకి జాత్యభిమానం యెక్కువ. ఎంత యెక్కువంటే తాము హరిజనుల కంటే కాక బ్రాహ్మణుల కంటే కూడా అధికుల మనుకుంటారు! అందుచేత యీ రెండు జాతుల వారికి కాలనీలో ప్రత్యేకంగా వసతి కల్పించవలసి వస్తున్నది. మంచినీటి బావులు యెవరికి వారికి విడిగా యేర్పాటు చేయబడుతాయి. పూర్వం ఒక చోట నుంచి ఒక చోటికి తిరుగుతూ అరణ్యాన్ని తగల బెట్టి వ్యవసాయం చేసుకునే కోయలు యిప్పుడు భూములు గల రైతులుగా స్థిరపడ్డారు. హరిజనులలో మాత్రం అధిక సంఖ్యాకులు వ్యవసాయ కూలీలుగా కోయ భూస్వాముల క్రింద పని చేసారు. ఇప్పుడు వారు నెహ్రూనగర్ నిర్మాణానికి సమష్టిగా తోడ్పడ్డారు కనుకనూ, ఒకరి

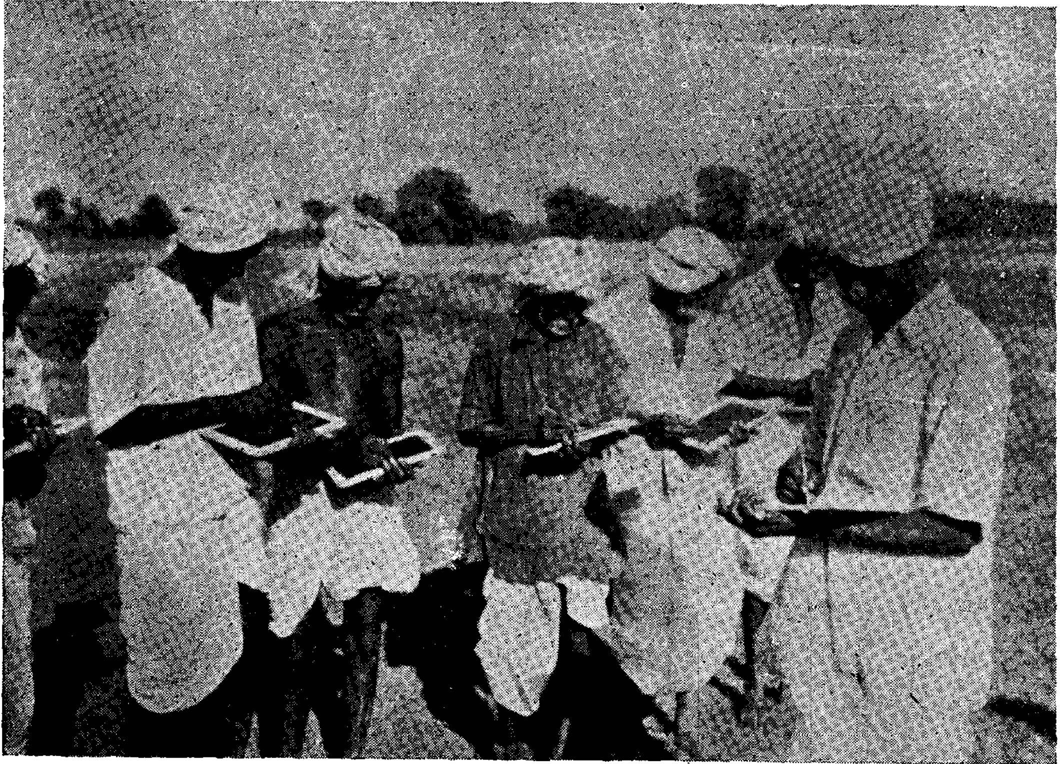
కోయవారి 'బైసన్ హెడ్' నృత్యం

కొకరు దగ్గిరగా నివసిస్తారు కనుకనూ పరస్పరం బాగా అర్థం చేసుకుంటారనీ, జాతి వైషమ్యాలను విస్మరించి, సమష్టి కాలనీ తమకి గర్వకారణమనే భావంతో కలిసి మెలిసి జీవిస్తారనీ ఆశించ వచ్చును. సాంఘిక సేవా శాఖ హరిజన సంక్షేమ విభాగం కాలనీదార్లకి భూముల్ని ప్రత్యేకమైన మినహాయింపు షరతులపై కేటాయించింది సంవత్సరం క్రితం అరణ్యప్రాయమై కొట్టు మిట్టాడుతున్న ప్రదేశం యిప్పుడు జీవ చైతన్యంతో కళ కళలాడుతున్నది. దీనికి చక్కని భవిష్యత్తు వున్నది

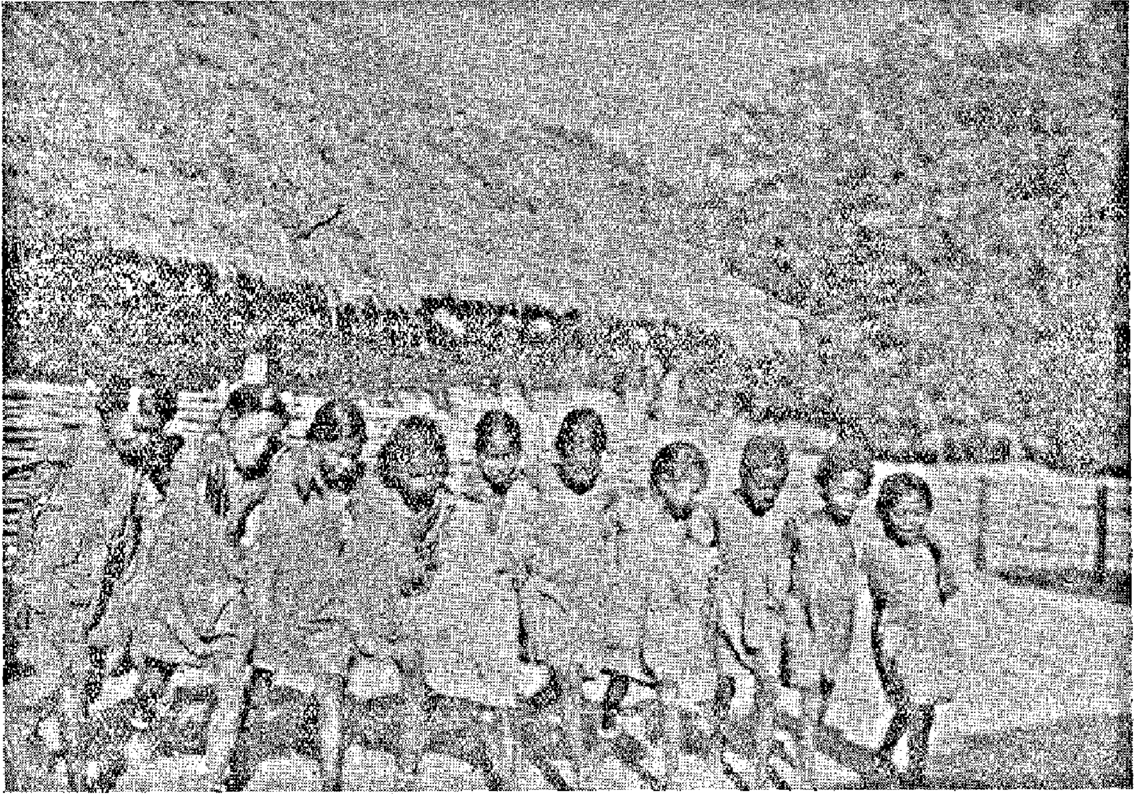
గవర్నరు ఆగమనం.

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు శ్రీ భీమసేన సచార్ యీ సంవత్సరం జనవరి౨ నెహ్రూనగర్‌ని సందర్శించారు అప్పుడు రమారమి 2,000మంది కోయలు, హరిజనులు కలిసి ఆయనకి ఘనమైన స్వాగతమిచ్చారు. కోయలు మనోహరమైన గిరిజన నృత్య ప్రదర్శనం జరిపారు. మద్యపానాన్ని విసర్జించి, తమ ఆర్థిక పరిస్థితి అభివృద్ధికై తయారు చేయబడిన పథకాల అమలుకై కృషి చేయమని గవర్నరు వారిని వుద్బోధించారు. ఏక కుటుంబీకులలా కలిసి మెలిసి శాంతియుతంగా జీవించమని కూడా వారికి విజ్ఞప్తి చేశారు. ఆయన వారితో కలిసి మెలిసి సంచరిస్తూ నెహ్రూ నగర్ నిర్మాణానికి భూమి విరాళ మిచ్చినవారిని అభినందించారు.

ఇటీవల జరిగిన అగ్నిప్రమాదంలో రాతిచెరువు గ్రామంలో పెక్కుగృహాలు దగ్ధమైపోయాయి. అప్పుడు ఆ గ్రామ కోయ పెద్ద (హెడ్‌మాన్) శ్రీ రాజ కన్నప్ప 8 యెకరాల భూమిని విరాళమిచ్చారు. గవర్నరు అభినందించిన వారిలో యీయన ప్రముఖుడు. తమ దర్శనార్థం 60 మైళ్లు నడచి వచ్చిన కోయలకి గవర్నరు, ప్రశంసా సూచకంగా, కొంత డబ్బును

వయోజనులైన కోయవారు వ్రాత నేర్చుకుంటున్నారు

కోయ, కొండ రెడ్డి పిల్లలు పాడుతూ నృత్యం చేస్తున్నారు

పంచిపెట్టారు. గవర్నరు సతి శ్రీమతి లలితా సచార్ కోయ, హరిజన స్త్రీ శిశువుల సమస్యలను, అవసరాలను గురించి తెలుసుకున్నారు. వారు ఆమెకు వినోద కాలక్షేపం సమకూర్చారు.

నెహ్రూనగర్ కి యించుమించు 50 మైళ్ల దూరంలో వున్న కొయిదాలో గోదావరి లోయ సహకార గ్రామీణ అభివృద్ధి సంఘం అనే సంఘం ఒకటి వున్నది. గిరిజన అభ్యుదయ రంగంలో యిది మరొక ముఖ్యాంశం. ఇది 1947లో స్థాపించ బడింది. భారతదేశంలో యిటువంటి సంస్థ మరొకటి లేదట. అది కొయిదా గిరిజన కాలనీకి వుపకరిస్తున్నది. ఇక్కడ కోయలు, కొండరెడ్లు సమాన ప్రతిపత్తిపై నివసిస్తున్నారు. ఈ కాలనీవిస్తృతమైన వెదురు, కలప అడవుల మధ్య వుంది. ఈ సహకార సంఘం యేర్పడ్డానికి పూర్వం రాజమండ్రీ కలప వ్యాపారుల జట్టు ఒకటి వెదుళ్లు, కలప కొట్టే వ్యాపారాన్ని గుత్తకు తీసుకొని, తద్వారా యీగిరిజనుల్ని అక్రమంగా తమ స్వలాభానికై వుపయోగించుకొనడం జరిగేది. ఈ సంఘం యేర్పడిన తరువాత యిదంతా కట్టుబడి పోయింది. ఇక్కడ వెదురుతోపుల్ని ప్రభుత్వం యీ సంఘానికి 5 సంవత్సరాలకి కౌలుకి ఇచ్చింది. ఈ కౌలును కావలిస్తే ప్రతి 5 సంవత్సరాలకి ఒకసారి పునరుద్ధరించుకోవచ్చును. ఈ సంఘంలో యిప్పుడు యించుమించు 400 మంది వాటాదార్లు సభ్యులుగా వున్నారు. దీనికి దాదాపు రూ. 60,000 పెట్టుబడీ వున్నది.

ఆధునిక పద్ధతిలో ఆరోగ్యావసరాలకి తగిన సదుపాయాలతో నిర్మించ బడిన కొయిదా గిరిజన కాలనీలో 88 కుటీరాలున్నాయి. ఇది యిక్కడికివచ్చిన ప్రముఖుల ప్రశంసల నందుకున్నది. "భారతదేశంలో యెన్నో సాంఘిక సేవాకేంద్రాలను, ఇతర స్థలాలను దర్శించాను. కాని వాటన్నిటికంటె నాకు యిది చాలా నచ్చింది. దీనిలో నాకు యెక్కువ

విశ్వాసం కూడా యేర్పడింది. భారత దేశంలోని మరే ప్రదేశము యిది తెచ్చినట్టుగా నాకు డేనిష్ సహకార కేంద్రాల్ని స్ఫురణకి తేలేదు. మనోహరమైన యీ పచిక బయళ్లలో బాగా పాలిచ్చే జాతి ఆవులు యింకా యెక్కువగా వుండాలని మాత్రం నాకు వుంది" అని కోపెన్ హేగన్‌నుంచి వచ్చిన సీనియరు డబ్ల్యు. హెచ్. ఓ. ఆఫీసరు డా. హెచ్. కైజర్ నైల్సన్ యీ కాలనీని ప్రశంసించారు. ఈ కాలనీ వాస్తవ్యులు వెదుళ్లను కొట్టి, యెడ్ల సహాయంతో గోదావరీనదీ తీరానికి చేరుస్తారు. ఇక్కడ నుంచి వాటిని ప్రవాహం వాలులో రాజమండ్రికి పంపుతారు.

ఈ కాలనీ వాస్తవ్యుల జీవన ప్రమాణం బాగా హెచ్చింది. ఇప్పుడు వారు గ్రామంలోని యితర ప్రజలతో సమానంగా నిలవగలుగుతున్నారు. ఇందుకు రాష్ట్ర సాంఘిక సేవా శాఖ తోడ్పాటు, కోయలు, కొండరెడ్ల వుత్సాహము మూలకారణమై వున్నవి. వారికి కృతజ్ఞత. ఈ కాలనీ వాస్తవ్యులలో గ్రామోద్యోగులు, వుపాధ్యాయులు, అడవి గార్డులు, పోలీసు కానిస్టేబుళ్లు అంతా వున్నారు. వారిలో పెక్కుగు మంచి రైతులు. ఎంతోమంది సింగరేణి, కొత్తగూడెం బొగ్గుగనులలో పని చేస్తున్నారు. వారికిప్పుడు తమహక్కులు అలాగే బాధ్యతలను గురించి చక్కగా తెలుసును. పూర్వంలా వారినిప్పుడెవరూ తమ స్వలాభానికై వినియోగించుకోలేరు.

23-2-1958 న హైదరాబాదులోని జూబిలిహాలులో రాష్ట్ర సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమాలపై చర్చాగోష్ఠి జరిగింది. ఆ సందర్భంలో కేంద్ర సమాజాభివృద్ధి శాఖామాత్యులు శ్రీ ఎస్. కె. డే ప్రతినిధుల సమావేశంలో ప్రసంగిస్తున్న దృశ్యం

అభివృద్ధి కార్యక్రమ రంగంలో

అభివృద్ధి కార్యక్రమాల ద్వితీయ గోష్ఠి

హైదరాబాదులోని జూబిలీహాల్లో 22-2-58 న జరుగవలసిన రాష్ట్ర సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమాల ద్వితీయ చర్చాగోష్ఠి స్వర్గీయ మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్ పట్ల గౌరవ సూచకంగా ఆ మరు నాటికి వాయిదా వేయబడింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి ప్రారంభోపన్యాసం చేయ వలసి వుండెను. కానీ, అందరూ దుఃఖసాగరంలో మునిగివున్న తరుణంలో ప్రసంగాల ప్రసక్తి పనికి రాదంటూ ముఖ్యమంత్రి స్వర్గీయ మౌలానా ఆజాద్‌కి శ్రద్ధాంజలి ఘటిస్తూ ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానం యేకగ్రీవంగా ఆమోదించబడింది. సభ్యు లందరూ రెండు నిమిషాలపాటు మౌనం పాటించి లేచి నుంచున్నారు వినోద కార్యక్రమాలు, విందులు వగైరా అన్నీ రద్దుచేయబడి నట్లు ప్రణాళికల మంత్రి శ్రీ వి బి. రాజు ప్రకటించారు చర్చల్కై ఏర్పడిన గ్రూపుల కార్యనిర్వాహక పదవులలో కొన్ని చిన్నమార్పులను ప్లానింగ్ కార్యదర్శి శ్రీ సి. నరసింహంగారు ప్రకటించారు.

23 ఆదివారం నాడు ప్రారంభోత్సవ లాంఛనా లేమీ లేకుండా వివిధ గ్రూపులు చర్చలను ప్రారం భించినవి. సా 4 గంటల తర్వాత చర్చలు

ముగిసిన కొద్ది సేపటికి సమాజాభివృద్ధి కేంద్రమంత్రి శ్రీ ఎస్. కె. డే ప్రతినిధుల సమావేశంలో ప్రసంగించారు. ఇకముందు యిటువంటి చర్చాగోష్ఠులు జరగవనీ, కొన్ని ముఖ్య విషయాలను చర్చించడానికై యేటా ఏప్రిల్ నెలలో అభివృద్ధి కమిషనర్ల సమావేశాలు మాత్రం మామూలుగా జరుగుతాయనీ ఆయన పేర్కొన్నారు. సమాజాభివృద్ధికై ఆంధ్రలో శక్తివంచనలేకుండా కృషి జరుగుతున్నదని చెబుతూ, డబ్బు యింకా కొంచెం యెక్కువ ఖర్చు పెట్టబడాలన్నారు. ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణ విషయంలో బల్వంతరాయ్ కమిటీ చేసిన సిఫార్సుల్ని మినహాయింపులు లేకుండా తొలుదొల్త అంగీకరించినందుకు ఆంధ్రను ఆయన అభినందించారు. అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో వస్తున్న నూతన రీతులను అమలు పరుచుటలో వివిధ రాష్ట్రాల మధ్య సామ్యత సాధించాలని ప్లానింగ్, అభివృద్ధి శాఖామంత్రులు శ్రీ వి. బి. రాజుగారు చేసిన సూచనకు సమాధానమిస్తూ, బ్లాకు అభివృద్ధి యూనిట్‌గా వుండటం, బడ్జెట్ విధానము, బహుళార్థ సాధక కార్యక్రమాలు, సిబ్బంది వ్యవస్థ మొదలగు ప్రాథమిక సూత్రాలు ఒకటిగా ఉన్నంతవరకు, ఆచరణలో విభిన్నత్వం వున్నా రాష్ట్రాలలో ఏకలక్ష్యసాధన చైతన్యం వుండనే వుంటుందని శ్రీ డే తెలవిచ్చారు.

24 సోమవారం ఉదయం ప్రణాళికల మంత్రి అధ్యక్షతన జరిగిన సాధారణ సమావేశంలో వివిధ గ్రూపుల నివేదికలు చర్చించ బడినవి. ఈ సందర్భంలో స్థానిక పరిపాలన మంత్రి శ్రీ కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి కూడా హాజరయారు.

అధికోత్పత్తి:- 1 వ గ్రూపు వ్యవసాయ అధికోత్పత్తిని, 2వ గ్రూపు పశుపోషణ, సహకారం, కుటీర పరిశ్రమలను, 3 వ గ్రూపు సాంఘికవిద్య, ఆరోగ్య పారిశుద్ధ్యాలు, సిబ్బంది శిక్షణలను, 4 వ గ్రూపు పోస్టు ఇంటెన్సివు బ్లాకులు, బహుళార్థ సాధక ప్రాజెక్టులు, అభివృద్ధి కార్యక్రమాలలో ప్రజలు పాల్గొనడం, గ్రామదానాలను, 5 వ గ్రూపు బ్లాకు కౌన్సిళ్లను గురించి చర్చలు కొనసాగించినవి.

మొదటి గ్రూపు నాయకుడు శ్రీ ఎమ్. టి. రాజు వ్యవసాయాభివృద్ధి విషయంలో కొన్ని సూచనలు చేశారు. ప్రస్తుతం రైతులకు యిస్తున్న సాంకేతిక సహాయం వారిలో విశ్వాసాన్ని పెంపొందించేదిగా లేదనీ, వ్యవసాయ సంబంధమైన ఎక్స్టెన్షన్ ఆఫీసరుకు అవసరమైన యంత్రపరికరాలన్నీ సమకూర్చబడాలనీ, భూమి అభివృద్ధి ఒక్క రసాయనిక ఎరువుల పంపకం వంటి కార్యక్రమంలోనే గాక, అన్ని అంశాలలోనూ జరుగాలనీ ఆయన నివేదికలో పేర్కొన బడింది.

యిటువంటి చర్చాగోష్ఠులలో రెండు మూడు ముఖ్యాంశాల మీదనే దృష్టి కేంద్రీకరించాలనీ, తద్వారా ప్రజల దృష్టిని కూడా వాటి మీదికి మరలించటానికి సాధ్యమవుతుందనీ ప్లానింగ్ మంత్రి పేర్కొన్నారు. ఏటేటా వందలాదిగా సిఫార్సులు చేసుకుంటూ వుంటే దానివల్ల అట్టే ప్రయోజనం వుండదన్నారు. శ్రీ ఎం. బాపినీడు రైతులకి అప్పులు శీఘ్రంగా యివ్వబడాలనీ, రసాయనిక యెరువుల నిరంతర వాడకం వల్ల భూమి బలహీనమయి పోతున్నది. కాబట్టి వ్యవసాయశాఖ దీనికి విరుగుడు కనిపెట్టాలనీ సూచించారు. పండ్లతోటలు, కూరగాయల తోటలను కూడా, రవాణా మార్కెటింగ్, నిలువ సౌకర్యాలు కల్పించి అభివృద్ధి పరచాలని పేర్కొన్నారు. మొక్కల సంరక్షణకై బ్లాకులన్నింటికీ కలిపి సాధారణ నిధిని ఏర్పాటు చేయాలని మరొక వ్యక్తి సూచించారు.

ఇప్పటిలాగా వ్యవసాయశాఖ ద్వారా కాకుండా, రసాయనిక ఎరువుల పంపిణీ ప్రైవేటు ఏజెన్సీల ద్వారా జరిగితే బాగుంటుందని కూడా సూచన జరిగింది. ప్రతి గ్రామ సేవకునికీ రెండు స్ప్రేయర్లు యివ్వాలనీ, వాటిని వినియోగించుటలో వారికి శిక్షణ యివ్వాలని, బీద రైతులకు అప్పులిచ్చుటకై ప్రతి జిల్లా కలెక్టరు వద్ద ఒక లక్ష రూపాయల మొత్తం వుంచాలని, సెక్యూరిటీ నిమిత్తం లేకుండా అవసరం వున్న రైతులకు సుమారు రూ. 200 లు అప్పుగా ఆయన యివ్వాలనీ కూడా సూచనలు చేయబడినవి.

సమిష్టి బాధ్యత మీద రైతులకు అప్పులు యిచ్చే మధ్య ప్రదేశ్ విధానమును గురించి యీ సందర్భంలో పరిశ్రమల శాఖ డైరెక్టరు శ్రీ అనిల్‌డే ప్రస్తావించారు.

అడవులలో లభ్యమయ్యే పచ్చి ఎరువును స్వేచ్ఛగా తోలుకు పోనివ్వాలని చేసిన సూచనకు జవాబుగా అటవీశాఖ చీఫ్ కన్సర్వేటర్ ప్రసంగిస్తూ రైతులు తమకు అవసరమైన వాటిని మాత్రం తీసుకుని యితర మొక్కలను కొట్టకుండా, ఆవిధంగా అటవీ సంపద భద్రత విషయంలో జాగ్రత్త వహించ గలరేమో పరిశీలించాలని సూచించారు.

మైనర్ యిరిగేషన్, వ్యవసాయ పరికరాలు వగైరా అవసరాలకు సంబంధించి, తెలంగాణాలోని రెండు మూడు బ్లాకులలో సర్వే పరిశీలనలు జరగాలని ప్లానింగ్ మంత్రి సూచించారు.

గ్రూపులు చేసిన సిఫార్సులు మొత్తం మీద ఆమోదింపబడినవి. ఆ సిఫార్సులు ఇవి: సాధారణ లోపాలుగల భూముల విషయంలో విపులతరమైన, సమన్వితమైన పథకాలు తయారు చేయబడాలి. వాటి తయారీలో పురోగాములైన రైతుల అభిప్రాయాలను తీసుకోవాలి. సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమంలో వ్యవసాయోత్పత్తికి అధికతమ ప్రాధాన్యత యివ్వబడాలి. లైసెన్సు పొందిన ఉత్పత్తి దారుల ద్వారా విత్తనాల సప్లయికి చర్య తీసుకోబడాలి. ఆంధ్రలో రసాయన యెరువుల ఫ్యాక్టరీ స్థాపన అవసరాన్ని గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి మరొకసారి నొక్కి చెప్పాలి. రిజర్వు అడవుల నుంచి పచ్చియాకు యెరువు తెచ్చుకోడానికి పర్మిట్లు యిచ్చే అధికారాన్ని స్థానిక పంచాయతీ బోర్డులికి యివ్వాలి. నిర్బంధంగా పెంట యెరువు తయారీని చేపట్టడానికై పంచాయతీలకి, మునిసిపాలిటీలకి ఆర్థిక సహాయం చేయవచ్చు. జపాను పద్ధతి వరిసాగులో సన్నకారు రైతులకి ప్రోత్సాహాన్నివ్వడానికై తక్కావీ అప్పులు, రసాయన యెరువుల సప్లయిలో ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కల్పించాలి. మొక్కల రక్షణకై, మందులు. మందులు జల్లే సాధనాలు వగైరా రైతులకి సప్లయి చేయడానికై పంచాయతీలకి సహాయం చేయాలి. అభివృద్ధి కేంద్రాలు త్వరగా అప్పులు యివ్వడానికి వీలుగా అప్పులు యిచ్చే ప్రస్తుతపు విధానాన్ని సంస్కరించాలని సూచించబడింది. అభివృద్ధి కేంద్రాలలో విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా కార్యక్రమాన్ని శీఘ్రతరంగా నడపడానికి ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కల్పించబడాలనీ, తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఆహారోత్పత్తితో సంబంధం గల గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా పనులకి చిన్న రకం నీటి పారుదల క్రింద వసతి లభింపజేయాలనీ సూచించబడింది.

జిల్లా కోళ్ల పెంపకం కేంద్రాలు :- 2వ గ్రూపు నాయకుడు శ్రీ జె. పి. ఎల్. గ్విన్. కొత్త అభివృద్ధి కేంద్రాలలో గుడ్లు పొదిగే కేంద్రాలకి బదులు జిల్లా కోళ్ల పెంపకం కేంద్రాలను ప్రారంభించాలని యీ గ్రూపు సూచించింది. జాతీయ వికాస సేవా కేంద్రాల బడ్జెటు క్రింద ప్రస్తుతం వ్యవసాయ ప్రయోజనాలకిచ్చే అప్పులు పాడి ఆవుల కొనుగోలుకి కూడా యివ్వబడాలని పశుపోషణ శాఖ డైరెక్టరు చేసిన సూచనని యీ గ్రూపు అంగీకరించింది. మత్స్య సంపద విషయంలో, మోటారు బోట్లు, నైలాన్ వలలు వగైరా వాడకాన్ని ప్రవేశ పెట్టాలని యీ గ్రూపు అభిప్రాయపడింది. చిరు చేపల పంపిణీలో జా. వి. వా, సమాజాభివృద్ధి బ్లాకులకు ప్రాధాన్యమివ్వాలని కూడా అభిప్రాయం వెలిబుచ్చబడింది. సహకారం విషయంలో తెలంగాణాలో సెక్యూరిటీల మీద అప్పులిచ్చే పద్ధతిని ఆంధ్ర పద్ధతికి సవరించాలనే ప్రతిపాదన పరిశీలించి, యీ సౌకర్యం తక్షణమే కలుగజేయబడాలని యీ గ్రూపు సూచించింది.

కుటీర పరిశ్రమలలో పనివారికి శిక్షణ యిచ్చుటలో లోగడ యీ పనులు చేస్తున్న వారి బిడ్డలకు ప్రాధాన్య మివ్వాలని, పరిశ్రమలు బాగా పెరిగిన ప్రదేశాల నుండి వారిని తీసుకోవాలని సూచన జరిగింది.

పై సూచనలను, యింకా మరి కొన్నిటిని సాధారణ సమావేశం ఆమోదించింది. చేపలు పట్ట డానికి ఉద్దేశించ బడిన చెరువులు సాధ్యమైనంత వరకూ పంచాయతీలకి అప్పగించ బడాలనీ, చిరు చేపలు శీఘ్రంగా పంపిణీ చేయబడాలనీ స్థానిక పరిపాలన మంత్రి శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి సమావేశంలో ప్రసంగిస్తూ అన్నారు.

కుటీర పరిశ్రమల విషయంలో యెక్కువ అభివృద్ధి జరుగలేదని అంటూ ప్రణాళికల మంత్రి శ్రీ వి. బి. రాజు శిక్షణా కేంద్రాల్ని సహకార సంస్థలకి అప్పగించాలన్నారు. పరపతి, మార్కెటింగ్, నిలువ సౌకర్యాలు బ్లాకు స్థాయిలో సమన్వయ పరచ బడాలని కూడా ఆయన సూచించారు.

బ్లాకు కౌన్సిళ్లు :- ఆ తరువాతి సమావేశం ప్రజాస్వామ్య వికేంద్రీకరణ విషయంలో 5వ గ్రూపు చేసినసిఫార్సుల్ని పరిశీలనకి తీసుకున్నది. బ్లాకు అభివృద్ధి అధికారిని.అభివృద్ధి కేంద్రపు తదితర సిబ్బంది పూర్తిగా, సంకల్పించబడిన యీ బ్లాకు కౌన్సిలు క్రింద పని చేయాలని యీ గ్రూపు సూచించింది. బ్లాకు అభివృద్ధి అధికారి, అతని ద్వారా పనిచేసే జిల్లా సాయి సాంకేతిక సిబ్బంది క్రింద విస్తరణ సిబ్బంది పని చేయాలి.

ఈ కౌన్సిళ్లకి భూమి శిస్తులో తగినంత భాగం యివ్వబడాలని, పన్నులు వేయడానికి కూడా వాటికి కొన్ని అధికారాలుండాలనీ,పంచాయతేతర ప్రాంతాలకి, వెనుకబడిన తరగతులకి వీటిలో ప్రాతినిధ్యం యివ్వబడాలనీ సూచించ బడింది. జిల్లా కౌన్సిళ్ల విషయంలో రెండు రకాల అభిప్రాయం వ్యక్తం చేయబడింది. అభివృద్ధి కేంద్రేతర ప్రాంతాల నిర్వహణ యధాప్రకారం ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ప్రత్యేకాధికారుల క్రిందా, తెలంగాణా ప్రాంతంలో జిల్లాబోర్డుల క్రిందా కొనసాగాలనేది ఒక అభిప్రాయం. అభివృద్ధి కేంద్రాలు, తదితర మైన ప్రాంతాలు రెండిటి విషయంలోను కూడా జిల్లా కౌన్సిలు పనిచేయాలనీ, దానిలో అభివృద్ధి కేంద్రేతర ప్రాంతాల ప్రతినిధులు కూడా వుండాలనేది రెండవ అభిప్రాయం.

నిర్ణయాలు చేయడానికీ, వాటిని అమలు జరపడానికీ కూడా కొత్తబ్లాకు కౌన్సిళ్లకి అధికారాలుంటాయని యీ సిఫార్సులపై సాధారణ సమావేశంలో ప్రసంగిస్తూ స్థానిక పరిపాలన మంత్రి శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి అన్నారు. పంచాయతేతర ప్రాంతాల్లో నైనా కూడా ప్రతినిధులను నామినేట్ చేయటం ప్రభుత్వం చేయదగిన పని కాదన్నారు. భూమి శిస్తులో **12** శాతం పంచాయతీలకు యిచ్చి, దానిని తిరిగి కేంద్రం నుండి రాబట్టుకోవాలని ఆయన సూచించారు. జిల్లా కౌన్సిళ్లకు పన్నులు విధించే అధికారాలు ఎక్కువగా యివ్వాలని కూడా ఆయన పేర్కొన్నారు.

కొత్త కౌన్సిళ్లు ఏర్పడ్డానికి, గ్రామ సేవకుల, బి. డి. ఒ. ల బాధ్యతలు సంస్థపరం చేయబడాలనీ, ఒక్కొక్క బ్లాకుకు రూ. ౯ లక్షల బడ్జెట్ వరకు వుండవచ్చుననీ శ్రీ వి. బి. రాజుగారు సూచించారు.

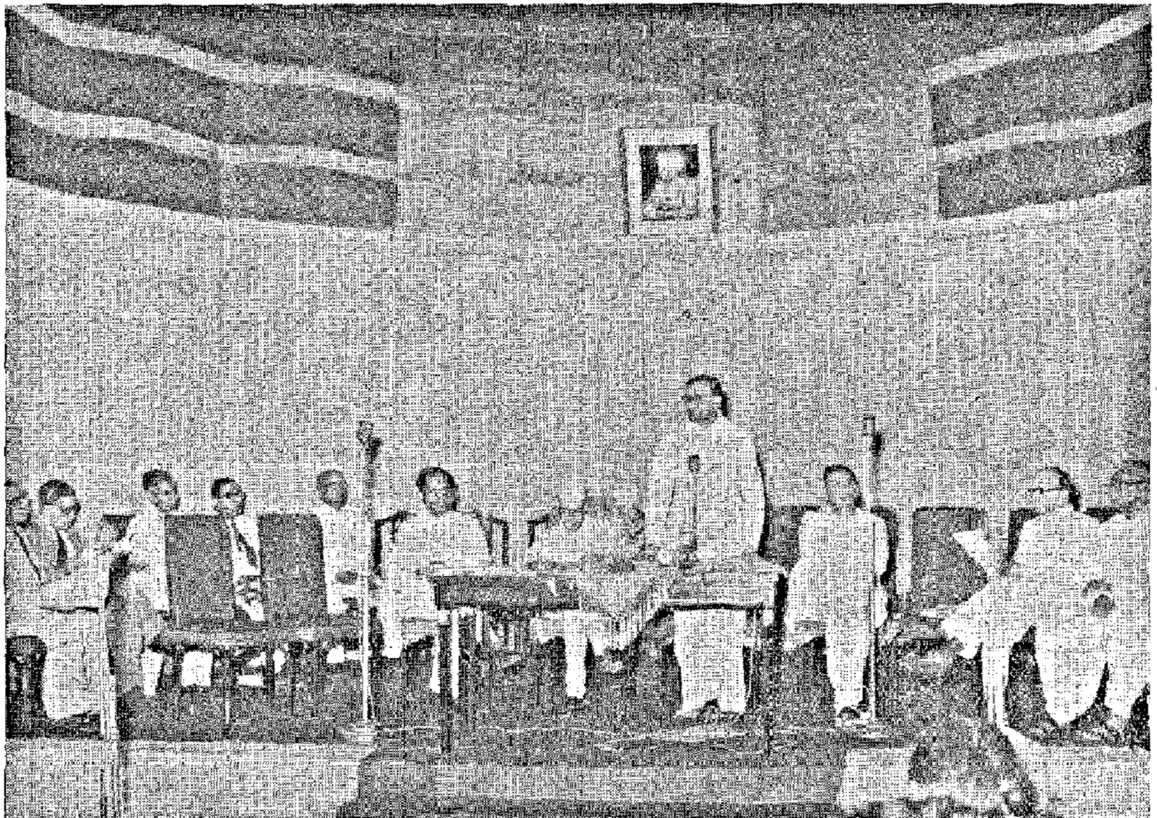
జిల్లా సాంకేతిక అధికారులకు తమ సిబ్బందిపై బి. డి. ఒ. ల ద్వారా అజ్మాయిషీ చేయటం సాధ్యం కాదని పశు పోషణ శాఖా డైరెక్టరు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయానికి సమాధానం చెప్తూ బి. డి. ఒ. ల ద్వారా ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు మాత్రమే జరుగుతుంటవనీ, అంతకు మించి ఏమీ ఉండదనీ ప్లానింగ్ కార్యదర్శి అన్నారు. సిఫార్సులో అవసరమైతే తగు మార్పులు చేసుకో వచ్చునని ప్లానింగ్ మంత్రి పేర్కొన్నారు

పంచాయతీలు సక్రమంగా పని చేస్తుండ నప్పటికీ, వాటిని ఏదో విధంగా అభివృద్ధిలోకి

తీసుకురావలసిన అవసరం కలదని స్థానిక పరిపాలన శాఖ ఇనస్పెక్టరు జనరల్ తమ ప్రసంగంలో పేర్కొన్నారు. సాంఘిక విద్య, ప్రచారం, పారిశుద్ధ్యం, శిశుణమున్నగు విషయాలలో 3 వ. గ్రూపు చేసిన సిఫార్సులు పరిశీలించ బడినవి. ప్రచార మివ్వాలని శ్రీ రాజుగారు సూచించారు. జిల్లాల్లోని పబ్లిసిటీ అసిస్టెంట్లు స్థానికంగా సాధించిన విజయాలకి 4 వ గ్రూపు చేసిన సిఫార్సులు ఆమోదించ బడినవి. 25 శాతం ప్రజల విరాళం సూత్రం కూడా కష్టంగా వున్న ప్రాంతాలు వున్నాయనీ, యీ సూత్రాన్ని సడలించాలని యీ గ్రూపు అభిప్రాయపడింది

జిల్లా కలక్టర్ల సమావేశం

24-2-1958 మధ్యాహ్నం 3 30 గం.కి జూబ్లీ హాలులో ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి గారు కలక్టర్ల సమావేశాన్ని ప్రారంభించారు. కలక్టర్లు ముఖ్యంగా అధికాహారోత్పత్తి, చిన్న మొత్తాల పొదుపు ఉద్యమము, పొదుపు, అవినీతి నిర్మూలనకి ఉత్తమ మార్గం, యీ నాలుగు విషయాల్ని చర్చించాలని ఆయన తమ ప్రసంగంలో పేర్కొన్నారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆహార విషయంలో లోటు ప్రదేశం కాదని,అయితే యీవిషయం ప్రాంతీయ దృక్పథంతో కాకజాతీయ దృక్పథంతో పరిశీలింపబడాలనీ ఆయన అన్నారు. ద్వితీయ ప్రణాళిక పెట్టుబడి కవసరమైన ధన సేకరణ రెండవ సమస్య అన్నారు. ప్రభుత్వం ప్రతి సంవత్సరము బడ్జెటులో లోటును ఉంచలేదని, అందువల్ల అవకాశంవున్న యితరవిధాలరాబడి పెంచ బడుతుందనీ అన్నారు. రాష్ట్రంలో చిన్న మొత్తాల పొదుపు ఉద్యమముద్వారా సుమారు గరిష్ఠం 8 కోట్లు రావాలని నిర్ణయించబడిందనీ, అయితే ఆదిలాబాదు

24-2-1958 న జూబిలీహాలులో జిల్లాకలక్టర్ల సమావేశంలో ప్రసంగిస్తున్న రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి

చిత్తూరు జిల్లాలవంటి వెనుకబడిన జిల్లాల్లో నిర్ణీత మైన గరిష్ఠ మొత్తాలను పూర్తిచేయడమో లేక ఆమొత్తాలకి మించి వసూలు చేయడమో జరగ్గా, పురోగాము లనబడే కోస్తా ఆంధ్ర జిల్లాలు యీవిష యంలో బాగాపని చేయులేదని అన్నారు. ఇందుకు ప్రజల సహకారం లేదనే కారణం చెప్పబడుతోంది. దీనికి కారణమేమిటో కలెక్టర్లు ఆలోచించాలి. ఒక వేళ పరిపాలనా పద్ధతులలో యేమైనా మార్పు లు అవసర మైతే, వాటిని చేయాలి అని ఆయన అన్నారు.

పరిపాలనలో వృధా ఖర్చును జరుగనీయ రాదన్నారు. తెలంగాణా కలక్టర్లకి మరికొంత సిబ్బంది కావాలని ఆయన అంగీకరించారు.

అవినీతి కొందరు అన్నంత ఎక్కువగా లేక పోయినప్పటికీ అసలు అది ఉన్నదని, దానిని తొలగించాలని కూడాముఖ్యమంత్రి పేర్కొన్నారు. రెవిన్యూ బోర్డు రెండవ సభ్యుడు శ్రీ వి. వి. సుబ్ర హ్మణ్యం, ఐ. సి. ఎస్. మాట్లాడుతూ చిన్న మొత్తాల పొదుపు ఉద్యమంపట్ల ప్రజలకి శత్రుత్వం లేదుగాని నిర్లక్ష్యభావమున్నట్టు ఆసందర్భంలో తాముజరిపిన పర్యటనలో తమకి బోధపడిందని వివ రించారు. ప్రస్తుత వసూళ్ల పరిస్థితి ప్రకారం 1958 మార్చి నెలాఖరికి మొత్తం రూ. 5 కోట్లు వసూలు కావచ్చన్నారు. 'ధనిక జిల్లాలు' సాంఘి కంగా వెనుకబడి ఉన్నాయని, అంటూయీవిష యంలో ప్రచారం ప్రభుత్వసిబ్బంది ద్వారాకాక ప్రజానాయకులచే జరుపబడాలన్నారు. ఒకటి రెండు జిల్లాల్లోతప్ప, ప్రస్తుతం అనధికారులెవరూ యీ ఉద్యమంలో కృషి చేయటంలేదని ఆయన పేర్కొన్నారు.

చిన్న మొత్తాల పొదుపు ఉద్యమంలో డబ్బు వసూలు చేయడంలో తాము ఎదుర్కొనే కష్టాలను చాలామంది కలక్టర్లు వివరించారు. సహకార సంఘాల రిజిస్ట్రారు యీ విషయంలో కొంతవరకు బాగా కృషి చేయవచ్చునని ప్లానింగ్ కార్యదర్శి సూచించగా, ప్రజలనుండి ఎక్కువగా డబ్బు వసూలు చేసే తమ శాఖకుకూడా ఇబ్బందులు వున్నవనిఆయనసమాధానమిచ్చారు. ఈ విషయంలో సహకారశాఖ కృషిచాలా తక్కువగా ఉందని ముఖ్యమంత్రి అభిప్రాయం వెలిబుచ్చారు.

ప్రత్యేక కమిటీల ఏర్పాటు సూచన

ఈ ఉద్యమప్రచారానికి కలక్టర్లు ప్రత్యేక కమి టీలు ఏర్పాటు చేసుకొని కృషిచేయాలని సహకార మంత్రి సూచించారు అడిగిన వారినేపదేపదే అడగటం మంచిదికాదనీ వసూళ్లరంగాన్ని విస్తరిం చుకోవాలనీ స్థానిక పరిపాలన శాఖామంత్రి సూచిం చారు. ప్రజానీకాన్ని ఉద్యమంలోనికి ఆకర్షించ టానికివీలైన ఏజన్సీలను కలక్టర్లు ఏర్పాటుచేసుకో వాలనికూడా ఆయన పేర్కొన్నారు. ఈ సంద ర్భంలో వివిధ ప్రభుత్వశాఖాధిపతులక్కూడా గరిష్ఠ మొత్తాలను నిర్ణయించి పనిచేయించాలని కొందరు కలక్టర్లు సూచించారు. అంతేకాక పోస్టల్ శాఖ ద్వారా ఇంకా ఎక్కువ సౌకర్యాలు కల్పించుకో టానికి. కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరాలనికూడా వారు సూచించారు.

తరువాత మైనర్ ఇరిగేషన్ సమస్యలు చర్చించ బడినవి. పి. డబ్ల్యు. డి ప్రమాణాలతో నిమి త్తంలేకుండా తెలంగాణాలోని చెఱువులకు చౌక గానూ, త్వరగానూ మరమ్మతులు చేయించవచ్చు నని ఇరిగేషన్ చీఫ్ ఇంజనీరు సూచించారు.

చెఱువులుబాగుచేయించటానికి ఎస్టాబ్లిష్‌మెంటు ఖర్చులు ఇతరచోట్ల 11 శాతం మాత్రమే అవుతుంటే తెలంగాణాలో 28 శాతం అవుతున్నవనీ 200 ఎకరాలలోపు ఆయకట్టుగల చెరువులను ఆంధ్రలోవలెనే రెవిన్యూశాఖకుబదలీ చేయవచ్చుననీ రెవిన్యూమంత్రి సూచించారు. ఇప్పటికంటే త్వరగా చెఱువుల మరమ్మతు జరగటం తెలంగాణా ప్రాంతం లో అత్యవసరమని ఆయన పేర్కొన్నారు.

సహకార వ్యవసాయ క్షేత్రాలు

సహకార వ్యవసాయంవిషయంలో, ప్రభుత్వ భూములన్నీ సహకార వ్యవసాయానికై నిర్దేశించ

ఒడాలని సహకార మంత్రి సూచించారు. ఈ విషయంలో స్థానిక పరిపాలన, ప్రణాళికల మంత్రులు కూడా సూచనలు చేశారు. సమిష్టి వ్యవసాయ విధానానికి మన దేశం ఇంకా తయారుగా లేదని స్థానిక పరిపాలన మంత్రి అన్నారు. సహకార క్షేత్రాలలో చేరాలంటే రైతులకు ప్రోత్సాహకరమైన లాభం కనిపించాలనీ, మార్కెటింగ్, పరపతి సౌకర్యాలు. నిలవ సౌకర్యాల ఏర్పాటుకు ప్రతి ఇంటెన్సివ్ బ్లాకులో ఒక సహకార సంస్థ నిర్మించబడాలనీ ప్లానింగ్ మంత్రి పేర్కొన్నారు. తెలంగాణా, ఆంధ్ర ప్రాంతాల్లో టాక్సు రేట్లు సమానం చేయాలనే, సూచన రాగా రూ. 18 లక్షల వ్యయాన్ని తగ్గించే ప్రయత్నం జరుగుతున్నదని వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరు తెలియజేశారు.

స్థానికాభివృద్ధి విషయంలో, ఆఖరికి 11 ఆంధ్ర జిల్లాల్లో జరిగిన కృషి కూడా సంతృప్తికరంగా లేదని ప్లానింగ్ శాఖ కార్యదర్శి అన్నారు. వచ్చే రెండు నెలల్లో పనులు త్వరగా చేయించాలని ఆయన కలక్టర్లకు విజ్ఞప్తి చేశారు. కేటాయింపులను మించి రూ. 10 లక్షలైనా ఎక్కువ ఖర్చు చేయవచ్చునని ఆయన సూచించారు.

కమతాల ఏకీకరణ విషయం కూడా చర్చించబడింది. ముఖ్యమంత్రి శాసన సభకి వెళ్ళిన తరువాత అధ్యక్షత వహించిన రెవిన్యూ మంత్రి అక్కడ సమావేశమైన కలక్టర్లు, తదితర ఆఫీసర్లకి కృతజ్ఞత తెలిపి, యీ చర్చల ఫలితంగా కొన్ని కార్యక్రమాలు శీఘ్ర గతిని కొనసాగగలవని ఆశించారు.

ఆశాజనకమైన ఆర్థిక పరిస్థితి :

మిగులు బడ్జెట్టు

"1954-55 లో రూ. 19.82 కోట్ల రెవిన్యూ రాబడితో ఆంధ్రరాష్ట్రం ప్రారంభ మయినది. ఈ సంవత్సరం, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అది రూ. 63.66 కోట్లకి మించగలదని భావిస్తున్నాం. అయితే యిందులో తెలంగాణా ప్రాంతం నుంచి వచ్చిన రాబడి కూడా, చాలా పెద్దభాగం చేరివున్నది. పారిశ్రామిక వస్తూత్పత్తి యింకా కొంచెం హెచ్చి, గనుల ప్రవాహకం పనులు అనుకున్న ప్రకారం సాగిపోయినటయితే, వచ్చే మూడు లేక నాలుగు సంవత్సరాలలో మనం ఒక నూరుకోట్ల రెవిన్యూబడ్జెటును లక్షించక పోవడానికి కారణమేమి కనబడదు". అని 26-2-1958 న ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసన సభలో మిగులు బడ్జెటును సమర్పిం చిన ఆర్థికశాఖామాత్యులు డా. బి. గోపాలరెడ్డి అన్నారు.

ఆయన యింకా యిలా అన్నారు : "గడచిన సారి నేను బడ్జెటు ప్రసంగం చేసినప్పుడు మన ఆర్థిక పరిస్థితిని నిరుత్సాహకరంగా చిత్రించాను. కాని వచ్చే సంవత్సరానికి మిగులు బడ్జెటును సమర్పించడం వల్ల యిప్పుడు నాకు కొంచెం వుత్సాహంగా వున్నది. ఆంధ్ర రాష్ట్రం యేర్ప డినది మొదలు బడ్జెటులో యెప్పుడూ లోటే వస్తున్నది. ఈ సంవత్సరం మొట్టమొదటి సారిగా మిగులు బడ్జెటును సమర్పిస్తూ ఆశాజనకమైన రీతిలో చేసె ప్రసంగాన్ని మీరు వింటున్నారు. మన పన్నుల విధానం మొత్తం మీద బాగున్నది. ఆర్థిక విచారణ సంఘం సిఫార్సులు కూడా మన చిక్కుల్ని తొలగించుకోడానికి బాగా తోడ్పడ్డాయి. అయితే మన లావాదేవీల (వేస్ అండ్ మీన్సు) పరిస్థితి మాత్రం యెప్పటిలా అధ్వాన్నంగానే వున్నది. అప్పులు లేక స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు ద్వారా తగినంత సొమ్ము లభిస్తేనే అన్నిరకాల ఆందోళనలనుంచి మనకి విముక్తి లభిస్తుంది. మన ప్రణాళిక కాలంలోని ఆఖరి రెండు సంవత్సరాల లోను మళ్లీ మనకి కొన్ని కొత్త చిక్కులు యేర్పడితే యేర్పడవచ్చును. కాబట్టి తాత్కా లికమైన యీ మిగులుతో సంతృప్తి చెందక, సమీప భవిష్యత్తులోని అవసరాల విషయంలో జాగ్రత్త వహించాలని గౌరవ సభ్యులకి చెబు తున్నాను. మన కష్టాలను అర్థం చేసుకుని, యీ అయిదు సంవత్సరాలలోను భారత రాజ్యాం గం 275 (1) ఆర్టికల్ క్రింద సంవత్సరానికి నాలుగు కోట్ల రూపాయల చొప్పున గ్రాంటు యిన్ ఎయిడ్‌గా యివ్వాలని ఆర్థిక విచారణ సంఘం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సిఫార్సు చేసినది. ఇందుకు, యీ అవకాశాన్ని పురస్కరించుకుని, ఆ సంఘం అధ్యక్షుడు శ్రీ కె. సంతానానికి, ఆయన సహచరులికి కృతజ్ఞత తెలుపుతున్నాను.

"రాబడి పన్ను (కార్పొరేషను పన్ను, రాబడి పన్ను మీద సర్ ఛార్జి మినహా) విభజన యోగ్య మైన నిధినుంచి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వచ్చేవాటా 55 శాతంనుంచి 60 శాతానికి హెచ్చించ బడింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ వాటా రాష్ట్రాలకి కేటాయించబడే సొమ్ములో 8.12 శాతంగా నిర్ణయించబడింది. ఇంతకు ముందు యిది 8.01 శాతంగా వుండేది. రాష్ట్రాలకి వాటా యివ్వవలసిన కేంద్ర యెక్సైజు సుంకాలు విధించబడే సరుకుల జాబితా విస్తరింప చేయబడినది. దానిలో యిప్పుడు పొగాకు, అగ్గిపెట్టెలు, పంచదార, తేయాకు, కాఫీ, కాగితం, వనస్పతి నాన్ యెసెన్షియల్ నూనెలు కూడా చేర్చబడినవి. అయితే యీ

వసూళ్లలో రాష్ట్రాలకి వచ్చే శాతం మాత్రం 40 నుంచి 25కి తగ్గించబడింది. ఇప్పుడు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కి దీనిలో 9.33 శాతం వస్తుంది. పూర్వం యిది 8.9 శాతంగా వుండేది.

తలవని తలంపుగా వచ్చే వరదలు, కరువులు మున్నగు ప్రకృతి సహజమైన ప్రమాదాలను యెదుర్కోడానికి యేర్పాటు చేయబడగల నిధికి ప్రతి రాష్ట్రము తగినంత సొమ్మును (ఆంధ్ర ప్రదేశ్ విషయంలో సంవత్సరానికి రూ 75 లక్షలు సూచించబడింది) కేటాయించాలని కూడా ఆర్థిక విచారణ సంఘం సూచించింది.

"ఎస్టేటు సుంకం ద్వారా వచ్చేరాబడి పంపకం విషయంలో ఆర్థికవిచారణ సంఘం నిర్దిష్టమైన సూత్రాలను నిర్ణయించింది;

1. ప్రతి రాష్ట్రంలోనుగల స్థిరాస్తి మొత్తం విలువప్రాతిపదికపై,

2. రాబడి సిరాస్తి కాని ఆస్తికి సంబధించినంత వరకూ జన సంఖ్య ప్రాతిపదికపై.

రైలు ఛార్జీలమీద పన్నుద్వారా వచ్చేరాబడి, మిల్లువస్త్రాలు, పంచదార, పొగాకుల మీద యిటీవల అమ్మకం పన్నుకి బదులు అదనంగా విధించబడిన కేంద్రయెక్సైజు సుంకాల ద్వారా వచ్చే రాబడులను రాష్ట్రాల మధ్య పంపకం చేయడంలో వర్తించే సూత్రాలను కూడా యీసంఘం నిర్ణయించింది. అయితే యీఅదనపు కేంద్రఎక్సైజు సుంకాల వల్ల వచ్చే రాబడి అమ్మకం పన్నురద్దువల్ల యేర్పడే నష్టాన్ని భర్తీ చేసుకోడానికి సరిపోతుంది.

"ద్వితీయ ఆర్థిక విచారణ సంఘం సిఫార్సుల వల్ల రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిలో మొత్తం మీద కలిగే అభివృద్ధి దిగువ విధంగా వుంటుంది.

	కోట్ల రూపాయలలో		
	1957-58 బడ్జెట్టు	1957-58 సవరించిన	1958-59 బడ్జెట్టు
1. రాబడి పన్నులో వాటా ...	4.88	5.95	6.25
2. కేంద్ర ఎక్సైజు సుంకాలలో వాటా...	1.71	2.69	2.79
3. గ్రాంటు యిన్ ఎయిడ్ ...	0.24	4.00	4.00
4. రైలు ఛార్జీల మీద పన్ను ...	...	0.46	0.86
మొత్తం ...	6.83	13.10	13.88

"15-8-1947, 31-3-1956 మధ్య కేంద్రప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల కిచ్చిన అప్పులలో నిర్వాసుల పునరావాసానికై యిచ్చిన అప్పులు, వడ్డీలేని అప్పులు మినహా మిగిలిన వాటన్నిటిలో 31-3-1957 నాటికి బాకీవున్న వాటిని కొన్ని రకాలుగా యేకీకృతం చేసి వాటిపై 2½ శాతం 3 శాతం వడ్డీవిధించి, వాటిని 15 సంవత్సరాలు, 30 సంవత్సరాల తరువాత తీర్చడానికి అవకాశం కల్పించాలనిద్వితీయఆర్థిక విచారణసంఘంసిఫార్సుచేసింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్రాలకి యిచ్చే అప్పుల్ని తిరిగి చెల్లించ వలసిన కాలం, వడ్డీరేట్ల విషయంలో గల యేర్పాట్లను సులభంచేసి, ఆ అప్పుల పై రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు చెల్లించ వలసిన వడ్డీ భారాన్ని తగ్గించ టానికై పై సిఫార్సు చేయ బడింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం మొదట కేంద్ర ఋణాల యేకీకరణకి సంబంధించినపై యేర్పాట్లతో సహా ఆర్థిక విచారణ సంఘం చేసిన సిఫార్సుల నన్నిటిని తాను అంగీకరించినట్టు ప్రకటించింది. అయితే, ఆ తరువాత మళ్లీ యీ ఒక్క సిఫార్సు యింకా పరిశీలించబడుతున్నదని, యీ విషయంలో తుది నిర్ణయం జరిగే వరకూ, కేంద్ర ఋణాల విషయంలో గల ప్రస్తుతపు యేర్పాట్ల ప్రకారం అసలు వడ్డీలు యథాప్రకారం చెల్లించ బడాలని

తెలియ చేయబడింది. కాబట్టి వడ్డీ తగ్గింపు వల్లను, అసలు చెల్లించక పోవడం వల్లను మిగుల గలదని భావించిన సొమ్మును 1957-58 సవరించిన అంచనాలలో కాని 1958-59 బడ్జెటు అంచనాలలో కాని లెక్కవేయ లేదు. పునఃపరిశీలన తరువాత కేంద్ర ప్రభుత్వం యీ విషయాన్ని రాష్ట్రాలకి అనుకూలంగా నిర్ణయిస్తుందని ఆశిద్దాం.

"మొత్తం మీద ఆర్థిక విచారణ సంఘం సిఫార్సులు మనకి బాగా తోడ్పడ్డాయి.

"కాని దురదృష్ట వశాత్తూ, ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాల మెట్ట జిల్లాల్లో కాలమాన పరిస్థితులు బాగా లేవు. వర్షాభావంవల్ల పంటలు పండలేదు. అందుచేత, అవసరమైన చోటెల్లా రెమిషన్లు యివ్వడానికి, తక్కావీ, భూమి శిస్తు బకాయిల వసూళ్లను వాయిదా వేయడానికి ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. సంటచెరువుల్ని మరమ్మతు చేయించడం ద్వారా రక్షణ చర్యల్ని కూడా తీసుకుంటున్నాం.

"తెలంగాణా ప్రాంతీయ సంఘం :- త్వరలో తెలంగాణా ప్రాంతీయ సంఘం యేర్పడుతుంది. ప్రభుత్వ చట్టాలు, పరిపాలనా వుత్తరువుల వల్ల తెలంగాణా జిల్లాలకి అపకారం జరుగదనే విషయాన్ని ఆ ప్రాంతీయ సంఘం స్వయంగా తెలుసుకోవచ్చును. ఈ సంఘం తెలంగాణా ప్రజల న్యాయమైన హక్కుల్ని రక్షిస్తూ, యీ రెండు ప్రాంతాల ప్రజలలో భావైక్యతను సాధించడానికి కూడా కృషి చేయాలి.

"ఎగువ సభ :- ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కి త్వరలోనే 90 మంది సభ్యులు గల యెగువ శాసన సభ యేర్పడుతుంది. వివిధ ఎన్నికల అనంతరం 1-7-1958 నాటికి యిది రూపం దాలుస్తుందని భావిస్తున్నాం."

కొత్త ఆర్థిక సంవత్సరపు (1958-59) బడ్జెటు అంచనాలను గురించి మాట్లాడుతూ ఆర్థిక మంత్రి యిలా అన్నారు :

"1958-59 బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 63.66 కోట్ల రాబడి, రూ. 62.87 కోట్ల ఖర్చుకి వసతి కల్పించబడింది. 1957-58 పునర్విమర్శితమైన అంచనాలలో రాబడి, ఖర్చులకి వరుసగా రూ. 61.08 కోట్లు, రూ. 57.96 కోట్లు వసతి కల్పించబడింది. ఈ విధంగా 1957-58 పునర్విమర్శితమైన అంచనాలలో రూ. 3.12 కోట్లుగా వున్న మిగులు రాబడి 1958-59 లో రూ. 79 లక్షలువుండ గలదని అంచనా వేయబడింది.

"దిగువ పద్దుల క్రింద హెచ్చు, తగ్గుల పర్యవసానంగా రాబడిలో రూ. 2.58 కోట్ల హెచ్చుదల వచ్చింది:-

1. వస్త్రాలు, పొగాకు, పంచదారలమీద అమ్మకం పన్నుకి బదులు విధించబడిన అదనపు కేంద్ర ఎక్సైజు సుంకాలు	202	లక్షల రూపాయలలో
2. రాబడి పన్ను	32	"
3. రైలు ఛార్జీలమీద పన్ను ...	41	"
4. భూమి శిస్తు ...	76	"
5. రాష్ట్ర ఎక్సైజు సుంకాలు	41	"
6. అడవులు ...	17	"
7. మోటారు శకటాల మీద పన్ను ...	19	"
8. ఇతర పన్నులు, సుంకాలు.	-131	"
9. వ్యవసాయం ...	34	"
10. విద్యుచ్ఛక్తి పథకాల నుంచి వచ్చే రాబడి ...	-33	"
11. రోడ్డు రవాణా పథకాల నుంచి వచ్చే రాబడి ...	-10	"
12. సమాజాభివృద్ధి కేంద్రాలు వగైరా ...	-21	"
13. ఇతర పద్దులు ...	- 9	"
	258	"

లేక రూ. 2.58 కోట్లు.

"1957-58 పునర్విమర్శితమైన అంచనాలతో పోల్చినప్పుడు 1958-59 లో రెవిన్యూ ఖర్చు రూ. 4.91 కోట్లు హెచ్చింది. వివరాలు యివి :-

	కోట్ల రూపాయలలో		
	1957-58 పునర్వి మర్శితమైన అంచనా	1958-59 బడ్జెటు అంచనా	హెచ్చుదల
ప్రణాళిక	7.91	9.30	1.39
ప్రణాళికేతర మైనది	50.05	53.57	3.52
మొత్తం	57.96	62.87	4.91

"ప్రణాళికా పథకాల కేటాయింపుల పరిస్థితిని [illegible] యిప్పుడే వివరిస్తాను. దిగువ పద్దుల క్రింది [illegible] వల్ల ప్రణాళికేతరమైన అంశాలకి రూ. 3.52 కోట్లు యెక్కువ లభించాయి:-

		లక్షలరూపాయలలో
1. భూమి శిస్తు	...	22
2. అడవులు	...	9
3. [illegible]	..	65
4. పోలీసు	...	16
5. విద్య	...	64
6. వైద్యం, ఆరోగ్యం	...	63
7. [illegible] పనులు	...	77
8. [illegible] పద్దులు, యితర పద్దులు	....	36
మొత్తం		352

లేక రూ. 3.52 కోట్లు.

"1958-59 బడ్జెటుపై ఆర్థిక శాఖ కార్యదర్శి తయారు చేసిన మెమోరాండంలో యీ మార్పులు వివరించబడినవి. ప్రణాళిక పరిధికి అవతల నున్న [illegible] వ. భాగం పథకాల కేటాయింపు రూ 21. 37 లక్షలకి మాత్రమే పరిమితమై వున్నది.

"పెట్టుబడి ఖర్చు:-వచ్చే సంవత్సరం బడ్జెటులో పెట్టుబడి ఖర్చుకై రూ 21.29 కోట్లు కేటాయించ బడినవి. వివరాలు యివి:—

		లక్షల రూపాయలలో
జమీందారీల రద్దుతో భూస్వాములకిచ్చే నష్ట పరిహారం.	...	18.75
సాగు నీటిసరఫరా పథకాలు	...	429.16
ప్రజా రోగ్యాభివృద్ధి	...	27.21
వ్యవసాయాభివృద్ధి, పరిశోధన	...	49 35
పారిశ్రామికాభివృద్ధి	...	87.60
బహుళార్థ సాధక నదీ లోయ ప్రాజెక్టులు.	...	715.00
సివిలు పనులు	...	365.71
విద్యుచ్ఛక్తి పథకాలు	...	356 70
రెవిన్యూ శాఖ పరిధికి వెలుపల వున్న రాష్ట్రపు యితరపనులు	...	60.13
కమ్యూట్ చేయబడిన పెన్షన్ల విలువ	...	9 43
చిల్లర విషయాలు	...	9.53
	మొత్తం.	2 28.76

లేక రూ 21.29 కోట్లు.

"1958-59 బడ్జెటు అంచనాలలో దిగువ ముఖ్యమైన సాగు నీటి సరఫరా, విద్యుచ్ఛక్తి పథకాల కేటాయింపు కూడా చేరివున్నది:—

సాగునీటిసరఫరా:	లక్షల రూపాయలలో
1 నాగార్జునసాగర్ సాగునీటి ప్రాజెక్టు	70.00
2 రాజోలిబండ మళ్లింపు పథకం	36 06
3 కృష్ణా రెగ్యులేటరు-రోడ్డు వంతెన	23 07
4 ఖైరవాని తిప్ప ప్రాజెక్టు	26.67
5 తుంగభద్ర దిగువ కాలువ	55.70
6 తుంగభద్ర యెగువ కాలువ	40.00
7 కర్నూలు-కడప కాలువ పునర్నిర్మాణం, అభివృద్ధి	26.03
విద్యుచ్ఛక్తి	
8 మచ్ఖండు జల-థెర్మల్ పథకాలు	173.94
9 తుంగభద్ర జల-థెర్మల్ పథకాలు	81 64
10 తెలంగాణా జల-థెర్మల్ పథకాలు	55.12

"అప్పులు, అడ్వాన్సులు:-1958-59 బడ్జెటు అంచనాలలో అప్పులు, అడ్వాన్సులకి, వసతి కల్పించ బడిన ముఖ్యాంశాలు దిగువ సూచించ బడినవి:—

లక్షల రూపాయలలో

1	నీటిసరఫరా, మురుగుపారుదల, రోడ్లు మున్నగు పనులకి మునిసిపాలిటీలకి అప్పులు ...	119.79
2	రైతులికి అడ్వాన్సులు :	
	అ. అమ్మోనియం సల్ఫేటు సరఫరాకిస్వల్పకాలిక ఋణాలు ...	160.65
	ఆ. విత్తనాల అధికోత్పత్తి, పంపిణీ పథకాలు ...	23.51
	ఇ. ఇతర తక్కావీ అడ్వాన్సులు ...	21.12
	ఈ వ్యవసాయ అప్పుల చట్టం క్రింద అప్పులు ...	47.00
3	సమాజాభివృద్ధి, జాతీయువికాస సేవా పథకాల క్రింద అప్పులు ...	72.92
4	చిన్నరకం, కుటీర పరిశ్రమలకి అడ్వాన్సులు ...	14.60
5	పారిశ్రామిక, తక్కువ రాబడివర్గాల గృహ నిర్మాణ పథకాలు ...	68.35
6	సహకార భూమితనఖా బ్యాంకులకి స్వల్పకాలిక ఋణాలు ...	42.00
7	సహకార మార్కెటింగు అభివృద్ధి పథకం క్రింద సహకార సంస్థలకి అప్పులు ...	2).45
8	ఇతర చిన్నరకం పథకాలకి అప్పులు	69.26
	మొత్తం	691 65

"ప్రభుత్వ ఋణం:- 1958-59 బడ్జెటు అంచనాలలో, కేంద్ర ఋణసహాయం రూ. 17.63 కోట్లు, వచ్చే సంవత్సరంలో స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు, మార్కెటు ఋణాలద్వారా సేకరించదలచిన రూ. 6.00 కోట్లుకూడా లెక్క వేసుకోబడినవి

వంపిణీల వైపున, వివిధ ప్రయోజనాలకై కేంద్ర ప్రభుత్వం వగైరానుంచి తీసుకున్న అప్పుల చెల్లింపుకై రూ. 6.22 కోట్లు కేటాయించ బడినవి. ముఖ్యమైన అంశాలు యివి:-

లక్షల రూపాయలలో

1	రసాయన యెరువుల కొనుగోలు నిమిత్తం తీసుకున్న స్వల్పకాలిక ఋణాలు ...	60.00
2	సమీకృత చెల్లింపు పద్ధతిపై తీర్చవలసిన అప్పుల అసలు వాయిదాలు ...	42: .10
3	మద్రాసు ప్రభుత్వం అప్పులో యీ ప్రభుత్వం తీర్చవలసిన వాటా ...	;; 86
	మొత్తం	5_1 06

ప్రణాళిక ఖర్చు

ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక క్రింద ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మొత్తం రూ. 175 కోట్లు ఖర్చుచేయాలని సంకల్పం. ప్రణాళిక తొలిసంవత్సరం అనగా 1956-1957 లో రూ. 29.78 కోట్లకి వసతి కల్పించగా రూ. 24 96 కోట్లు మాత్రమే ఖర్చుచేయబడినవి. 1957-58 లో ప్రణాళిక పథకాల ఖర్చు నిమిత్తం బడ్జెటులో రూ. 35 2 కోట్లు కేటాయించబడినవి. ఇంతవరకూ జరిగినపని స్థాయినిబట్టి యీ కేటాయింపులో రూ. 31 లేక 32 కోట్లకి మించి ఖర్చు చేయబడుతుందని అనుకోలేం.

1958 59 కి ప్లానింగు కమిషన్ ఆమోదాన్ని పొందిన ప్రణాళిక ఖర్చు, క్రిందవిధంగా రూ. 30.02 కోట్లుగా వున్నది.

కోట్ల రూపాయలలో

రెవిన్యూ ఖాతా	...	9 31
పెట్టుబడి ఖాతా	...	18.42
అప్పులు, అడ్వాన్సులు	...	2 29
	మొత్తం	30.02

"1958-59 సంవత్సరపు ఖర్చుకి నిర్ణీతమైన యీ సొమ్ము గరిష్ఠపరిమితి అంత యెక్కువగా లేనందుకు నాకు ఆశాభంగంగానే వున్నది. సభవారుకూడా

నా ఆశాభంగంలోపాలు పంచుకుంటారనడానికి సందేహంలేదు. కాని యీ గరిష్ఠపరిమితి నిర్ణయంలో ప్లానింగు కమిషన్ ముఖ్యంగా మూడు రకాల చిక్కుల్ని గురించి ఆలోచించినది. మొదటిది విదేశ మారకం, రెండవది యెక్కువ డబ్బును ప్రణాళిక ప్రధానభాగంపై ఖర్చు పెట్టవలసిన అవసరం. మూడవది, ఖర్చులో తన వాటాను యివ్వడానికి మన రాష్ట్రానికి గల స్తోమత. ఇది గాక మరొక రూ. 2.61 కోట్లకి, తాను తలపెట్టిన కార్యక్రమాలకై, కేంద్రప్రభుత్వం వసతికల్పిస్తుంది.

"ప్రణాళికకాలం తొలి రెండు సంవత్సరాలలోను ప్రణాళికా పథకాలపై చేసిన ఖర్చునుబట్టి, 1958-59 లో వాటిపై ఖర్చు చేయదలచుకున్న సొమ్మునుబట్టి రూ. 175 కోట్ల గరిష్ఠ పరిమితిని అందుకోవాలంటే ఆఖరి రెండు సంవత్సరాలలోను ఖర్చును హెచ్చించాలి.

"1958-59 కి నిర్ణీతమైన ప్రణాళిక ఖర్చులో రూ. 10 కోట్లను గ్రాంట్లు, అప్పులద్వారా యివ్వడానికి కేంద్రప్రభుత్వం వాగ్దానం చేసింది. మిగిలిన రూ. 2.02 కోట్లను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దిగువ విధంగా సేకరించవలసి వున్నది.

కోట్ల రూపాయలలో

1	రెవెన్యూలో మిగులు ...	6.69
2	రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వాలచే అదనపు పన్నుల విధింపు ...	1.00
3	ప్రభుత్వ ఋణం, స్వల్పమొత్తాల పొదుపు ...	6.00
4	[illegible]-వీ బకాయిలు, యితర అప్పుల వసూలు వంటి పల్లర రకాల పెట్టుబడి రాబడి ...	4.55
5	కేంద్ర ప్రభుత్వం అప్పులబాకీ చెల్లు	6.22
	మొత్తం	12.02

సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమం

"సమాజాభివృద్ధి, జాతీయ వికాస సేవా కార్యక్రమాలు రాష్ట్రంలో 1952-53 నుంచి అమలు జరుగుతున్నవి. ప్రస్తుతం మనకి 185 అభివృద్ధి కేంద్రాలు (47 సమాజాభివృద్ధి కేంద్రాలు, 112 జాతీయ వికాససేవా కేంద్రాలు, 22 అనంతర తీవ్రకృషి కేంద్రాలు, 4 బహుళార్థక సాధక ప్రాజెక్టులు) వున్నాయి. వీటి క్రింద 43,886 చదరపు మైళ్ల ప్రదేశం, 12,917 గ్రామాలు, 136 లక్షల జనసంఖ్య వున్నాయి. 65 కొత్త జాతీయ వికాస సేవా కేంద్రాలను ప్రారంభించి, 18 జాతీయ వికాస సేవా కేంద్రాల్ని సమాజాభివృద్ధి కేంద్రాలుగా మార్చి, తద్వారా వచ్చేసంవత్సరం యీ కార్యక్రమం విస్తృతీకరించ బడుతుంది. 1955-56 సిరీస్ లోని 17 సమాజాభివృద్ధి కేంద్రాలు 1958 ఏప్రిల్ ప్రారంభానికి అనంతర తీవ్రకృషి స్థాయి నందుకుంటాయి. దానితో అనంతర తీవ్రకృషి కేంద్రాల సంఖ్య మొత్తము 39 కి హెచ్చుతుంది.

"అభివృద్ధి కేంద్రాలన్నిటిలోను 195 -58 లో సాధించవలసిన లక్ష్యాలు జిల్లా అధికార్లతో సంప్రదించి నిర్ణయించబడినవి. ఆయా కేంద్రాలలో అభివృద్ధికి జరిగే కృషిబాగా గమనించబడుతున్నది. అది ప్రతి నెలా జిల్లా, రాష్ట్రస్థాయిలలో సమీక్షించ బడుతున్నది. కూడా. ఆహారోత్పత్తిని అధికం చేయడానికై వ్యవసాయ కార్యక్రమాలకి యెక్కువ ప్రాధాన్యత యివ్వబడుతున్నది. 1-4-57 నుంచి 31-12-57 వరకూ వ్యవసాయం, సాగునీటి సరఫరా, భూమి బాగుల క్రిదం సాధించవలసిన లక్ష్యాలు చాల సందర్భాలలో సిద్ధించినవి.

"ఈ కేంద్రాలన్నిటిలోను వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలపై యించుమించు రూ 151 లక్షలు ఖర్చు చేయబడినవి. ఈ సందర్భంలో ప్రజలు యించుమించు రూ. 76 లక్షలు యిచ్చారు.

"కేంద్ర ప్రభుత్వం చెరిసగం ఖర్చును భరించే స్థానికాభివృద్ధి పనుల కార్యక్రమం గడచిన నాలుగు సంవత్సరాల నుంచి అమలు జరుగుతున్నది. జరిగే సంవత్సరంలో కేంద్రప్రభుత్వం రూ. 49.72 లక్షల గ్రాంటును యిచ్చినది. మరంత సొమ్ముస్థానికంగా ప్రజలు, స్థానిక సంస్థలు వగైరా నుంచి వసూలు చేయబడినది. ఖర్చు మొత్తం మీద సంతృప్తికరంగానే సాగుతున్నది. కాని తెలంగాణాలోని కొన్ని

జిల్లాల్లో మాత్రం ప్రజాసహకారం తగినంతగా లేక అది వెనుకబడుతున్నది. ఈ సందర్భంలో, స్థానికాభివృద్ధి పనుల్ని అమలు జరపడానికి ప్రత్యేక ఇంజనీరింగు సిబ్బంది లేక పోవడం వంటి యితర చిక్కులు కూడా వున్నాయి. ఇందు నిమిత్తం ప్రత్యేకం ఇంజనీరింగు సిబ్బందిని నియమించడానికి యిప్పుడు ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. ఈ కార్యక్రమం అమలులో ప్రత్యేకశ్రద్ధ గైకొనవలసినదిగా కలక్టర్లు, రెవిన్యూ ఆఫీసర్లకి కూడా ఆదేశాలివ్వబడినవి.

లావాదేవీలు

"1957-58 సంవత్సరం రూ 16 లక్షల రొఖ్ఖం నిల్వతో ప్రారంభమైనది. అయితే ఇండియా రిజర్వు బ్యాంకిలో రూ. 3.71 కోట్లకి ఓవర్ డ్రాఫ్టు వున్నది. కాబట్టి నిజమైన రొఖ్ఖం నిల్వ మైనస్ రూ. 3.55 కోట్లు. 1957-58 పునర్విమర్శితమైన అంచనాలలో రెవిన్యూలో రూ. 3.12 కోట్ల మిగులు తేలగా, పెట్టుబడి ఖాతాలో రూ. 10.74 కోట్ల లోటు వచ్చినది. అంటే మొత్తంమీద రూ. 7.62 కోట్లలోటు వచ్చిందన్నమాట. దీనిని ప్రారంభ నిల్వకి కలిపి నట్లయితే, 1957-58 సంవత్సరం మైనస్ రూ. 11.17 కోట్ల రొఖ్ఖం నిల్వతో ముగుస్తుంది. అయితే యీ పై అంకెలకి ప్రాతిపదిక, ఆయా శాఖలు ప్రణాళిక ఖర్చుకి కాగలవని వూహించి లెక్కవేసిన రూ. 33.11 కోట్లు అయి వున్నవి. ప్రస్తుతం జరుగుతున్న పని స్థాయిని బట్టి ప్రణాళికా పథకాల పై ఖర్చు రూ. 31 కోట్లకి మించక పోవచ్చును కాబట్టి ముగింపు రొఖ్ఖం నిల్వ మైనస్ రూ. 9.06 కోట్లు మాత్రమే వుండ వచ్చును.

"1958-59 విషయంలో, దిగువ సంక్షిప్తంగా యివ్వబడిన వ్యవహారాల పర్యవసానంగా, అది రూ. 11.75 కోట్ల రొఖ్ఖం నిల్వతో ముగియ వచ్చును:-

లక్షల రూపాయలలో

1. ప్రారంభ నిల్వ	(—)	1117.11
2. రెవిన్యూలో మిగులు	...	78.52
3. పెట్టుబడి ఖర్చు	...	2128.76
4. కేంద్రప్రభుత్వం నుంచి అప్పులు	...	1783.33
5. మార్కెటు ఋణం, స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వసూళ్లలో వాటా	...	600.00
6. కేంద్ర, మద్రాసు ప్రభుత్వాల బాకీలచెల్లు	...	621.96
7. రాష్ట్రప్రభుత్వం యిచ్చే అప్పులు, అడ్వాన్సులు (నికరం పంపిణీలు)	...	6.07
8. ఇతర అప్పులు, డిపోజిట్టు పద్దులు వగైరా(నికరం)	...	237.49
9. ముగింపు నిల్వ	(—)	1174.54

ప్రభుత్వ ఋణం

"ప్రభుత్వ ఋణం 1957 మార్చి నెలాఖరి నాటికి రూ. 129.11 కోట్లు వున్నది. రిజర్వు బ్యాంకి యిచ్చిన తాత్కాలికపు అడ్వాన్సులు యిందులో చేరిలేవు. ప్రణాళికా పథకాలకి, యితర ప్రయోజనాలకి మామూలు ప్రకారం కేంద్రప్రభుత్వం నుంచి అప్పు లభిస్తుందని, అదిగాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రూ. 5 కోట్లను అప్పుద్వారా సేకరించ గలదని, ఆ పైన మరొక రూ. 89 లక్షలు స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వసూళ్లలో రాష్ట్రపు వాటాగా రాగలవని వూహించి, ఆ వూహతోనే 1957-58 బడ్జెటు అంచనాలు తయారు చేయబడినవి. అయితే మొత్తం మీద దేశపు డబ్బు పరిస్థితుల వల్లను, విశేషించి రాష్ట్ర అప్పుల ధరలు తక్కువగా వుండడం వల్లను ప్రభుత్వం అప్పు తీసుకోడానికి వీలులేక పోయింది. అందుచేత స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వుద్యమంలోనే బాగా కృషి చేయడానికి నిశ్చయించ బడింది. రాష్ట్రాలకి యికముందు నుంచి స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వసూళ్ల నికరంలో మూడింట రెండు వంతులు తననుంచి అదనపు అప్పులుగా లభించ గలవని కేంద్రప్రభుత్వం కూడా సూచించినది. ఈ పద్దుక్రింద రూ. 6 కోట్లను పొందడానికి వీలుగా స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు క్రింద రూ. 9.25 కోట్లు వసూలు కావాలని లక్ష్యం నిర్ణయించ బడింది. 1957-58 లో స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వసూళ్లలో

రాష్ట్రపు వాటా, వెనుకటి సంవత్సరాల బకాయి లతో సహా రూ. 4 కోట్లు వుంటుందని యిప్పుడు అంచనా వేయబడినది. వివిధ పద్దులక్రింద కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి మొత్తం రూ. 17.85 కోట్ల అప్పు లభించ గలదని భావించ బడుతున్నది. రూ. 6.50 కోట్లతో కేంద్రప్రభుత్వం పాత బాకీలను తీర్చాలి. ఈ విధంగా 1958 మార్చి నెలాఖరి నాటికి ప్రభుత్వ ఋణం రూ. 144.46 కోట్లు వుంటుందని భావించ బడు తున్నది. 1958-59 విషయంలో, కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి, దిగువ పద్దులక్రింద, రూ. 17.83 కోట్లు అప్పు లభించగలదని అంచనా వేయబడినది.

		కోట్ల రూపాయలలో
1. ప్రణాళికా పథకాలకై చేసే ఋణసహాయం	—	14.60
2. రసాయన యెరువుల కొనుగోలు, పంపిణీలకై యిచ్చే స్వల్పకాలిక ఋణాలు	—	1.60
4. వరద నివారణ పథకాలకై యిచ్చే అప్పు	—	0.51
3. నీటి సరఫరా పథకాలకి యిచ్చే అప్పు	—	0.80
5. గృహనిర్మాణ పథకాలకిచ్చే అప్పు (ప్రణాళిక పరిధికి వెలుపల)	—	0.26
6. ఇతర చిల్లరరకాల అప్పులు	—	0.06
	మొత్తం రూ.	17.83

"వచ్చే సంవత్సరం స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు, మార్కెటు ఋణాలద్వారా యించుమించు రూ. 6 కోట్లు లభించ గలవని భావించ బడుతున్నది. కేంద్రప్రభుత్వం పగైరాలకి అప్పులు తీర్చడానికై రూ. 6.22 కోట్లు కేటాయించ బడుతున్నవి. ఈ విధంగా 1958-59 లో ప్రభుత్వ ఋణం రూ. 17.61 కోట్లు పేలి, 1959 మార్చి నెలాఖరి నాటికి రూ. 162.07 కోట్లు వుంటుందని భావించ బడుతున్నది. ప్రభుత్వ ఋణంపై వడ్డీకూడా 1957-58 లో రూ. 5.45 కోట్లనుంచి 1958-59 లో రూ. 6.66 కోట్లకి హెచ్చింది.

స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు

"ద్వితీయ ప్రణాళికకి పెట్టుబడి రాబడి ఆధారాల పథకంలో స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వుద్యమానికి చాలా ముఖ్యమైన స్థాన మివ్వబడినది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఋణసేకరణకై బ్యాంకులు, భీమాకంపెనీల వంటి భారీ పెట్టుబడి సంస్థలపై యిక ఆధారపడి వుండలేవు. దానికి బదులు, అది యెక్కువగా యితరరాబడి ఆధారాలు ముఖ్యంగా పల్లె ప్రాంతాలలోని వాటిమీద ఆధారపడాలి. వీటిని స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు ద్వారా వుపయోగంలోనికి తేవచ్చును.

"ప్రజలలో అన్ని వర్గాలకి పొదుపులో ఆసక్తిని కలిగించి తద్వారా పొదుపు వుద్యమాన్ని విస్తృతం చేసి, ఆవిషయంలో కృషిని తీవ్రతరం చేయడానికి అవసరమైన వివిధ యేజన్సీ పద్ధతులు రాష్ట్రంలో ప్రవేశపెట్టబడినవి. మొదటిది, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలు, ఫ్యాక్టరీలు, షాపులు, విద్యా సంస్థలు వగైరాలో పనిచేసే వారికై వుద్దేశించబడిన ఇంటర్నల్ యేజన్సీపద్ధతి. రెండవది. వుపాధ్యాయులకై వుద్దేశించబడిన ప్రాథమిక పాఠశాలా యేజన్సీ పద్ధతి. మూడవది, ప్రజలలో తదితరులు, గ్రామోద్యోగులకై వుద్దేశింపబడిన జనరల్ ఆథరైజుడు యేజన్సీ పద్ధతి. ఒక సంవత్సరం క్రిందటివరకూ అమలులోవున్న పంచాయతీ అధ్యక్షుల యేజన్సీ పద్ధతిని తిరిగి ప్రవేశపెట్టే విషయం పరిశీలనలో వున్నది.

"శిస్తు వసూలుకి బాధ్యతవహించే గ్రామోద్యోగులు జనరల్ ఆథరైజుడు యేజన్సీని తీసుకోదలిస్తే, వారు ఒక సంవత్సరంపాటు రొఖ్ఖం లేక వ్యక్తి సంబంధమైన హామీ యివ్వనవసరంలేకుండా మినహాయింపు యివ్వబడుతుంది.

"ఆయా జిల్లాలలో యీపని బాధ్యతను కలెక్టర్లు వహిస్తారు. కేంద్రప్రభుత్వపు ప్రాంతీయ జాతీయ పొదుపు అధికారి, వివిధజిల్లాలలో కలక్టర్లు సల్పిన

కృషిని సమన్వయపరచడానికై రెవిన్యూ బోర్డులో ఒక కాంప్లిమెంటరీ సంస్థ యేర్పాటు చేయబడింది. రెవిన్యూబోర్డు మొదటి సభ్యుడు దానికి ఎక్స్ అఫీషియో డైరెక్టరు (స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు)గా వున్నారు. రెవిన్యూబోర్డు యితర సభ్యులు, జిల్లాల్లో పర్యటించే సమయాలలో మంత్రులుకూడా స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వుద్యమ వ్యాప్తికి దోహదం చేస్తూవుంటారు. జాతీయ పొదుపు రాష్ట్ర సలహా సంఘంకూడా శాసనసభ్యులు, ప్రముఖ సాంఘిక సేవా కార్యకర్తలు మున్నగువారి నియామకంతో పునర్నిర్మించబడింది. రాష్ట్రమంతటా ఫిబ్రవరి 15 వ, తేదీనుంచి పొదుపు పక్షం జరుపబడుతున్నది.

"సొమ్ము యింతవరకూ అనుకున్న ప్రకారం వసూలుకాలేదు. ప్రభుత్వోద్యోగులు, సాంఘిక సేవా కార్యకర్తలుకూడా యింకొంచెం గట్టిగా కృషిచేస్తే వచ్చే సంవత్సరం యెక్కువ సొమ్ము వసూలు కావచ్చును.

తక్కావీ, వగైరా బకాయిలు

"వ్యవసాయ, రెవిన్యూ తక్కావీలు, భూమి శిస్తు, ఎక్సైజు బకాయిలు రూ. 10 కోట్లకి మించి వున్నవి. ఇటీవల తెలంగాణాలో తక్కావీ బకాయిల గ్రాంటుకి సంబంధించిన పరిస్థితిని సమీక్షించిన పిదప ప్రభుత్వం దిగువమినహాయింపులను యివ్వడానికై నిశ్చయించినది :-

1. 1-4-52 నాటికి బాకీవున్న వడ్డీ బకాయిలన్నీ కొట్టివేయబడతాయి. వడ్డీక్రింద యిదివరకే చెల్లించబడిన సొమ్ముమాత్రం వాపసు యివ్వబడదు.
2. 1366 ఫసలీలో భూమిశిస్తు రూ. 100 లోపున వున్న వారందరికీ 1-4-52 కి పూర్వం యిచ్చిన అప్పులు పూర్తిగా కొట్టివేయబడతాయి.
3. 1-7-57 నాటికి వున్న తక్కావీ బకాయిలన్నీ ఆరు సంవత్సర వాయిదాలలో చెల్లించబడవచ్చును. బాకీ తేలిన అప్పుల చెల్లింపుకి ఆరు లేక అంతకంటె యెక్కువ వాయిదాలు యిదివరకే నిర్ణీతమైనట్లయితే అటువంటి వాయిదాలలో మార్పు యేమీవుండదు.

"నిజంగా కష్టాలుగల సందర్భాలను పరిశీలించి, పరిస్థితినిబట్టి అవసరమైన మినహాయింపుల్ని యివ్వడానికి ప్రభుత్వం సర్వదా సంసిద్ధమైవున్నది. అయితే ప్రభుత్వం ఆర్థికమైన చిక్కుల్ని యెదుర్కొంటున్నది. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక క్రింది లక్ష్యాల సాధనకై అందుబాటైన ప్రతి రూపాయను సేకరించి, ఆయ వ్యయాలమధ్యగల వ్యత్యాసాన్ని తొలగించవలసివున్నది. ఈ పరిస్థితులలో భూమిశిస్తు, ఎక్సైజు, తక్కావీ వసూళ్లను బకాయి పడనివ్వడంలో అర్థంలేదు. వచ్చే సంవత్సరంలో వీటి వసూలుకై ప్రత్యేకమైన కృషిచేయాలని సంకల్పించబడింది. కాబట్టి వచ్చే సంవత్సరం బడ్జెటులో యీ పద్దుక్రింద రూ. 2 కోట్ల రాబడి లెక్క వేసుకోబడింది.

గ్రామీణ పరపతి

"రాష్ట్రంలోని ఎపెక్సు సహకార బ్యాంకులు, భూమి తనఖా బ్యాంకులు గ్రామీణ పరపతి సౌకర్యాల విస్తరణకి ప్రధాన సాధనాలుగావున్నాయి. ఇవి చక్కని కృషిచేస్తున్నాయి. ఇండియా రిజర్వు బ్యాంకి మున్నగు సంస్థలనుంచి యివి తీసుకునే అప్పులకి హామీలను యివ్వడంద్వారా ప్రభుత్వం కూడా వీటికి తోడ్పడుతున్నది. ఉదాహరణకి, జరిగే సంవత్సరంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దిగువ హామీలను యిచ్చింది :-

ఆశయం	హామీయివ్వబడిన సొమ్ము లక్షల రూపాయలలో
ఆంధ్రరాష్ట్ర సహకార బ్యాంకి, లిమిటెడ్, విజయవాడ.	
1. ఆయా కాలాలలో జరిగే వ్యవసాయ పనులకై ప్రత్యేక పరపతి పరిమితి	— 150
2. వ్యవసాయపనుల పెట్టుబడికై మధ్యకాలిక ఋణం	— 50
3. రసాయన యెరువుల పంపిణీ పెట్టుబడికై అప్పు	— 100
4. నేతపనివారి సహకార సంఘాల పెటుబడికై అప్పు	— 75
హైదరాబాదు సహకార అపెక్సు బ్యాంకి	

వ్యవసాయ పనుల పెట్టుబడికై మధ్య కాలిక ఋణం — 25
2. ఆయా కాలాలలో జరిగే వ్యవసాయ పనులకై స్వల్పకాలిక ఋణాలు — 100
3. నేతపనివారి సహకార సంఘాల పెట్టుబడికై అప్పు —. 47

"ఆంధ్రరాష్ట్ర సహకార బ్యాంకి జరిగే సంవత్సరంలో వ్యవసాయం పనులకి రూ 11 కోట్లవరకూ పెట్టుబడి పెట్టగలదని భావిస్తున్నది. వీటిలో స్వల్పకాలిక ఋణాలు (రూ. 7 కోట్లు) మధ్యకాలిక ఋణాలు (రూ. 1 కోటి), మార్కెటింగు పెట్టుబడికై సరుకు అప్పులు (రూ. 3 కోట్లు) చేరి వున్నాయి. 1958-(59) కి దాని కార్యక్రమంలో మొత్తం రూ. 12.50 కోట్ల అప్పుల వ్యాపారం తల పెట్టబడింది ఈ వ్యాపారం స్వల్పకాలిక ఋణాలు (రూ. 8.3 కోట్లు), మధ్యకాలిక ఋణాలు (రూ. 1 కోటి), సరుకు అప్పుల (రూ, 3.2 కోట్లు) రూపంలో జరుగుతుంది. హైదరాబాదు సహకార యెపెక్సు బ్యాంకి జరిగే సంవత్సరంలో యించుమించు రూ. 1.4 కోట్లను, వచ్చే సంవత్సరంలో రూ. 3.4 కోట్లను పై ప్రయోజనాలకే పంపిణీచేస్తుంది.

"భూమి తనఖాబ్యాంకుల సందర్భంలో, ఆంధ్ర సహకార కేంద్రభూమి తనఖాబ్యాంకి 1956-57లో రూ, 71 లక్షల వరకూ అప్పులు యిచ్చింది. 1957-58 లో రూ 92 లక్షలు పంపిణీ చేయగలనని భావిస్తున్నది. 1958-59 కి దాని కార్యక్రమం ప్రకారం రూ1.10 కోట్లు పంపిణీ కావాలి. వచ్చే సంవత్సరం రూ 23 లక్షలను పంపిణీచేసే కార్యక్రమం ఒకటి హైదరాబాదు సహకార కేంద్ర భూమి తనఖాబ్యాంకుకికూడా వున్నది.

ప్రభుత్వ జీవిత భీమానిధి

"పూర్వపు హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వోద్యోగులికి జీవితభీమానిధి ఒకటి వుండేది. 1-11-56 న మైసూరు రాష్ట్రానికి బదిలీ అయిన వుద్యోగులకి సంబంధించిన భీమాపనిని మైసూరు ప్రభుత్వ భీమా శాఖ స్వాధీనం చేసుకున్నది. బొంబాయి రాష్ట్రానికి వెళ్ళిన పోలసీదారులు ప్రీమియం సొమ్మును ఆంధ్రప్రదేశ్ జీవిత భీమానిధికే చెల్లిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం వారిపేర్లు మన పుస్తకాలలోనే వున్నాయి. ఇప్పుడు బొంబాయి ప్రభుత్వపు వుద్యోగులుగా వున్న పోలసీదారులు శీఘ్రంగా పనిజరిపించుకోడానికి వీలుగా యీ నిధిలోని తన వాటాను స్వాధీనం చేసుకుని 1-4-58 నుంచి దానిని తానే నిర్వహించడానికి బొంబాయి ప్రభుత్వం నిశ్చయించుకున్నది. జీవిత భీమానిధి లాభాలను ఆంధ్రరాష్ట్రానికి కూడా వర్తింపచేసే విషయాన్ని ప్రభుత్వం పరిశీలించింది. అక్కడి ప్రభుత్వోద్యోగులకి కంట్రిబ్యూటరీ పెన్షన్ ప్రావిడెంటు ఫండు నిబంధనలు వర్తించేవి. వాటి క్రింద, వారు తమ జీవితాలను నిర్ణీతమైన మొత్తాలకి జీవిత భీమా కార్పొరేషను లేక పోస్టల్ జీవిత భీమానిధిలో భీమా చేయించుకోవాలి. ఇక ముందునుంచి ఆంధ్రోద్యోగులు తమపోలసీలను పైన పేర్కొన్న రెండు సంస్థలలోను కాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వపు ప్రభుత్వ జీవిత భీమానిధిలో తీసుకోవాలని నిశ్చయించబడినది. భీమానిమిత్తం వారు నిర్బంధంగా చెల్లించవలసిన డబ్బు ప్రస్తుతపు రేటు (మూల వేతనంలో 2 శాతం) ను వారి మూల వేతనములో 4 శాతానికి హెచ్చించాలని కూడా నిశ్చయించబడినది. వారికి భీమా సొమ్ము యింకా యెక్కువగా రావాలనే ఆశయంతో యీ నిర్ణయం తీసుకోబడినది. ఆ పైన యింతవరకూ నిర్బంధ భీమా లేని వుద్యోగులందరికీ కూడా అది నిర్బంధం చేయబడుతున్నది.

"ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర భీమానిధి నిల్వలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వద్ద డిపాజిట్టు చేయబడతాయి. ప్రభుత్వం వాటిపై వడ్డీ చెల్లిస్తుంది

ట్రెజరీ, అకౌంట్ల సర్వీసు

"ట్రెజరీల నిర్వహణను అభివృద్ధి పరచడానికై ఆంధ్ర ప్రభుత్వం 1956 లోనే ట్రెజరీలను జిల్లాలలోని యితర రెవిన్యూ సంస్థలనుంచి విడదీయాలని నిశ్చయించినది. క్రింది తరగతిలో యీ విభజన పూర్తి అయినా, ట్రెజరీ డిప్యూటీ కలక్టర్లు మాత్రం యింకా రెవిన్యూ డిప్యూటీ కలక్టర్ల తరగతినుంచే

తీసుకోబడుతున్నారు. తెలంగాణా ప్రాంతంలో మాత్రం యిందుకు సంబంధించిన యేర్పాట్లు కొంచెం భిన్నంగా వున్నాయి. పూర్వ హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో ఒక అక్కౌంట్ల సర్వీసు సంస్థ యేర్పాటు చేయబడింది. దానిలో జిల్లా ట్రెజరీ ఆఫీసర్లు, వివిధ ప్రభుత్వ శాఖల అక్కౌంట్ల ఆఫీసర్లు వుండేవారు. తెలంగాణాలో యీ యేర్పాటు యిప్పటికీ వున్నది. పరిపాలనా విషయంలో అది ఆర్థికశాఖ అజమాయిషీ క్రింద పని చేస్తుంది, అయితే, ఆంధ్ర, తెలంగాణా జిల్లాల్లోని సబ్ ట్రెజరీలు మాత్రం తహశీలుదార్లచే నిర్వహించబడతాయి. ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాలలోని ట్రెజరీ, అక్కౌంట్ల సంస్థలను యేకంచేసి, ఆక్కడి వుద్యోగులికి ఒకేరకమైన జీతము యిస్తూ, ఒకేరకమైన వుద్యోగ నిబంధనలను వర్తింపజేయాలని యిప్పుడు సంకల్పించబడినది. ఇకముందు యీ సంస్థ ప్రభుత్వ శాఖాధిపతుల కార్యాలయాలు, ప్రభుత్వ యితర కార్యాలయాలలో చేరివున్న ట్రెజరీలు, అక్కౌంట్ల సెక్షన్ల అవసరాలకి ఆదుకుంటుంది. ట్రెజరీలు, అక్కౌంట్లకి పూర్తికాలం పనిచేసే డైరెక్టరు, డిప్యూటీ డైరెక్టర్లు, ట్రెజరీ ఆఫీసర్లు, అక్కౌంట్ల ఆఫీసర్లు మున్నగువారు వుంటారు. స్థానిక నిధి అక్కౌంట్ల పరిశీలకుడు, జీవిత భీమానిధి ఆఫీసర్ ఇన్‌చార్జి, కొత్తపేరు యివ్వబడగల ట్రెజరీ అక్కౌంట్ల ఇనస్పెక్టరు, జిల్లా ట్రెజరీ ఆఫీసర్లు, అక్కౌంట్ల ఆఫీసర్లు మున్నగు ప్రస్తుతపు వుద్యోగాలన్నీ యీ కొత్త కేడర్‌లో వుంటాయి.

"ఇప్పుడు హైదరాబాదులో ఒక అక్కౌంట్ల శిక్షణా పాఠశాల వుంది. ట్రెజరీలు, సబ్ ట్రెజరీలు, వివిధ అక్కౌంట్ల కార్యాలయాలకి అవసరమైన అక్కౌంటెంట్లు, అక్కౌంటు గుమాస్తాలకి ఇక్కడ శిక్షణ ఇవ్వబడుతుంది. ఆంధ్రప్రాంతంలో ఇటువంటి సంస్థలేదు. ఇందునిమిత్తం గుంటూరులో ఒక పాఠశాలను యేర్పరచాలని సంకల్పం."

"అక్కౌంట్ల సర్వీసు పునర్వ్యవస్థీకరణ, యేర్పాటులకయిన అదనపు ఖర్చుకై 2వ భాగం పథకాల క్రింద, వచ్చే సంవత్సరం బడ్జెటులో రూ. 2·36 లక్షలు చేర్చబడినవి.

రోడ్డు రవాణా సంస్థ

"1958 జనవరి 11 వ తేదీనుంచి రోడ్డు రవాణా కార్పొరేషను యేర్పాటు చేయబడినది. మొట్టమొదట యిది తెలంగాణా రోడ్డు రవాణా సంస్థను స్వాధీనము చేసుకున్నది. 1958 ఏప్రిల్ నుంచి తన కార్యరంగాన్ని కృష్ణాజిల్లాకి విస్తరింపచేయాలని ఆలోచిస్తున్నది. ఈ కార్పొరేషను పెట్టుబడిని ప్రస్తుతం పూర్తిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వమే సమకూరుస్తున్నది. పెట్టుబడిలో నాలుగోవంతును రైల్వే నిధులనుంచి తాను ఇవ్వగలనని కేంద్రప్రభుత్వం తెలియజేసింది.

"ఈ కార్పొరేషను వ్యవహారాలను స్వతంత్రమైన ఒక సంఘం నిర్వహిస్తుంది. దానిలో రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి (అధ్యక్షుడు), మరి నలుగురు ప్రభుత్వోద్యోగులు, కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించినవారు యిద్దరు, యిద్దరు అనధికారులు వుంటారు.

"పరిపాలనా విషయంలో జరిగిన ఈ మార్పువల్లను, కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసే ధనసహాయం వల్లను యీ కార్పొరేషను త్వరలోనే రాష్ట్రమంతటా సమన్వితమై సమర్థవంతమైన రోడ్డురవాణా సౌకర్యాలను కలిగిస్తుందని ఆశించబడుతున్నది.

పొదుపు సంఘం

"పరిపాలనని పొదుపుతో సమర్థంగా నడిపేందుకై పరిపాలనా వ్యవస్థ పునర్వ్యవస్థీకరణకి సిఫార్సులు చేయడానికి కొంతకాలం క్రితం గౌరవ స్థానిక శాఖా మాత్యులు అధ్యక్షుడుగా ప్రభుత్వం ఒక పొదుపు సంఘాన్ని యేర్పాటు చేసింది.

"సెక్రటేరియట్ పునర్వ్యవస్థీకరణ విషయంలో ఆ సంఘం యిదివరకే తననివేదికను సమర్పించింది. ప్రభుత్వం యీ నివేదికను పరిశీలించి. అధిక భాగం సిఫార్సులను ఆమోదించడానికి నిశ్చయించింది. ఇందువల్ల సాలీనా రూ 10 లక్షలకి పైగా ఖర్చు తగ్గుతుంది. ఈ నిర్ణయాల్ని 1-4-58 నుంచి ప్రారంభించి రెండు అంచెలలో అమలు జరపాలని సంకల్పం. ఇప్పుడు యీ సంఘం ప్రభుత్వ శాఖల అధిపతుల కార్యాలయాల నిర్వహణను పరిశీలిస్తు

న్నది. ఆ తరువాత, జిల్లా, తాలూకా కార్యాల యాల విషయం కూడ పరిశీలిస్తుంది.

వేతనపు స్కేళ్ల సవరింపు

"ప్రస్తుతం ఆహార ధాన్యాలు, తదితర వస్తువుల ధరలు హెచ్చుగా వున్నవి. ఇందుకు మాకందరికీ ఆందోళనగా వున్నదని సభ వారికి తెలియ జేస్తున్నాను. ఇందువల్ల తక్కువ వేతనాలు కల ప్రభుత్వోద్యోగులు కష్టపడతారనడంలో సందే హం లేదు. పని, అర్హతలు మున్నగు అన్ని విష యాలలోను సమానులైన కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల వుద్యోగుల వేతనాలలో చాలా వ్యత్యాస మున్నది. తక్కువ వేతనాల ప్రభుత్వోద్యోగుల పరిస్థితిని చక్క జేయడానికి, అవకాశం వుంటే మొట్టమొ దట రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగుల పరిస్థితిని చక్క జేయాలి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగుల వుద్యోగ పరిస్థితులను స్థూలంగా పరిశీలించమని కేంద్ర వేతన నిర్ణాయక సంఘాన్ని అడగక పోవడం దుర దృష్టకరం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వోద్యోగుల వేతన పు స్కేళ్ల విషయంలో యేమీ సిఫార్సులు చేయ క పోయినప్పటికీ, కేవలం కేంద్ర ప్రభుత్వోద్యో గుల వేతనపు స్కేళ్లను కాక మొత్తం దేశ ప్రయో జనాలను దృష్టిలో పెట్టు కోమని వేతన నిర్ణాయ క సంఘానికి విజ్ఞప్తి చేయబడింది. కేంద్ర ప్రభు త్వోద్యోగుల వేతనాల నిర్ణయంలో రెండు అంశా లు లెక్కలోకి తీసుకోబడాలి. మొదటిది, దేశం మొత్తం మీద గల రాబడి ఆధారాలు, కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల నాన్ గెజిటెడ్ వుద్యోగుల కోరికలను తీర్చడానికి దానికి గల స్థోమత. రెండ వది, దేశంలో అన్ని చోట్ల ఒకే రకమైన వేతనాలు ఉండరాదు. ఖర్చు తక్కువయే ప్రాంతాల వేతనా లను ప్రాతి పదికగా తీసుకొని, ఖర్చు అధికంగా వుండే ప్రాంతాలలో స్థానిక లేక ప్రాంతీయ మైన చేర్పులు చేయ వచ్చును. అటువంటి ప్రాతి పదిక లేక ప్రాతిపదికలనిర్ణయంలో, ఆయారాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు యిచ్చేవేత నాలను పరిశీలించి స్థానిక మైన వ్యత్యా సాలను తొలగించాలి. మామట్టుక్కు మేము వుద్యో గుల వేతనాలు హెచ్చించ లేదంటే, అందుకు కారణం కేవలం ప్రస్తుతపు ఆర్థిక పరిస్థితే. అయిన ప్పటికీ కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వం, కొంత భారం వహిస్తుందని తెలియగానే, కరువు భత్యంలో రూ 6 హెచించడానికి మేము వెనుకాడలేదు.

"కేంద్ర ప్రభుత్వం మొదట సూచించిన పద్ధతి ప్రకారం, రూ. 12 గరిష్ఠ పరిమితి గల కరువు భత్యం అడ్ హాక్, హెచ్చింపుకయేవ్యయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం, నెల జీతం మొత్తం రూ. 60 మించని వారి సందర్భంలో 66 ²/₃ శాతాన్ని, నెల జీతం మొత్తం రూ. 100 మించని వారి సంద ర్భంలో 33 ¹/₃ శాతాన్ని భరించవలసి వుంది. అయితే మేము యింకొక్క అడుగు ముందుకు వెళ్లి నెలజీతం మొత్తం రూ. 106 మించని వారందరికి కూడా రూ 6 కరువు భత్యం వర్తిం పును అనుమతించాం. ఈ సందర్భంలో అవసరమైన మార్జినల్ సర్దుబాట్లు చేయబడినవి. మళ్లీ 1958 జనవరిలో ప్రభుత్వం యీ పరిస్థితిని సమీక్షించి, నెలకి రూ. 100 వరకూ వేతనం గల వారికి మరొక రూ. 6 హెచ్చింపును ప్రకటిం చింది. అది గాక హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాలలో నివసిస్తూ నెలకి రూ. 100 పైన రూ. 200 లోపున వేతనం తీసుకునే వుద్యోగులకి కూడా రూ. 6 లు కరువు భత్యాన్ని, మార్జినల్ సర్దుబాట్లకు లోబడి, హెచ్చించాలని నిశ్చయించ బడినది. ఈ హెచ్చింపుల వల్ల మొత్తం రూ. 178 లక్షలు వ్యయం కాగలవని అంచనా దీనిలో కేంద్ర ప్రభుత్వం వాటా రూ. 78 లక్షలు. మిగిలిన రూ. 100 లక్షల్ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమకూర్చవలసి వున్నది. ఇప్పుడు కేంద్ర ప్రభుత్వం మొదట సూచించిన పద్ధతి సవరించ బడినది. ఈ కొత్త పద్ధతి ప్రకారం కేంద్ర ప్రభుత్వం, హెచ్చింపు తరువాత వేతనం నెలకి రూ. 100 మించని వుద్యోగుల సందర్భంలో అట్టి హెచ్చిం పుకి (ప్రతి సందర్భంలోను రూ. 12 మించకుండా) కాగల అదనపు వ్యయంలో మూడింట రెండు వంతులను భరిస్తుంది. ఇందువల్ల యీ విషయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కొంత వెసులు బాటు లభిస్తుంది.

"గ్రామోద్యోగుల విచారణ సంఘం సిఫార్సులపై, గ్రామోద్యోగుల వేతనాలలో కూడా దిగువ హెచ్చింపులను 1-1-1958 నుంచి ప్రభుత్వం మంజూరు చేసింది.

గ్రామ కరణాలు ...	నెలకి	రూ.	5
విలేజ్ హెడ్‌మెన్ ...	"	"	3
గ్రామ నౌకర్లు ...	"	"	2

"ఈ సందర్భంలో సంవత్సరానికి రూ 15 లక్షలు వ్యయం కాగలవు.

"ప్రాథమిక, సెకండరీ పాఠశాలల వుపాధ్యాయులకి కూడా అడ్‌హాక్ హెచ్చుదలను మంజూరు చేయాలని నిశ్చయించ బడినది. ఇందు నిమిత్తం వచ్చే సంవతరం బడ్జెటులో రూ. 34 లక్షలు కేటాయించ బడినవి. ఈ వ్యయంలో కొంత భాగాన్ని కేంద్ర ప్రభుత్వం భరిస్తుంది.

"ప్రసంగాన్ని ముగించే ముందు, ఆర్థిక పరిస్థితి విషయంలో సంతృప్తి పడి వూరుకోడానికి అవకాశం లేదని మరొక మారు చెబుతున్నాను. వివిధ రంగాలలో మనం నిలకడగా పురోగమిస్తున్నాం. అయినా ప్రజలకి యింకా యెక్కువగా సంతృప్తిని కలుగ జేయాలంటే యింకా యేమి చేయాలో మనకి తెలుసును. ప్రజల కోర్కెలు యింకా చాలా వున్నవి. వాటికి యీ సంవత్సరం బడ్జెటులో గాని ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళికలో కాని వసతి లేదు. మన రాబడిని అధికం చేసుకోడానికి కొత్త ఆధారాలను అన్వేషించవలసి వున్నది. పెట్టుబడి వ్యయానికై మనం యెక్కువ అప్పుకూడా చేయవలసి వున్నది. స్వల్ప మొత్తాల పొదుపు వుద్యమం, యేమాత్రం సడలింపు లేకుండా నిరంతరం కొనసాగించ బడాలి. డబ్బును పొదుపుగా వాడి, వెనుక వేసి పెట్టుబడి పెట్టమని మనం ప్రజలను వుద్బోధించాలి. మన ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక కేవలం రెండవస్పుత్నిక్ వంటిది. దాని తరువాత యింకా యెన్నో రావలసి వున్నవి. 1958-59లో ప్రణాళిక వ్యయానికై రూ. 12 కోట్లకి పైగా యివ్వగలమని మనం ప్లానింగు కమిషన్‌కి చేసిన వాగ్దానాన్ని నిలబెట్టుకోవాలి.

"అవసరమైతే మన స్టాకులను విక్రయించైనా రిజర్వు బ్యాంకి బాకీని తీర్చివేయాలి. 4 శాతం వడ్డీ చెల్లిస్తూ పెద్ద మొత్తం ఓవర్ డ్రాఫ్టును వుంచుకొనడం మంచిది కాదు, వాంఛనీయమూ కాదు. మన స్టాకు మీద సగటున మనకి 2 3/4 శాతం వస్తుంది.

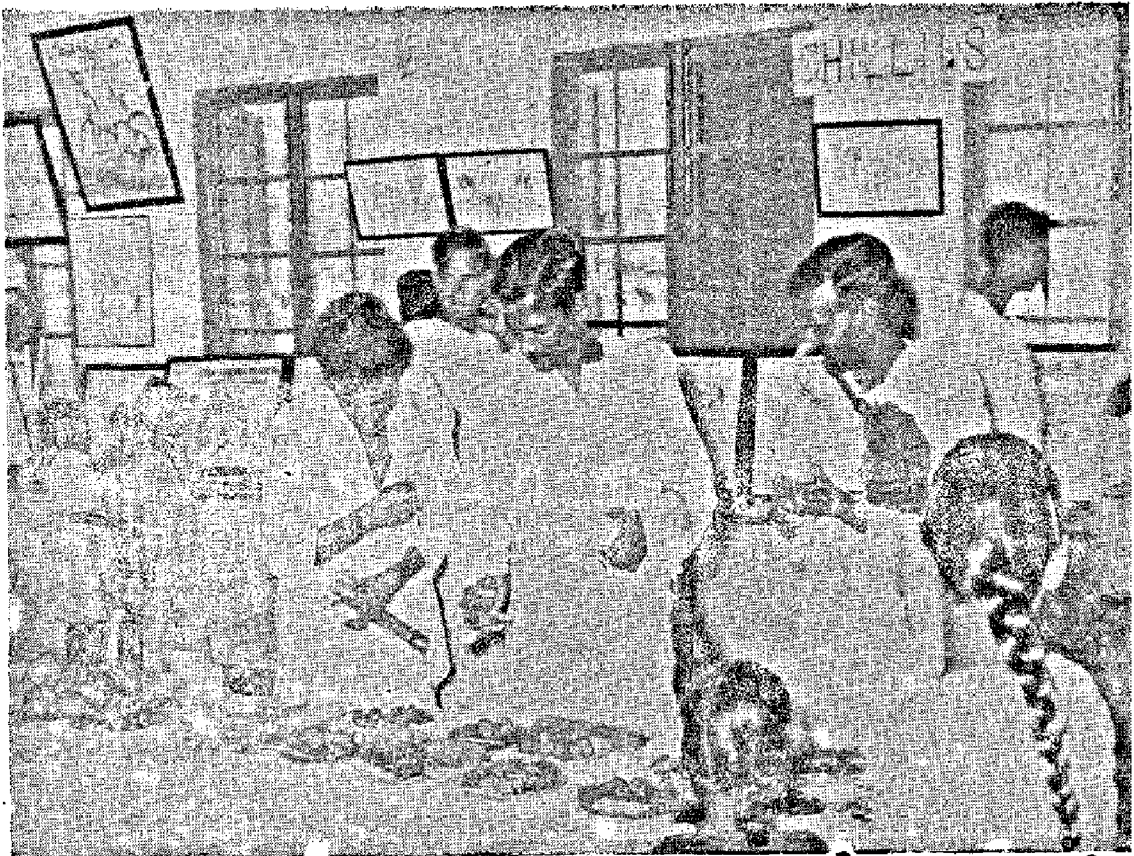

అగ్రశ్రేణి వ్యవసాయ విద్యా సంస్థ

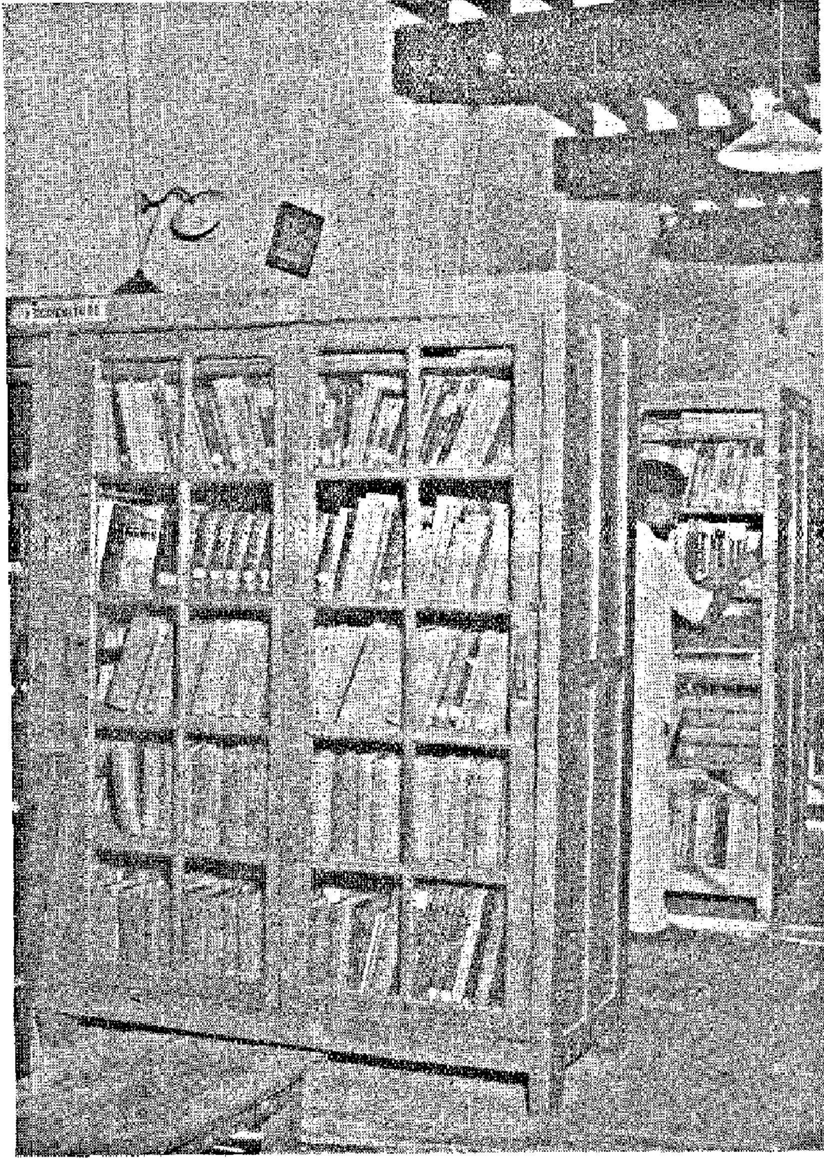
బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాల

బాపట్ల ప్రసక్తి వచ్చినప్పుడు ఇప్పుడు అక్కడి వ్యవసాయ కళాశాలను గురించి ఆలోచించకుండా వుండడం ఆంధ్రులికి సాధ్యం కాదు. ఒక విధంగా యీ కళాశాలలేని బాపట్ల శాంతినికేతనం లేని బోల్పూర్ లా వుంటుందని చెప్పవచ్చు. 13 సంవత్సరాలలో యీ సంస్థ భారతదేశంలోని వ్యవసాయ కళాశాలల్లో ప్రప్రథమమైన వాటిలో ఒకటిగా అభివృద్ధి చెందింది. ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలో వుత్తీర్ణులైన విద్యార్థులు జట్టు తరువాత జట్టు యిక్కడ వ్యవసాయ శాస్త్రాన్ని అభ్యసించి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బి. ఎస్. సి. డిగ్రీని పొందుతున్నారు.

1945 లో యుద్ధానంతర పునర్నిర్మాణ సంఘం సమిష్టి మద్రాసు రాష్ట్రంలో వ్యవసాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాన్ని సూచిస్తూ, ఆ రాష్ట్రంలో రెండవ వ్యవసాయ కళాశాల ప్రారంభానికి అగ్రతమ ప్రాధాన్యత యిచ్చినది. అప్పటికే ఒకటి కోయంబత్తూరులో వున్నది. రెండవదాని స్థాపనకి బాపట్ల నిర్ణయమైన తరువాత, మద్రాసు గవర్నరికి అప్పుడు సలహాదారుగా వున్న శ్రీ ఎస్. వి. రామమూర్తి, ఐ. సి. ఎస్., 16-7-1945న దానికి ప్రారంభోత్సవం జరిపారు. ఇది వసతి సౌకర్యం గల కళాశాల. విద్యార్థులందరూ దానికి అనుబంధించబడిన వసతి గృహాలలో నివసించాలి.

బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాలలో కాయగూరల ప్రదర్శనం.

కళాశాలలోని గ్రంథాలయం.

మొదట అతిసామాన్యంగా ప్రారంభమైన యీ కళాశాల క్రమేణా బాగా అభివృద్ధి చెందింది. ప్రయోగశాలలు, లెక్చరు హాళ్లు, ఇన్సెక్టరీ, వసతి గృహం బ్లాకులు, ఆటస్థలాలు, విద్యార్థుల మండప వేదిక, ఆచరణకి పనికివచ్చే తగినన్ని పొలం భూములు, వృక్ష శాస్త్రపు తోటలు, పాడి పరిశ్రమ కేంద్రం, కోళ్ళ పెంపక కేంద్రం, పశువైద్యశాల, కళాశాలా పురావస్తు ప్రదర్శనశాల, గ్రంథాలయం వంటి అనేకమైన కొత్త భవనాలు దీనికి చేర్చబడినవి.

ఇటీవలి వరకూ బి. ఎస్‌సి. (వ్యవసాయం) తొలి సంవత్సరంలో 96 మంది విద్యార్థులు మాత్రమే చేర్చుకోబడేవారు. కాని ద్వితీయ ప్రణాళిక క్రింద పరిశోధన, విస్తరణలకి సంబంధించిన అనేకమైన వ్యవసాయ పథకాల అమలుకి చాలమంది వ్యవసాయ

పట్టభద్రులు అవసరమైనందున 1957-58 నుంచి ఈ సంఖ్య 144 కి హెచ్చించబడింది.

గ్రామీణ ఆర్థిక శాస్త్రం, వ్యవసాయ వృక్ష శాస్త్రం, రసాయన శాస్త్రం, కీటక శాస్త్రం, పుట్టగొడుగు జాతికి సంబంధించిన విషయ పరిశీలన-మొక్కల రోగలక్షణ శాస్త్రం, వుద్యానవన పెంపకం, వ్యవసాయ ఆర్థిక శాస్త్రాలలో వున్నత విద్య నభ్యసించి ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు ఎమ్. ఎస్‌సి డిగ్రీని పొందడానికి యిక్కడ వసతి వున్నది.

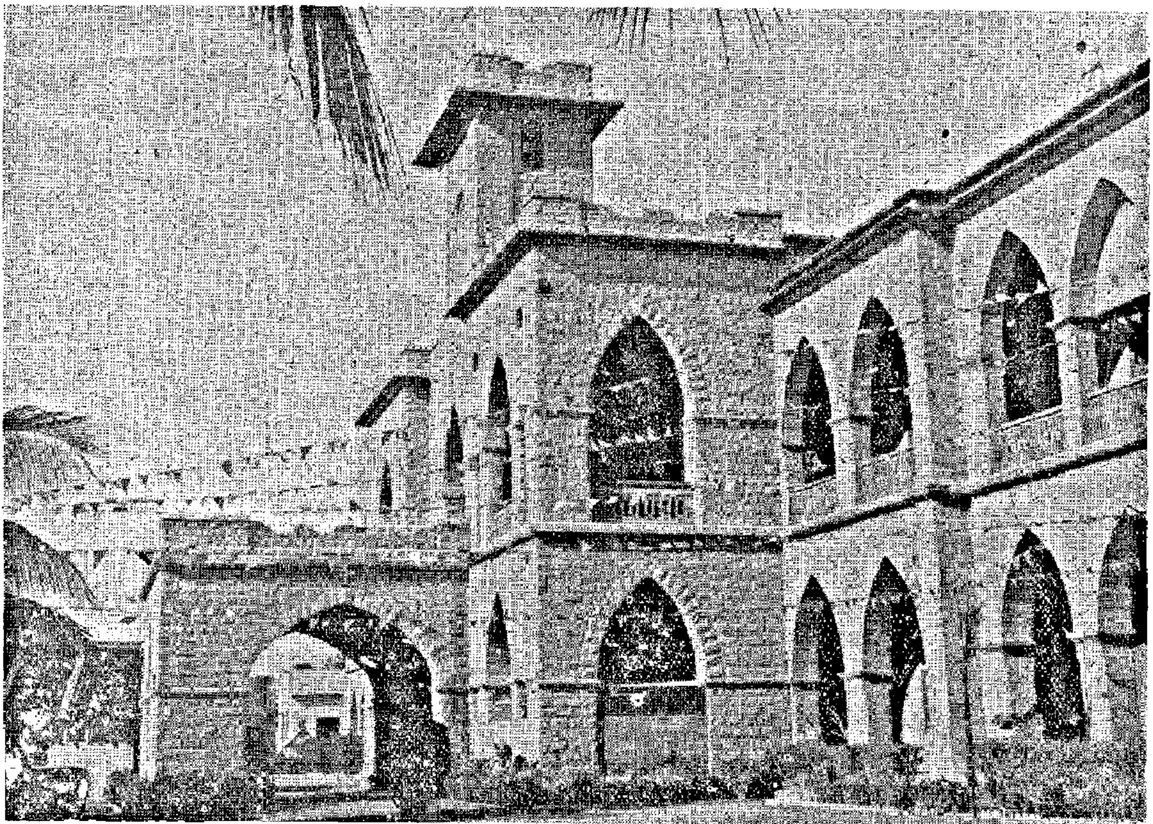
గ్రామీణ ఆర్థిక శాస్త్రం, వ్యవసాయ ఆర్థిక శాస్త్రం, వృక్ష శాస్త్రం, కీటక శాస్త్రం, మొక్కల రోగలక్షణ శాస్త్రాలలో బోధనతో పాటు పరిశోధన కూడా చేయబడుతుంది. చాలపత్రికలు ప్రకటింపబడినవి. ఈ కళాశాల వివిధశాఖలలోని పరిశోధన సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికై ద్వితీయ ప్రణాళికలో వసతి కల్పించబడింది.

క్రియాత్మక శిక్షణ

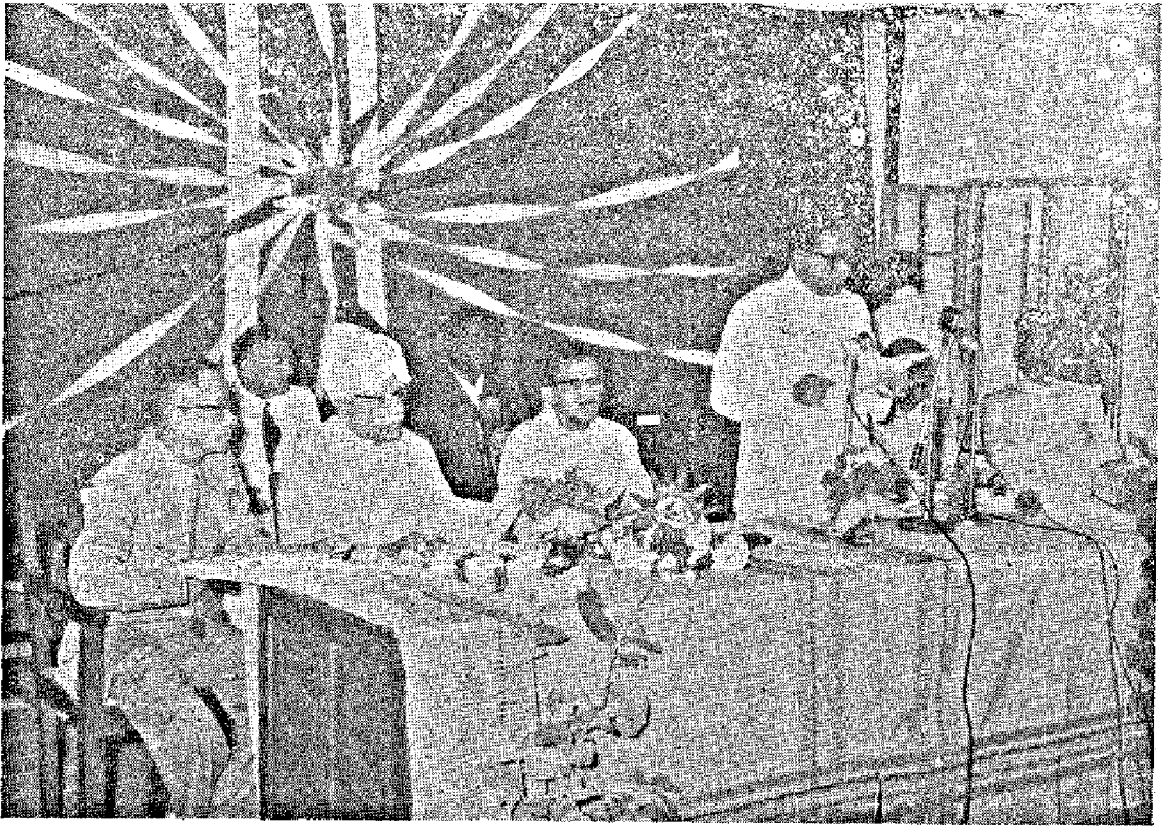
క్రియాత్మకమైన శిక్షణ పాఠ్య ప్రణాళికలో ఒక భాగమై వున్నది. పనిచేయడం ద్వారా నేర్చుకునే పద్ధతి సర్వదా కొనసాగించబడుతుంది. మొదటి, రెండవ సంవత్సరాల పొడుగునా వ్యవసాయపు పనులలో ఒక పద్ధతి ప్రకారం క్రియాత్మకమైన శిక్షణ యివ్వబడుతుంది. ఇదిగాక ఆఖరి సంవత్సరం విద్యార్థులకి వ్యవసాయ క్షేత్ర నిర్వహణకి సంబంధించిన అన్ని అంశాలలోను ఆరునెలలు నిరంతరం నిర్ణీతమైన ప్రభుత్వ క్షేత్రాలలో శిక్షణ యివ్వబడుతుంది.

సాధారణ సమాచారం

ఈ వ్యవసాయ కళాశాల బాపట్ల రైలుస్టేషనుకి యించుమించు అరమైలు దూరంలో రమారమి 70 యెకరాల విస్తీర్ణం గల స్థలంలో వున్నది. మొదట యిది వున్నత పాఠశాలా భవనంలో ప్రారంభించ

కళాశాలా భవనం

బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాల ప్రథమవార్షికోత్సవం సందర్భంలో ప్రసంగిస్తున్న వ్యవసాయ శాఖ డైరెక్టరు.

బడింది. ఆ తరువాత యీ సంస్థ అభివృద్ధి చెందిన కొలదీ దాని అవసరాలకి తగినట్టుగా ప్రయోగశాలలు, లెక్చరుహాళ్లు మున్నగు అనేకమైన ఇతర భవనాలు దానికి కొత్తగా చేర్చబడినవి. ఈ కళాశాలలో చదువుకునే విద్యార్థులందరికీ వసతిగృహ సౌకర్యం కలిగించబడుతుంది. కళాశాలకి సమీపంలో విశాలమైన ఆరు బయళ్లున్నాయి ఇవి విద్యార్థులికి కాలిబంతి, హాకీ, క్రికెట్టుల ఆటస్థలాలుగా వుపయోగిస్తాయి. ఈ కళాశాల ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయానికి అనుబంధించబడింది. ఇక్కడ వ్యవసాయ శాస్త్రంలో, పట్టభద్రత నిచ్చే మూడు సంవత్సరాల డిగ్రీ కోర్సు చదవడానికి అవకాశం వున్నది. రసాయన శాస్త్రాన్ని అభిమాన విషయాలలో ఒకటిగా తీసుకుని ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థులికి యిందులో ప్రవేశమివ్వబడుతుంది. ప్రతి సంవత్సరం 96 మంది విద్యార్థులికి ప్రవేశమివ్వబడుతుంది 1957-58 లో యీ సంఖ్య 144 కి హెచ్చించబడింది. 1958-59 నుంచి దీనిని 192 కి పెంచాలని సంకల్పించబడింది. ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక, జాతీయ వికాససేవా కార్యక్రమాల అమలుకై వ్యవసాయ పట్టభద్రులు యితోధికంగా అవసరమౌతున్నందున్నయిలా యీ ప్రవేశాల సంఖ్య హెచ్చించాలని సంకల్పించబడింది. వ్యవసాయ శాస్త్రంలో వున్నత విద్యాభ్యసించి ఎమ్. ఎస్‌సి. (వ్యవసాయ) డిగ్రీని పొందడానికి కూడా యిక్కడ వసతి వున్నది. ఇందుకు బి. ఎస్‌సి. (వ్యవసాయ) తరువాత రెండు సంవత్సరాలు పరిశోధన ద్వారా విద్య నభ్యసించాలి.

వ్యవసాయ క్షేత్రం

వ్యవసాయపు పనులన్నిటిని ప్రత్యక్షంగా చేయించడం వ్యవసాయ పట్టభద్రుల శిక్షణలో ఒక ముఖ్యభాగమై వున్నది. బాపట్లకి వుత్తరాన యించుమించు 10 1/2 మైళ్ల దూరంలోగల మాచవరంలో

రమారమి 50 యెకరాల విస్తీర్ణంగల పొలం ఒకటి 1945 లో తాత్కాలికంగా కౌలుకి తీసుకోన బడింది. 1950 లో యిది ఒదిలి వేయబడి, ఇంచుమించు 440 యెకరాల విస్తీర్ణంగల శాశ్వతపొలం సంపాదించ బడింది. ఇది కళాశాలకి వుత్తరాన 1 1/2 మైళ్ల దూరంలో వున్నది. ఆయా పద్ధతులకి ప్రాతినిధ్యం వహించే రకాల సాగుబడికి యిక్కడ స్థానమున్నది. ఈ పొలంలో 275 యెకరాల మెట్టభూమి, 50 యెకరాల తోట భూమి, 115 యెకరాల మాగాణి భూమి వున్నాయి. ఇంచుమించు 20 యెకరాల భూమిలో నిమ్మజాతి చెట్లు, జామ, సపోటా, మామిడి మున్నగు ఫలవృక్షాలు నాటబడినవి.

పాడి పరిశ్రమ, కోళ్ల పెంపకం కేంద్రాలు

ఆధునిక పద్ధతులలో వెన్న, నెయ్యి వంటి పాడి వస్తువుల తయారీలో విద్యార్థులకి శిక్షణ యివ్వ డానికి తగిన సాధన సంపత్తి కళాశాలా పాడి పరిశ్రమ కేంద్రంలో వున్నది. ఇక్కడ శిక్షణ ప్రయోజనాని కవసరమైనన్ని పాడి పశువులు పోషించ బడుతున్నవి. ఒంగోలు, సింధీ జాతుల ఆబోతులు, ఆవులు, ముర్రా బఱ్ఱెలు, దేశవాళీ రకాలుకూడా పోషించ బడుతున్నవి. కోళ్ల పెంపక కేంద్రంలో రోడ్ ఐలెండు రెడ్, వైట్ లెగ్ హారన్, ఆస్ట్రిలార్ప్, బార్డు ప్లేమౌత్ రాక్, బ్లాక్ మినోర్కా రకాలు పెంచబడుతున్నాయి.

వృక్షశాస్త్రపు తోటలు

కళాశాల ఆవరణలో వృక్ష శాస్త్రపు తోట వున్నది. ఇది కళాశాలా విద్యార్థుల విద్యాబోధనకి పరిశోధనకి, కూడా వినియోగించ బడుతుంది. ఇక్కడ వృక్ష శాస్త్రానికి, వ్యవసాయానికి సంబంధించిన అనేక రకాల మొక్కలు పెంచ బడుతాయి. వీటిలో చెట్లు, పువ్వులుపూసే రకం, పుయ్యని రకం పొదలు, పాకు మొక్కలు, తీగలు, కంచెమొక్కలు వగైరా అన్ని రకాలు వుంటాయి. పర్ణియమైన మొక్కలను పెంచే స్థలంకూడా ఒకటి విడిగా వున్నది. రెండు పెద్దపెద్ద దొరువులలో నీటి మొక్కలు పెంచబడతాయి. ఈ దొరువులలో గురామి, కట్ల, లాబియో వంటి రకాల చేపలు కూడా పెంచబడతాయి. వీటిద్వారా విద్యార్థులకి చేపల పెంపకం గురించి బోధించ బడుతుంది.

పురావస్తు ప్రదర్శనశాల

కళాశాలకి అనుబంధితమైన పురావస్తు ప్రదర్శన శాలలో వ్యవసాయ సంబంధమైన వస్తువులు ప్రదర్శింప బడతాయి. ఇది విద్యార్థులికి, ప్రేక్షకులికికూడా వుపయోగిస్తుంది. దీని అభివృద్ధికి స్థలం కొరత ముఖ్యమైన ఆటంకంగా వున్నది.

గ్రంథాలయం

ప్రధాన గ్రంథాలయాన్ని అధికార్లు, అధ్యాపక వర్గం, పరిశోధన విద్యార్థులు వుపయోగిస్తారు. వ్యవసాయ విషయాలలో కొత్తగా వెలువడిన పుస్తకాలు దాదాపు 15,000 వున్నాయి. ఇవికాక వారపత్రికలు, మాసపత్రికలు, (దేశీయ, విదేశీయ) వగైరా 140 కి పైగా తెప్పించ బడతాయి. విద్యార్థుల వుపయోగార్థం ముఖ్యంగా పాఠ్య పుస్తకాలుగల గ్రంథాలయం కూడా విడిగా నిర్వహించ బడుతున్నది. గ్రంథాలయానికి అనుబంధితమై ఒక పఠనాలయ మున్నది, దీనిలో కొత్తగా వెలువడే వార, మాస పత్రికలు వగైరా వుంచబడతాయి. విద్యార్థులికి గ్రంథాలయపు తరగతులు జరుప బడతాయి. కళాశాల వున్న రోజులలో అది మామూలుగా పనిచేసే సమయం లోనే కాక సాయంకాలం 6 గంటల నుంచి రాత్రి 9 గంటల వరకూకూడా పఠనాలయం, పరిశోధకుల సౌకర్యార్థం పని చేస్తుంది.

కాలేజీ బోర్డు

కళాశాల వివిధ సెక్షన్‌ల అధిపతులు, సీనియరు డిప్యూటీ వార్డెను సభ్యులుగా గల కాలేజీబోర్డు కళాశాలకి, విద్యార్థులికి సంబంధించిన విషయాలను పరిశీలించి పైకి నివేదిస్తుంది. కళాశాల ప్రిన్సిపాలు యీ బోర్డుకి అధ్యక్షుడుగా వుంటారు. టైము టేబిలుల తయారీ, క్రమశిక్షణ, అప్పుడప్పుడు జరిగే పరీక్షల ఫలితాలు, విద్యార్థుల పురోగమనం వంటి విషయాలు యీ బోర్డు పరిశీలనకి వస్తాయి.

గౌరవ విజిటర్ల బోర్డు

ఈ కళాశాల నిర్వహణలో గౌరవ బోర్డాలో అనధికారుల తోడ్పాటుకూడా స్వీకరించ బడుతుంది. ఇందునిమిత్తం గౌరవ ప్రేక్షకుల బోర్డు ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడింది. గుంటూరు కలక్టరు దీని అధ్యక్షుడుగాను, కళాశాల ప్రిన్సిపాలు కార్యదర్శిగాను వుంటారు. సహకార సంఘాల డిప్యూటీ రిజిస్ట్రారు, గుంటూరు జిల్లా పశువైద్య అధికారి, దీని అధికార సభ్యులుగా వుంటారు. అనధికార సభ్యులు 5 మంది వుంటారు. ఈ బోర్డు పనులు కేవలం సలహా యివ్వడానికి సంబంధించినవి. అనధికార సభ్యుల పదవీకాలం పరిమితి 3 సంవత్సరాలు.

ట్యుటోరియల్ పద్ధతి

విద్యార్థులు, సిబ్బందిమధ్య సన్నిహిత సంబంధం యేర్పరచడానికై ట్యుటోరియల్ పద్ధతి ప్రవేశపెట్టబడింది. కళాశాల సిబ్బందిలోని వారందరూ గురువులు. ప్రతి గురువు అజమాయిషీలోను 10-12 మంది విద్యార్థులు వుంటారు. గురువులు సాధ్యమైనంత తరుచుగా విద్యార్థుల్ని కలుసుకుని వారి పురోగమనాన్ని గూర్చి చర్చిస్తారు. వారికి తెలియని విషయాలను వివరిస్తారు కూడా.

విద్యార్థులను అజమాయిషీ చేయడానికి, వారికి తోడ్పడ్డానికి, క్రమశిక్షణను కాపాడ్డానికి యిద్దరు రెసిడెంటు ట్యూటర్లు వసతి గృహంలో నివసిస్తారు.

వసతి గృహం

ఈ కళాశాలలో చదువుకునే విద్యార్థు లందరూ దానికి అనుబంధితమైన వసతి గృహాలలో నివసించాలి. ప్రిన్సిపాల్ ఎక్స్ అఫీషియో వార్డెనుగా వుంటారు. సిబ్బందినుంచి ప్రిన్సిపాల్ చే నియుక్తుడైన సీనియరు డిప్యూటీ వార్డెను యీ వసతి గృహాన్ని నిర్వహిస్తారు. వసతి గృహసంఘంలో సీనియరు డిప్యూటీ వార్డెను, విద్యార్థుల ప్రతినిధులు సభ్యులుగా వుంటారు.

ఈ వసతి గృహానికి అనుబంధితమై ఒకఔషధశాల వున్నది. అక్కడ విద్యార్థులికి వైద్య సహాయం లభిస్తుంది. బాపట్ల ప్రభుత్వ ఆస్పత్రి సహాయ శస్త్ర చికిత్సకులు ప్రతిరోజూ సాయంకాలం 5-6 గంటల మధ్య యీ అవుషధశాలకి వచ్చి అవసరమైన విద్యార్థుల్ని చూస్తారు.

విద్యార్థి సంఘం

ఈ కళాశాలకొక విద్యార్థి సంఘమున్నది. కళాశాలా విద్యార్థులందరూ దానిలో సభ్యులుగా వుంటారు. ఈ సంఘంలో కసరత్తు, సారస్వతం, సాంఘిక విషయాలలో కృషి చేయడానికి మూడు శాఖలున్నాయి. ఈ సంఘ వ్యవహారాల నిర్వహణ కొకకమిటీ వున్నది. ప్రిన్సిపాల్ దీనికి ఎక్స్ అఫీషియో అధ్యక్షుడుగా వుంటారు. అధ్యాపక సిబ్బందినుంచి ప్రిన్సిపాల్ చే నియుక్తుడైన వ్యక్తి దీనికి వుపాధ్యక్షుడుగా వుంటారు. వీరుకాక దీనిలో వ్యాయామ విద్యా డైరెక్టరు, విద్యార్థుల ప్రతినిధులు సభ్యులుగా వుంటారు.

సాంఘిక సేవాసంఘం

సాంఘిక సేవాసంఘం వ్యవహారాలను చూసే కమిటీలో అధ్యక్షుడు (ప్రిన్సిపాల్), వుపాధ్యక్షుడు, దాని కార్యదర్శి (విద్యార్థి సభ్యుడు) వుంటారు. దీని కవసరమైన డబ్బు విద్యార్థులు రూ 1/-చొప్పున యిచ్చేచందా ద్వారా సేకరించ బడుతుంది.

సహకార స్టోర్సు

సిబ్బంది, విద్యార్థుల అవసరాలు తీర్చే నిమిత్తం ఒక సహకార స్టోర్సు నడుపబడు తున్నది. దీనిలో విద్యార్థులు, సిబ్బంది సభ్యులుగా వుంటారు. సిబ్బంది, విద్యార్థుల నుంచి యెన్నుకో బడిన డైరెక్టర్లబోర్డు యీ స్టోర్సు వ్యవహారాలను చూస్తుంది.

వ్యవసాయ సమితి

ఆంధ్ర వ్యవసాయ సమితి 1954 లో స్థాపించ బడింది. దాని ముఖ్య కార్యాలయం వ్యవసాయ కళాశాలలో యేర్పరచ బడింది. ఈ సంఘంలో వ్యవసాయ శాఖ సభ్యులు, బాపట్ల, కోయంబత్తూరు వ్యవసాయ కళాశాలల పూర్వ విద్యార్థులు, కళాశాల ప్రస్తుతపు విద్యార్థులందరూ సభ్యులుగా వుంటారు. వ్యవసాయాభివృద్ధికి దోహదం చేయడం,

బాపట్ల వ్యవసాయ కళాశాల ప్రథమవార్షికోత్సవం సందర్భంలో వ్యవసాయ శాఖా మాత్యులు శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి ప్రసంగిస్తున్నారు.

పరిశోధన ఫలితాల్ని శాస్త్ర. విస్తరణ కృషిలో నిమగ్నమైన వారికి, ప్రజలకీ కూడా అందజేయడం యీ సమితి ముఖ్యాశయమై వున్నది. ఈ సమితి ఒక ద్విమాస పత్రికను ప్రకటిస్తున్నది

తొలి కళాశాలాడే, కళాశాల పరిశోధనా విషయగోష్ఠి యీ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 8వ తేదీ నుంచి 10 వ. తేదీ వరకూ జరిగాయి అప్పుడు విద్యార్థులు, వుపాధ్యాయులు కూడా శాస్త్రీయమైన వ్యవసాయ పద్ధతుల్ని రూపొందించ డానికి తమ సేవను పునరంకితం చేశారు గ్రామాలను సర్వ సంపన్నమైన రిపబ్లిక్‌లుగా రూపొందించ డాని కవసరమైన విధంగా కృషిచేయ డానికి కూడా దీక్ష వహించారు

ఈ సందర్భంలో ప్రారంభోపన్యాసం చేసిన వ్యవసాయ శాఖామాత్యులు శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి తమ ప్రసంగంలో యిలా అన్నారు:

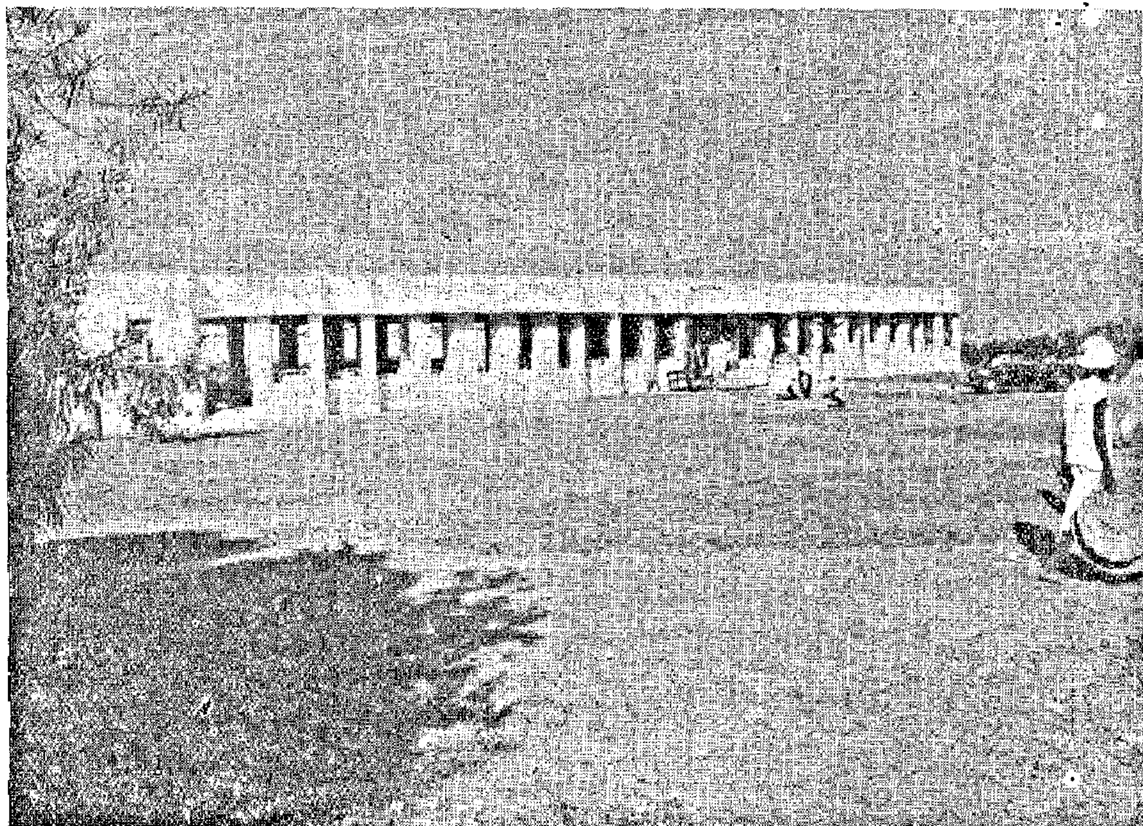
వ్యవసాయ శాఖ కార్యక్రమాలను ఆరు రకాలుగా విభజించ వచ్చును 1. వ్యవసాయ విద్య. 2 పరిశోధన 3 విస్తరణ 4. మార్కెటింగు 5 వ్యవసాయ ఇంజనీరింగు 6. పంటల రక్షణ. వాటిలో నేను వ్యవసాయ విద్యను ముందు పేర్కొన్నాను ఎందువల్లనంటే, యీ శాఖలోని వివిధాంశాలకి సంబంధించిన పనిని నిర్వర్తించ డానికి తగిన సిబ్బందిని యీ విభాగమే తయారుచేసి, శిక్షణ యివ్వవలసి వున్నది ఈ శాఖ మంచి ప్రమాణంలో పనిచేసి, దాని కృషి ఫలించాలంటే అందుకు యీ

కళాశాలల్లో సరైన అభ్యర్థులనే చేర్చుకోడం అవసరం. అలాగే సమర్థతతో పని చేయగల సరైన రకం వుపాధ్యాయుల్ని యెన్నుకోడం కూడా అవసరం. ఈరకం వుత్సవాలవల్ల విద్యార్థుల కెంతో ప్రయోజన మున్నది. ఈ సమావేశాలు, గోష్ఠుల వల్ల, పరిశోధన, విస్తరణల విషయంలో లో వారి ఆలోచనలు పురోగామి పథంలో నడుస్తాయి. ముందుముందు వారి వుద్యోగకాలంలో కూడా యీ జ్ఞానం వారికి వుపకరించవచ్చును. ఇటువంటి సంస్థల పాఠ్య ప్రణాళిక యెప్పుడు ఒకేలావుండకూడదు. శాస్త్రీయమైన కొత్త అభివృద్ధుల, మారిన అవసరాల దృష్ట్యా దానిలో అప్పుడప్పుడు మార్పులు చేస్తూవుండడం అవసరం. ఇక్కడ అవసరమైనప్పుడల్లా దానిలో తగిన మార్పులు చేయబడుతున్నవని తెలుసుకొని నేను సంతోషించాను. వ్యవసాయం వివిధ శాఖలలో పోస్టుగ్రాడ్యుయేటు విద్యకి యిక్కడ అవకాశం వుండడమేమి, త్వరలోనే దానిని పూర్తిగా చదవడానికి సౌకర్యాలు కలిగించబోవడమేమి ముదావహమైన విషయం. ఇప్పుడు యీ సంస్థను యింకా అభివృద్ధిచేసి డాక్టరేటు డిగ్రీలకి కృషిచేయడానికి తగిన సౌకర్యాలను కలిగించడం సముచితం. ఈ ఆశయ సిద్ధికై కళాశాలా నిర్వాహక వర్గం, విశ్వవిద్యాలయంకూడా కృషిచేస్తాయనడంలో సందేహం లేదు. ప్రభుత్వం తరఫున చేయవలసినది చేయడానికి నేను ప్రయత్నిస్తాను.

పరిశోధన, విస్తరణ కార్యక్రమాల మధ్యగల సంబంధాలను సరిగా అర్థంచేసుకుని, దానిని సమన్వయ పరచడం అవసరమని వేరే చెప్పడం అనవసరం. అప్పుడప్పుడు యిటువంటి సమావేశాలు, గోష్ఠులు జరపడంవల్ల యీ రెండు రకాల కార్యక్రమాలకి మధ్య అవసరమైన సన్నిహితత్వం యేర్పడుతుంది. చేసిన కృషిని సమీక్షించుకుని, లోపాలను సరిదిద్దుకోడానికికూడా యివి వుపకరిస్తాయి. పరిశోధన యెప్పుడు క్రియాత్మకమైన ప్రాతిపదికపై జరగాలి. అప్పుడే రైతుల అవసరాలు తీరుతాయి. పరిశోధన ఫలితాలను రైతులకి నచ్చేలా తెలియజేయాలి. స్వతహాగా మంచివైన అభివృద్ధి విధానాలు కొన్ని యెక్కువ ప్రయత్నం లేకుండానే అవలంబింపబడినవి. భారతీయ రైతు సూక్ష్మబుద్ధి. ఉపయోగకరమైన దేదో కానిదేదో అతడు సులభంగా గ్రహించగలడు. అతని వైఖరినిబట్టి మనం సాధించిన అభివృద్ధి విధానాల మంచి చెడ్డల్ని నిర్ణయించుకోవచ్చును. పరిశోధకులు యీ విషయాన్ని మనస్సులో వుంచుకుని తమ కార్యక్రమాన్ని రూపొందించుకోవాలి. గడచిన కొన్ని సంవత్సరాలలో వ్యవసాయ యంత్రాలు, పంటల రక్షణ చర్యల అవసరం బాగా యెక్కువగా వుండేది ఈ అవసరాన్ని మనం చాలా భాగం తీర్చగలిగాం. ఇంకా యీ విషయంలో పని చేయడానికి అవకాశ మున్నది. వ్యవసాయ యంత్రాల్ని అద్దెకు తీసుకోడానికి యింకా కొన్ని చిక్కులు యెదురవుతున్నాయి. కాని మనం లోపాలను సవరించుకొని ట్రాక్టర్లు, బుల్‌డోజర్ల సరఫరాకి తగిన కార్యక్రమాన్ని త్వరలోనే రూపొందించుకోనగలగవచ్చును. అలాగే మొక్కల రక్షణ విషయంలో కూడా క్రిమి సంహారకమైన మందుల్ని సత్వరం అందించడం, సకాలంలో రక్షణ చర్యల్ని తీసుకోడం సాధ్యంచేసే కార్యక్రమాన్ని రూపొందించుకొనడం అవసరం. ఆ తరువాత వ్యవసాయోత్పత్తి మార్కెటింగు విషయం. ఆఖరిని చెబుతున్నా యిది చాల ముఖ్యమైన విషయం. బహుశా అన్నిటికంటె ముఖ్యమైనదికూడా. సరుక్కి తగిన ధర పలక్కపోతే రైతు చెమటోడ్చి పడిన పాటంతా వృధా అయిపోతుంది. ధరలు నాణ్యానికి తగినట్టుగాకూడా వుండాలి. ఈ సందర్భంలో ఆర్థిక, సాంఘిక, వ్యక్తిగతమైన అంశాలెన్నో పాత్రవహిస్తాయి. పేదరికం వల్లనేమి, సంఘ-ఆర్థిక బంధాలవల్లనేమి సన్నకారు రైతులు తమ సరుకును మామూలు మార్కెటులో పోటీ ధరలకు అమ్ముకోలేరు. గ్రామీణ సరుకు మార్కెటింగులోగల చిక్కులు తొలగడానికింకా కొంతకాలం పడుతుందేమో. ఈ విషయంలో సమష్టిగా కృషిచేసి తగినంత అభివృద్ధిని సాధించగలమని ఆశించవచ్చును.

వ్యవసాయ పరిశ్రమల్ని అభివృద్ధి పరచడానికి కూడా చాలా అవకాశం వున్నది ఆహారోత్పత్తితో పాటు యీ పనినికూడా కొనసాగించాలి మనం పంచదార పరిశ్రమలో స్పష్టమైన అభివృద్ధిని సాధించగలిగాం ఇంకా అభివృద్ధిపరచడానికి ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాం. అలాగే వస్త్ర పరిశ్రమ, జనపనార, నూనె పరిశ్రమలు, పల పరిశ్రమలను కూడా అభివృద్ధిచేయడానికి అవకాశాలున్నాయి

ఆహారోత్పత్తిని పెంచి, వ్యవసాయ పరిశ్రమలను విస్తరింపచేయటంతోబాటు మన రాష్ట్రంలోని కొండ ప్రదేశాలలో కాఫీ, తేయాకుతోటల్ని, అక్కడ పెరిగే ఫల వృక్షాల్ని పెంచడానికిగల అవకాశాలనుకూడా పరిశీలించవలసి వున్నది

కేంద్ర ఆరోగ్య శాఖామాత్యులు శ్రీ డి పి కర్మార్కర్ 29-1-1958 న నెల్లూరు లోని టి బి బ్లాకులను ప్రారంభించారు టి బి బ్లాకులలో ఒక బ్లాకు దృశ్యాన్ని చిత్రంలో చూడవచ్చును

ప్రశ్నోత్తరావళి

మొదటి ప్రశ్న : ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో మొత్తం అరణ్యప్రదేశమెంత వున్నది ?

జవాబు : ఇంచుమించు 24,700 చదరపు మైళ్ళు.

2 వ. ప్రశ్న : ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో యెంత పంచదార వుత్పత్తి అవుతున్నది? అది అఖిల భారత, ప్రపంచ వుత్పత్తిలో యెన్నోవంతు ?

జవాబు : 1955-56 లో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 1,37,901 టన్నుల పంచదార వుత్పత్తి అయినది. ఇది భారత దేశపు వుత్పత్తిలో యించుమించు 7.4 శాతం లేక ప్రపంచపు చెఱకు పంచదార వుత్పత్తిలో 0.33 శాతం.

3 వ. ప్రశ్న : మొత్తం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చేనేత మగ్గాలు యెన్ని పనిచేస్తున్నాయి ?

జవాబు : నాలుగున్నర లక్షలపై చిలుకి.

4 వ. ప్రశ్న : ప్రస్తుతం మన రాష్ట్రంలో వున్న రేడియో లైసెన్సుల సంఖ్య యెంత ?

జవాబు : 1957 అంచనా సంఖ్య 29,691.

5 వ ప్రశ్న : ఏప్రిల్ నెలనుంచి మెట్రిక్ పద్ధతి తూకాలు, కొలతలు అమలులోకి వస్తాయని అంటున్నారు. ఆ పద్ధతి క్రింద (1) మైలు, (2) గేలను, (3) తులం అన్న పదాలకి సమతుల్యా లేమిటో క్లుప్తంగా తెలుపుతారా ?

జవాబు : ఒక మైలు 1.61 కిలో మీటర్లకి సమానం, ఒక యింపీరియలు గేలను 4.55 లీటర్సుకి సమానం, ఒక తులం 1 .66 గ్రాములకి సమానం.

6 వ. ప్రశ్న : గడచిన సంవత్సరంలో భారతదేశం మొత్తంమీద యెంత చేనేత వస్త్రం వుత్పత్తి అయినది ?

జవాబు : 1957 జనవరి నుంచి అక్టోబరు వరకూ మొత్తంమీద 13,793.7 లక్షల గజాల చేనేత వస్త్రం తయారైనదని అంచనా.

7 వ. ప్రశ్న : మంజీరానది నీటిని హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు నగరాలకి సరఫరా చేయాలనే ప్రతిపాదన యెప్పటికి కార్యరూపం ధరిస్తుంది ?

జవాబు : ఈ ప్రతిపాదన విషయంలో యిప్పుడు పరిశోధనలు జరుగుతున్నవి. ప్రభుత్వానికి నిపుణులు తమ సమాధానాన్ని యీ సంవత్సరం జూలై నాటికి సమర్పిస్తారు.

8 వ. ప్రశ్న : ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో యెందరికి వ్యవసాయం జీవనోపాధిగా వున్నది ?

జవాబు : 210.4 లక్షల పైచిలు మందికి.

9 వ. ప్రశ్న : తొలి పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో రాష్ట్రంలో వ్యవసాయంపై యెంత ఖర్చు చేయబడినది ?

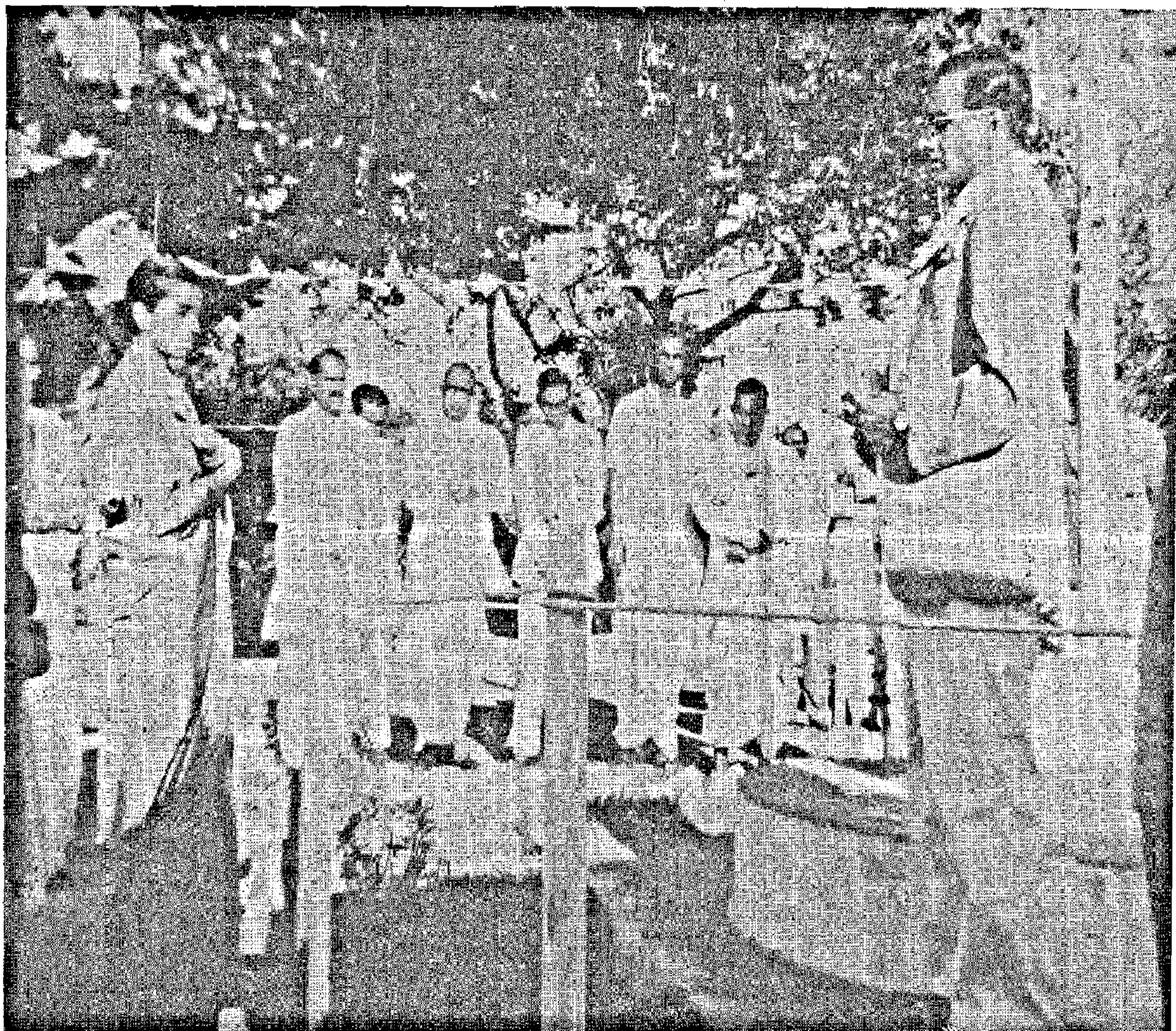
జవాబు : రూ. 559.73 లక్షలు.

10 వ. ప్రశ్న : ద్వితీయ ప్రణాళిక క్రింద వ్యవసాయంపై యెంత ఖర్చు పెట్టబడగలదు ?

జవాబు : రూ. 854.24 లక్షలు.

పరితలు ప్రశ్నల్ని యెప్పుడు అడిగినా సంపాదకుడు సంతోషంతో జవాబు యివ్వగలరు.

సంపాదకుడు
ఆంధ్రప్రదేశ్

1958 జనవరి 28, 29 తేదీలో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మూడవ జిల్లా స్థాయి చర్చా గోష్ఠి జరిగింది. ఆసందర్భంలో జిల్లా అదనపు జడ్జి, సెషన్సు జడ్జి (శ్రీ డి. సుబ్బారావు) పతాకాన్ని యెగుర వేయుట, అప్పుడు అక్కడ వున్న కలెక్టరు సతీమణి శ్రీమతి జయలక్ష్మీసుందరేశన్, శాసనసభ మాజీఅధ్యక్షుడు శ్రీ ఆర్. ఎల్. ఎస్. దొరవప్రభృతులనుకూడా చిత్రంలోచూడవచ్చును.

అభివృద్ధి కార్యక్రమాల కేంద్రాల విశేషాలు

శ్రీ కాకుళంలో చర్చాగోష్ఠి :

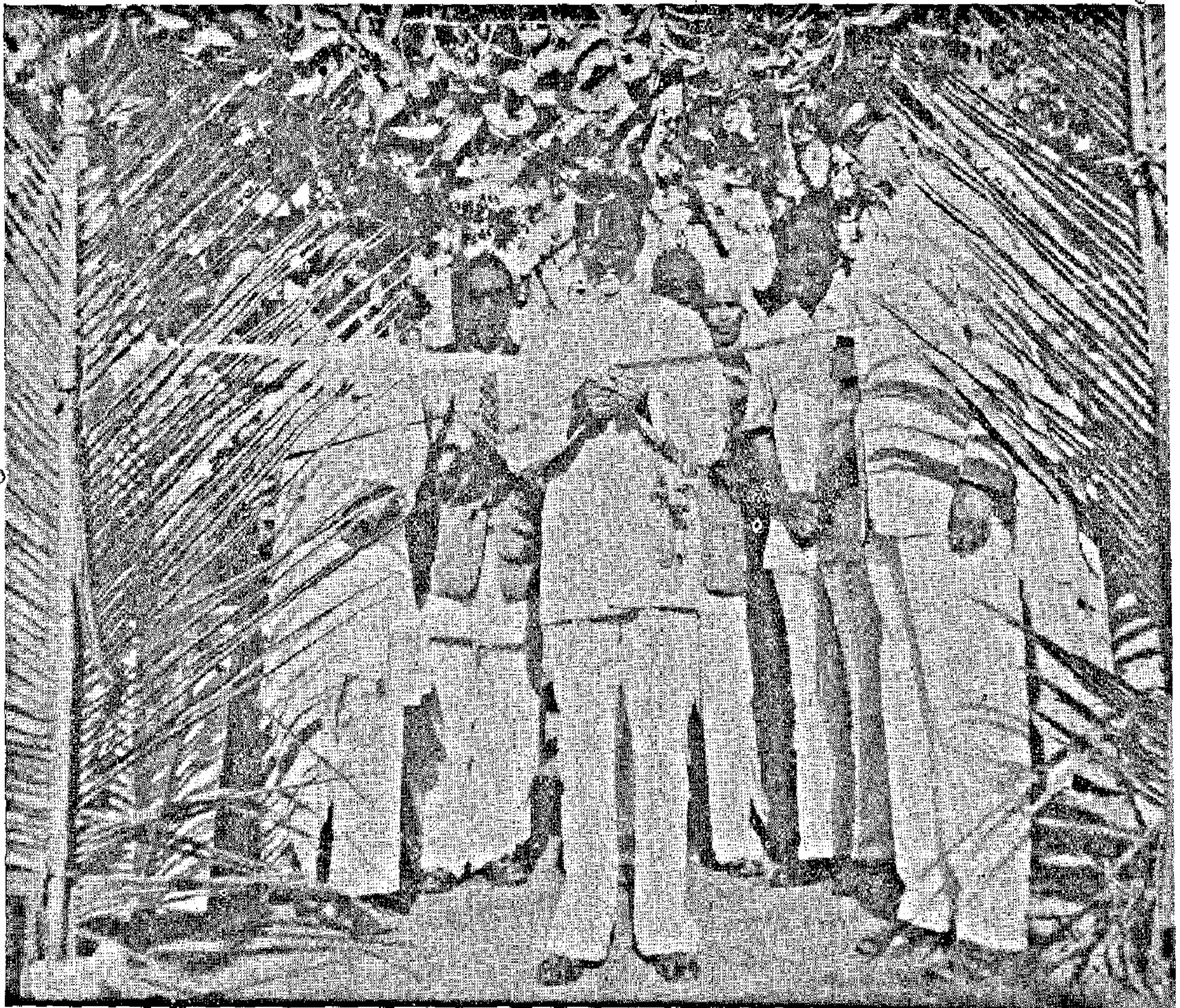
1958 జనవరి 28-29 తేదీలలో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో కలెక్టరు కార్యాలయంలో జిల్లా స్థాయిలో తృతీయ చర్చాగోష్ఠి జరిగింది. ఈ సందర్భంలో ప్రణాళికా ప్రదర్శనం ఏర్పాటు చేయబడింద. వివిధ రంగాలలో జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్య క్రమ విశేషాలు, అభివృద్ధి బ్లాకులలోని పారిశ్రామిక కేంద్రములలో ఉత్పత్తి అయిన వస్తువులను ప్రతినిధులు, ప్రజలు సందర్శించడానికి వీలుగా యిది యేర్పాటుచేయబడింది. ఈ ప్రదర్శనములో సమాచార, సామాజిక కేంద్రం కూడా యేర్పాటు చేయబడింది.

అభివృద్ధి కార్యక్రమ గోష్ఠికి యిప్పుడు శాసన సభ్యుడు, శాసనసభ మాజీస్పీకరు అయిన

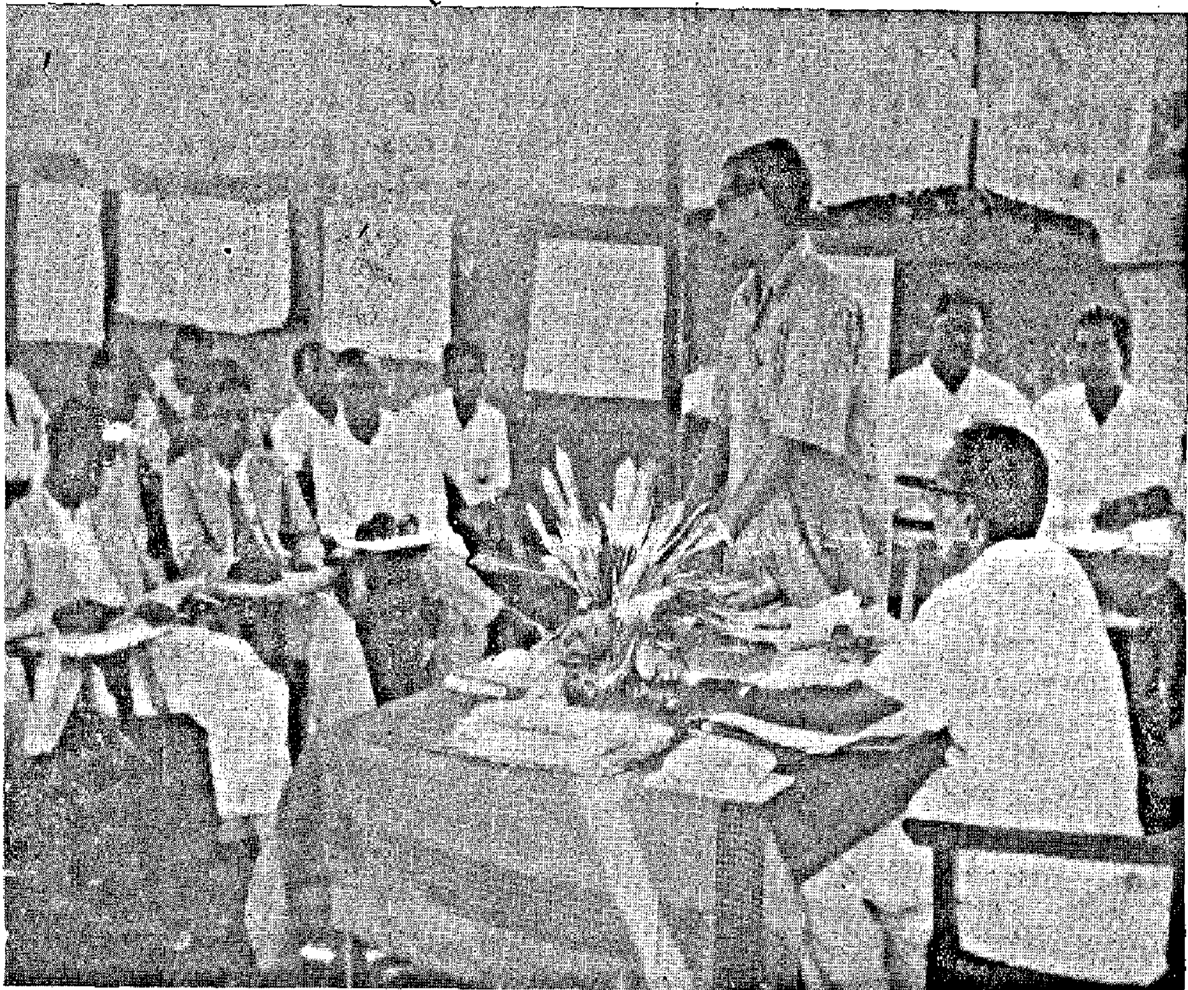
శ్రీఆర్.యల్.యన్. దొరగారు ప్రారంభోత్సవం చేస్తూ ప్రస్తుతపు సామాజికాభివృద్ధి పరిపాలనా వ్యవస్థలో మార్పు తీసుకొనిరావడం అవసరమని చెప్పారు. వివిధ అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను అమలు పరచడంలో ప్రజలకు తగు స్థానమివ్వాలని ఉద్బోధించారు. జిల్లా ప్లానింగు, అభివృద్ధి కమిటీలో సభ్యుడుగా వున్న ప్రతివ్యక్తి ఏదైనా ఒక గ్రామాన్ని ఎన్నుకొని స్వయంగా దాని సర్వతోముఖాభివృద్ధికి పాటుపడాలని కూడ ఆయన విజ్ఞప్తి చేశారు. ఆసాయంత్రం వ్యవసాయ ప్రదర్శన స్థలంలో సాంస్కృతిక కార్యకలాపాలు ఏర్పాటుచేయబడినాయి. మంచి పంటల పెంపకం, మొక్కల రక్షణ విధానాలకి సంబంధించిన చలన చిత్రం కూడ ప్రదర్శించబడింది.

చర్చాగోష్ఠి రెండవ రోజున ఎజెండాలోని అంశాలను గూర్చి వివిధ గ్రూపులు చేసిన సిఫార్సులు చర్చించ బడినవి. ఉత్పత్తి లక్ష్యాలను అధికారులకి బదులు ప్రతి కుటుంబానికి నిర్ణయించ వచ్చుననీ, సాధారణ రాబడికంటె యెక్కువ సాధించిన కుటుంబాలకు భూమిశిస్తులో రిబేటు ఇవ్వవచ్చుననీ లోకసభ సభ్యుడు శ్రీ బి. రాజగోపాలరావు గారు సూచించారు.

ప్రతి అభివృద్ధి కేంద్రానికి సహకార మార్కెటింగు సంఘం ఉండాలనీ ప్రతి సంఘపు వాటా మూలధనం రు. 5000 లోపున వుండాలనీ సిఫార్సు

1958 జనవరి 28, 29 తేదీలలో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో మూడవజిల్లా స్థాయి చర్చాగోష్ఠి జరిగింది. జిల్లా కలెక్టరు (చర్చాగోష్ఠి అధ్యక్షుడు అయిన) శ్రీ వి. సుందరేశన్, ఐ. ఏ. ఎస్., గోష్ఠి పందిరి రిబ్బన్‌ని కత్తిరించి గోష్ఠిని ప్రారంభిస్తున్నారు

1958 జనవరి 28, 29 తేదీలలో శ్రీకాకుళం జిల్లాలో రెండవజిల్లా స్థాయి చర్చాగోష్ఠి జరిగింది రెండవ ప్లెనరీ సెషన్‌లో గ్రూపులు జరిపిన చర్చల సారాంశాన్ని తెలియ జేస్తున్న కన్వీనరును (జిల్లా ప్లానింగు ఆఫీసరు), ఆసందర్భంలో అధ్యక్షత వహించిన కలెక్టరును, ముందు భాగంలో కూర్చున్న నాయకులను కూడా చిత్రంలో చూడవచ్చును

చేయబడింది. ఇది యీ గోష్ఠి సందర్భంలో జరిగిన ముఖ్యమైన సిఫార్సు ప్రస్తుతం వున్న వయోజన విద్యా కేంద్రాలను వృత్తి విద్యా శిక్షణ కేంద్రాలుగా మార్చాలని వాటిలో మామూలు విద్యకూడా బోధించబడాలని చర్చానంతరం యీ గోష్ఠి అంగీకరించింది వయోజన విద్యార్థులు తాము ఇదివరకు చదువుకొరకై వినియోగించే కాలంలో సగం కాలం చదువుకోవాలనీ మిగిలిన కాలంలో ప్రయోజన కరమైన పనులు చేయాలనీ, అందుకై వారికి వేతనం ఇవ్వాలనీ ఈ పధకంలో తల పెట్ట బడింది.

రైతుల పండుగ.

ఆహోబిల నృసింహస్వామి ఉత్సవ సందర్భంలో ఆళ్లగడ్డ (మల్లారెడ్డి వేదనగర్ అనంతర తీవ్ర కృషి కేంద్రం)లో 1-7-58 నుంచి 3-7-58 వరకు తిరునాళ్లు ఏర్పాటు చేయబడినవి. ఈ సందర్భములో ఒక పశు ప్రదర్శనం కూడా ఏర్పాటుచేయబడింది చుట్టు ప్రక్కల నున్న దాదాపు అన్ని గ్రామాల రైతులు ఇందులో పాల్గొన్నారు. శ్రేష్ఠమైన జాతికి చెందిన ఎద్లు, ముర్రాజాతి బర్రెలు, ఆవులు, పొట్టేళ్లు వగైరా యెన్నో యిక్కడికి కొనిరాబడినవి అనేక విధాల ఇది రైతులకు ఆనంద దాయకమైన పండుగ.

ప్రజలు వీటిని చూచి ఆనందించి, ఉత్తమమైన పశువుల్ని పెంచడానికి తీర్మానించారు.

తిర్మలాయ పాలెం సమాజాభివృద్ధి కేంద్రం.

బీరోలు గ్రామంలో 1958 జనవరి 29 నుంచి 31 తేదీ వరకు గ్రామనాయకుల శిక్షణ శిబిరం ఒకటి ఏర్పాటు చేయబడింది. ఇక్కడ 42 మంది గ్రామ నాయకులకు వ్యవసాయం, పశుపోషణ, సహకారం, నీటి పారుదల, పంచాయతీలు, విద్య, ఆరోగ్యం, పారిశుధ్యం మున్నగు వాటిలో శిక్షణ ఇవ్వబడింది. పెంట యెరువు తయారీ, పొగరాని పొయ్యిలు, సోకేజి గుంటలు మున్నగు వాటి విషయమై ప్రయోగపూర్వకమైన ప్రదర్శనలు ఏర్పాటు చేయబడినవి. బీరోలు గ్రామానికి చెందిన ఒక అనధికార ప్రముఖుడు శ్రీ వెంకటరామ రెడ్డి యీ శిబిరాన్ని ఏర్పాటు చేయడానికి చాల శ్రద్ధగా కృషిచేశారు. అందుకు వలసిన ఖర్చులను భరించుటకై ప్రజలు రూ. 300 లు విరాళమిచ్చారు.

సంజమల జాతీయ వికాస సేవా కేంద్రం.

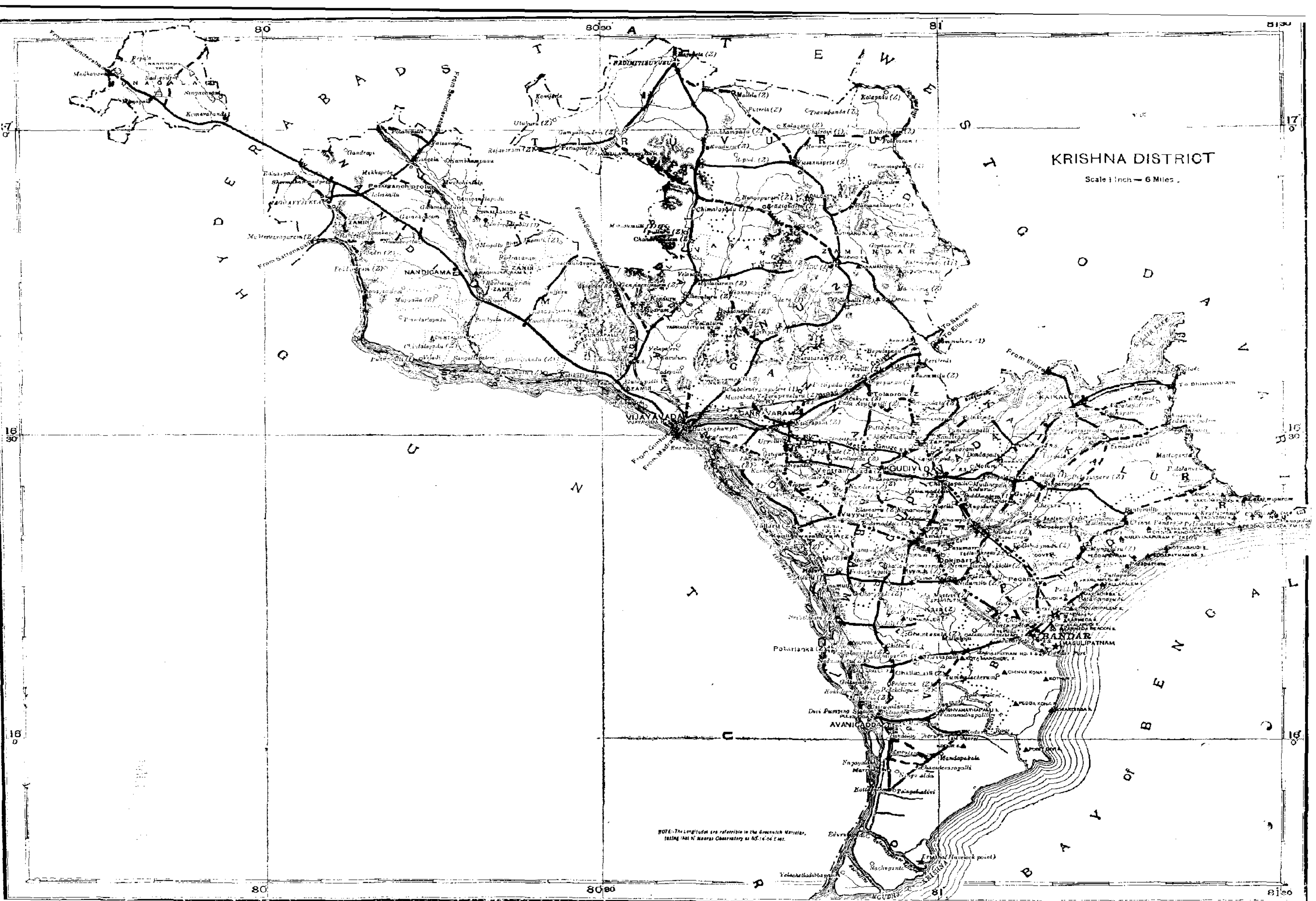
కర్నూలు జిల్లా కలెక్టరు 1958 జనవరి 12వ తేదిన సంజమలలో ఒక గ్రంథాలయ సహిత మైన సామాజిక కేంద్రానికి ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఈ సందర్భంలో లోక సభ సభ్యుడు శ్రీ పి. వెంకట సుబ్బయ్యగారి అధ్యక్షతన ఒక బహిరంగ సభ ఏర్పాటుచేయబడింది. ఆయన రు. 180 లు విలువచేయు ఒక బీరువాను కొన్ని పుస్తకాలను విరాళమిచ్చారు. సామాజిక కేంద్రానికి వసతిని ప్రజలు సమకూర్చారు.

ఆరోజు సాయంత్రం గిద్దలూరు గ్రామంలో కలెక్టరు, 'రామకృష్ణ'. గ్రంథాలయానికి ప్రారంభోత్సవం చేశారు. ఈ గ్రంథాలయానికి గ్రామస్థులు రూ. 250 ల విలువగల పుస్తకాలను విరాళంగా ఇచ్చారు.

నూజివీడు సమాజాభివృద్ధి కేంద్రం.

నూజివీడు సమాజాభివృద్ధి కేంద్రంలోని ఆగిరిపల్లి గ్రామంలో రథసప్తమి పండుగ సందర్భంలో 26-1-58 నుంచి 28-1-58 వరకు ఒక ప్రదర్శనం జరిగింది. ఈ బ్లాకుకింద వున్న వివిధ గ్రామాలనుంచి సుమారు పది వేల మంది ప్రజలు ప్రదర్శనాన్ని చూడడానికి వచ్చారు. కుంభకార శిక్షణ కేంద్రం, కుట్టుపని కేంద్రాలలో శిక్షణ పొందేవారు తయారు చేసిన వస్తువులన్నీ ప్రదర్శించబడినవి. ప్లానింగు, కార్యక్రమానికి సంబధించిన పుస్తకములు ప్రజలకు సరఫరా చేయబడినవి. ప్రదర్శన హాలు ప్రక్కనే పఠనావకాశాలు కల్పించబడినవి.

KRISHNA DISTRICT
Scale 1 Inch = 6 Miles.
HYDERABAD STATE
WEST GODAVARI
GUNTUR
BAY of BENGAL
NANDIGAMA
VIJAYAVADA
GANNAVARAM
GUDIVADA
BANDAR
MASULIPATNAM
KAIKALUR
AVANIGADDA
From Secunderabad
From Ellore
To Bhimavaram
From Guntur
From Madras

కృష్ణా

కృష్ణా జిల్లా దక్షిణ భారత దేశంలో మిక్కిలి సారవంతమైన ప్రదేశాలలో ఒకటి దీనికి వుత్తరాన ఖమ్మం పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలు, దక్షిణాన, తూర్పున బంగాళాఖాతం, పశ్చిమాన కృష్ణానది వున్నాయి ప్రసిద్ధమైన పూర్వ చరిత్ర గల యీ జిల్లా ప్రస్తుతం పంచవర్ష కార్యక్రమాలకి కార్యరంగమై వున్నది. అభివృద్ధి పంథలో నడిచే ఆధునిక వుద్యమాలన్నిటిలోను ముందున్న యీ జిల్లా ఆంధ్ర ప్రదేశ్ జీవనాడుల వంటి కేంద్రాలలో ఒకటని అంటే అతిశయోక్తి కాదు

పాత కృష్ణా జిల్లా 1925 లో కృష్ణా, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలుగా విభజించబడింది. ప్రస్తుతపు కృష్ణా జిల్లాలో 1. డెల్టా ప్రదేశం. 2. మెట్ట ప్రదేశం అని రెండు రకాల ప్రదేశాలున్నాయి. డెల్టా ప్రదేశంలో కృష్ణా తూర్పు డెల్టా యావత్తూ అనగా మచిలీపట్నం, దివి, గుడివాడ, కైకలూరు తాలూకాలు, విజయవాడ, గన్నవరం తాలూకాలలో కొన్ని భాగాలు వున్నాయి మెట్ట ప్రదేశంలో నందిగామ, తిరువూరు, నూజివీడు తాలూకాలు, విజయవాడ, గన్నవరం తాలూకాలలో కొన్ని భాగాలు వున్నాయి

శ్రీ శివరామ ప్రసాద్ బహదూర్, యార్లగడ్డ

పురాణ గాథ

శ్రీరాముడు అరణ్యవాసం చేసే కాలంలో శ్రీరాముని పేర రాజ్యం చేసిన భరతుడు ఇక్ష్వాకుల రాజధాని యైన అయోధ్యా పట్నాన్ని విడిచి నందిగామలో స్థిరపడ్డాడని చెబుతారు. శ్రీరాముడు సీతా లక్ష్మణ సమేతుడై యీ ప్రదేశం గుండా వెళ్లాడని గూడా చెబుతారు శ్రీరామ చరిత్రతో సంబంధం గల ప్రదేశాలెన్నో యీ జిల్లా మెట్ట ప్రదేశాలలో వున్నాయి మహాభారత కాలానికి వస్తే, అర్జునుడు పాశుపతాస్త్రం కొరకై విజయవాడకి సమీపంలో వున్న ఇంద్రకీలాద్రిపై తపస్సు చేశాడు ఇక్కడ భాగవత గాథతో సంబంధం గల ప్రదేశాలు కూడా చాలా వున్నాయి.

చరిత్ర

క్రీస్తు శకానికి పూర్వం యిక్కడ చెంచులు, కోయలు, యేనాదుల వంటి ఆటవిక జాతుల ప్రజలు నివసించే వారనీ, ద్రావిడులు ఆ తరువాత వచ్చారని చెబుతారు. క్రీస్తు శకం 200 లో ఆంధ్రులు యీ ప్రాంతంపై తమ ఆధిపత్యాన్ని ప్రతిష్ఠించి, కృష్ణా నదీ తీరంలో పట్టణాలను నిర్మించారు. వారు బౌద్ధమత పోషకులు కావడంవల్ల బౌద్ధ దేవాలయాలు, స్తూపాలు, చైత్యాలను కూడా చాలా నిర్మించారు క్రీస్తుశకం 400 నాటికి యీ జిల్లా పల్లవుల పాలనలోకి వచ్చింది ఆ తరువాత సాలంకాయనులు, విష్ణుకుండినులు దీని పరిపాలకులుగా వుండినారు తూర్పు చాళుక్యులు క్రీ. శ 700 నుంచి క్రీ. శ 1100 వరకూ ఇక్కడ రాజ్యం చేశారు ఆతరువాత వెలనాటి చోళులు క్రీ. శ. 1700 వరకూ రాజ్యం చేశారు కాకతీయుల పరిపాలన కొంత కాలం సాగింది 1328 నుంచి 1424 వరకూ కొండవీటి రెడ్డిరాజులు పరిపాలించారు ఆ తరువాత ఒరిస్సా గజపతి రాజులు తమ సైన్యాలను నెల్లూరు వరకూ నడిపించారు కృష్ణ దేవరాయలు ఒరిస్సా

శ్రీ కాకాని వెంకటసత్య నారాయణ, శా స

రాజుల్ని వుత్తర సర్కారుల నుంచి పారద్రోలిన తరువాత కూడా కొంత కాలం కృష్ణా జిల్లా నైజాం ఆధిపత్యం క్రింద వుండింది. ఆ తరువాత అది ఫ్రెంచివారిని, ఆంగ్లేయుల్ని ఆకర్షించింది ఫ్రెంచివారు మచిలీపట్నంలో ఒక కోటను నిర్మించారు, ఆంగ్లేయులు వారిని తరిమివేశారు. ఆఖరికి యీ జిల్లా ఆంగ్లేయుల స్వాధీనమైంది.

పుణ్య క్షేత్రాలు

కృష్ణానదీ తీరానగల విజయవాడ కేవలం వాణిజ్య ప్రధానమైన ఆధునిక పట్టణమే కాక పుణ్యస్థలం కూడా. మామూలుగా పర్వదినాలలోను విశేషించి శివరాత్రినాడు పవిత్రమైన కృష్ణానదిలో స్నానము చేయడానికి వేలాది జనులు వస్తారు. కృష్ణానది, సమీపంలో కనకదుర్గ ఆలయమున్నది. శక్తి స్వరూపిణియైన యీదేవి దర్శనార్థం సంవత్సరం పొడుగునా యాత్రికులుదూర ప్రదేశాలనుంచి కూడా వస్తూ వుంటారు.

శ్రీ సి. రామకోటయ్య

క్రిందటి సంవత్సరం జూన్ లో జరిగిన కృష్ణా పుష్కరానికి అఖిల భారత ప్రాముఖ్యమున్నది. అప్పుడు లక్షలాది ప్రజలు కృష్ణవేణీ పావన తీర్థాన్ని సేవించారు. మచిలీపట్నానికి మూడు మైళ్ల దూరంలో వున్న చిలకలపూడిలో పాండురంగ దేవాలయమున్నది. ఎంతో ఆకర్షణీయమైనయీ ఆధునిక దేవాలయం వల్ల యిటీవల యీ ప్రదేశం బాగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. ఇది పండరిపురం దేవాలయంతో సమానంగా వుందని చెబుతారు. ప్రతి సంవత్సరం ఆషాఢమాసంలో యేకాదశి రోజున యిక్కడ గొప్ప వుత్సవం జరుగుతుంది.

శ్రీ కె. అప్పారావు, శాసన సభ్యుడు, కైకలూరు

ఈ జిల్లాలో ఇప్పుడు సామాన్య ప్రదేశమైన శ్రీకాకుళం గ్రామం ఒకప్పుడు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యపు రాజధానిగా ప్రకాశిస్తూ వుండేది. అక్కడ ఆంధ్ర విష్ణువు ఆలయం వుంది ఇతడు రాజర్షి అయివుండాలి. 1509 లో శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు యీ ఆలయంలో ఆరాధన జరిపాడనీ, ఆదేవత ఆయన కలలో కనబడి తనమీద పద్యాలల్లమని చెప్పాడని చెబుతారు. ఆ తరువాత మహారాజు వ్రాసిన పుస్తకం ఉద్గ్రంథాలలో ఒకటిగా వున్నది.

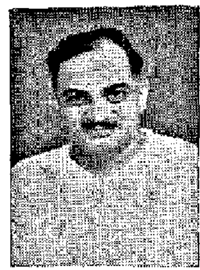
కృష్ణా తీరానగల కళ్లేపల్లికి దక్షిణకాశి అని పేరు వున్నది. ఇక్కడ శివరాత్రికి గొప్ప వుత్సవం జరుగుతుంది ఇక్కడ నాగేశ్వరాలయం కూడా వున్నది

ఘంటసాలలో హిందూ, బౌద్ధమత సంబంధమైన రెండు రకాల నిర్మాణాలు వున్నాయి. కాలభైరవ, సరస్వతీ విగ్రహాల విన్యాసం మొహంజోదారో శిల్పాల విన్యాసంతో సమానంగా వుంటుంది. నరసింహస్వామి విగ్రహం అతిలోక రమణీయంగా మలచ బడిందని చెబుతారు. సరస్వతీ విగ్రహం ఆంధ్ర శిల్పుల నైపుణ్యానికి ప్రతిబింబం. బౌద్ధ స్తూపాలలో కూడా యిటువంటి శిల్ప నైపుణ్యమే గోచరిస్తుంది.

శ్రీ వి. కూర్మయ్య

జగ్గయ్యపేట కూడా బౌద్ధమత కేంద్రమే. ప్రాముఖ్యంగల ప్రదేశాలు యింకా చాలా వున్నాయి. ఉత్సవాలలో యిక్కడికి జిల్లా నుంచి, పై ప్రదేశాలనుంచి కూడా ప్రజలు వస్తారు.

శ్రీ ఎమ్. ఆర్. అప్పారావు

ముఖ్య స్థలాలు

ఘంటసాల (దివి తాలూకా) ఒకప్పుడు ముఖ్యమైన రేవుపట్టణం. వాణిజ్య రంగంలో దానికిగల

ప్రాముఖ్యం సుప్రసిద్ధమైనది. ఇక్కడి నుంచి వజ్రాలు, వస్త్రాలు యీజిప్టు, రోమునగరం వంటి విదేశ వాణిజ్య కేంద్రాలకి యెగుమతి అయేవి. ఇక్కడ గల ఒక బౌద్ధస్తూపం మొత్తం దక్షిణ దేశంలోకెల్లా మిక్కిలి సుందరమైనది. ఆంధ్రులు యీ రేవునుంచే విదేశ యాత్రలకి బయలు దేరారని చెబుతారు. 13వ శతాబ్దం వరకూ యిది తన ప్రాముఖ్యాన్ని నిలబెట్టుకున్నది. ఇదికాక మరి రెండు రేవు స్థలాలు కూడా ఇక్కడ వుండేవి.

కృష్ణాజిల్లాలో విజయవాడ, మచిలీపట్నం, గుడివాడ పట్టణాలలో మునిసిపాలిటీలున్నాయి. జిల్లా ముఖ్యపట్నమైన మచిలీపట్నంలో సముద్రపు రేవు వున్నది. ఈ రేవుకి మంచి భవిష్యత్తువుంది. రాష్ట్రంలో ముఖ్యమైన విద్యా కేంద్రాలలో మచిలీపట్నం ఒకటి. ఇక్కడ రెండు కళాశాలలున్నాయి.

శ్రీ పి. విశ్వేశ్వరరావు

డెల్టా అగ్రభాగానవున్న విజయవాడవద్ద కృష్ణా నదికి ఆనకట్ట నిర్మించబడింది. విజయవాడ తన స్థానిబట్టి, ప్రధానమైన రైల్వే కేంద్రం కావడం వల్లకూడా అతి శీఘ్రంగా అభివృద్ధి చెందుతున్నది. కృష్ణాజిల్లాలో విజయవాడ మీదుగాపోయే మద్రాసు కలకత్తా బ్రాడ్ గేజ్ ప్రధాన రైలుమార్గం ఈశాన్య దిశగా విజయవాడ - యేలూరు కాలవ ప్రక్కనంచి నిర్మించబడింది. ఒక మీటర్ గేజ్ మార్గం మచిలీపట్నం, విజయవాడలను కలుపుతుంది. ఆంధ్ర సిమెంటు ఫ్యాక్టరీ విజయవాడలో వున్నది. ఇక్కడ ఔషధాల తయారీ పరిశ్రమ కూడా వుంది. రెండు కళాశాలలు, పురావస్తు ప్రదర్శనశాల వున్నాయి.

శ్రీ పి. సుందరయ్య

గుడివాడ, జగ్గయ్యపేటలకి కూడా వాణిజ్య ప్రాముఖ్యమున్నది

కొండపల్లి బొమ్మల పరిశ్రమకి ప్రసిద్ధి. ఇక్కడ చరిత్రాత్మకమైన కోటవున్నది.

తిరువూరులో ఒక వృత్తి విద్యాశిక్షణ కేంద్రమున్నది.

కూచిపూడి గ్రామం కూచిపూడి నాట్యానికి జన్మస్థలం.

స్త్రీ జనాభ్యుదయం

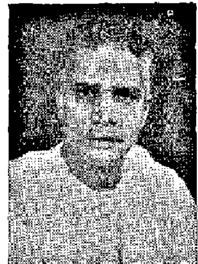
విజయవాడలో ఒక స్త్రీ జనసంక్షేమ కేంద్రం వుంది. దీనికి ఆడివిన్నాకులం, తిరువూరు విస్సన్నపేటలలో శాఖలున్నాయి.

వ్యవసాయం, సాగనీటి సరఫరా

ఇది వ్యవసాయ ప్రధానమైన జిల్లా. ఇక్కడ ముఖ్యమైన సాగనీటి వనరు కృష్ణానది. కృష్ణానది క్రింద 10 లక్షల యెకరాలకి మించిన ఆయకట్టు వుంది. తమ్మిలేరు, బుడమేరు, వుప్పుటేరు నక్కవాగులు ఇక్కడ ప్రవహించే చిన్న నదులు. 100 యెకరాలు, అంతకు మించిన ప్రదేశానికి నీటి సరఫరా చేసే పంటచెరువులు 362,100 యెకరాల లోపు ఆయకట్టుకి సరఫరా చేసేవి 197 వున్నాయి. 3,261 గొట్టపు బావులున్నాయి. ప్రధాన పంట వరి. ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గోదావరి డెల్టా తరువాత మిక్కిలి ముఖ్యమైన ఆహారోత్పత్తి ప్రదేశం కృష్ణా డెల్టాయే.

శ్రీ ఎమ్. రాజేశ్వరరావు

ఇటీవల తెరువబడిన కృష్ణా బారేజ్ - రెగ్యులేటరు కృష్ణాజిల్లాలో 46,000 యెకరాలకి, గుంటూరు జిల్లాలో 71,000 యెకరాలకి నీటి సరఫరా చేస్తుంది. నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు క్రింద కృష్ణాజిల్లాలో ప్రథమ పంట క్రింద 1.5 లక్షల యెకరాలకి, రెండవపంట క్రింద 4.5 లక్షల యెకరాలకి నీరు లభిస్తుంది

శ్రీ మయిపిళ్ల చిట్టి

రవాణా సౌకర్యాలు

కాఁవలు జిల్లాలోపల రవాణా సౌకర్యాలను కల్పిస్తాయి. ఇటీవల రోడ్డు రవాణా భాగా అభివృద్ధి చేయబడింది. దాదాపు పెద్ద గ్రామాలన్నీ రోడ్ల ద్వారా సమీపములో వున్న పట్టణాలకి జిల్లాగుండా పోయే గ్రాండు ట్రంక్ రోడ్డుతో కలుప బడినవి.

శ్రీ ఎ. కాశేశ్వరరావు
(శాసన సభఅధ్యక్షులు)

పరిశ్రమలు

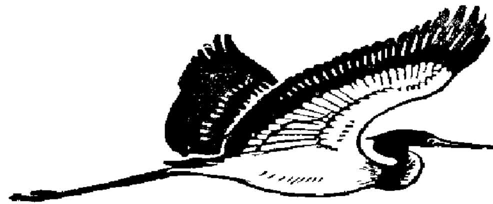
విజయవాడలో వున్న పరిశ్రమలు కాక మచిలీపట్నంలో శాస్త్రీయ పరికరాల కంపెనీ, రసాయన పరిశ్రమలు వున్నాయి. జిల్లాలో తగినన్ని బియ్యం మిల్లులున్నాయి వుయ్యూరులో పంచదార ఫ్యాక్టరీ వున్నది జగ్గయ్యపేటలో తగినంత ముడి ఇనుము వుంది.

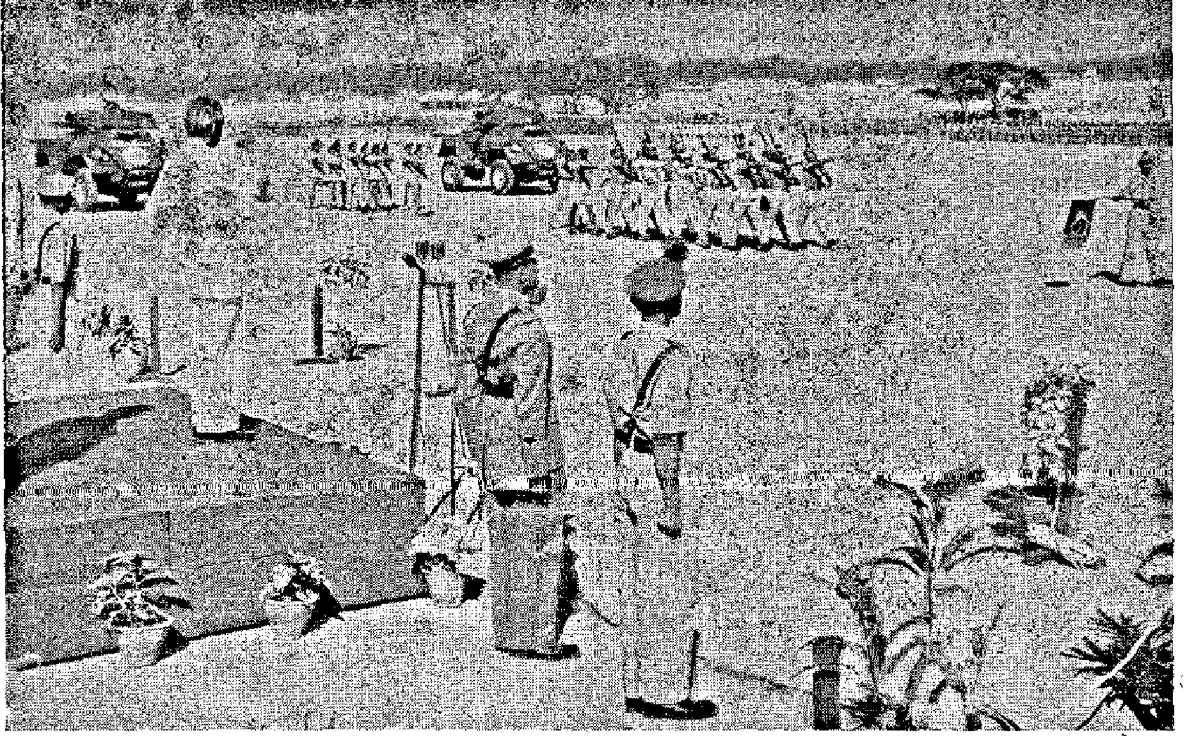
ఇది వ్యవసాయ ప్రధానమైన జిల్లాయే అయినప్పటికీ పారిశ్రామికంగా చకచకా అభివృద్ధి చెందుతున్నది త్వరలోనే యిది ఆంధ్రప్రదేశ్ పారిశ్రామిక పటంలో ప్రముఖ స్థానాన్ని ఆక్రమిస్తుంది.

ఈ జిల్లా వైశాల్యం 3,496 చదరపు మైళ్లు జన సంఖ్య 17,79,484. దీనిలో పది తాలూకాలున్నాయి దీని విస్తీర్ణం 22,39,187 యెకరాలలో అడవులు 2,67,047 యెకరాలు సాగు లాయకైన భూమి 4,21,348 యెకరాలు, సాగయే భూమి 2,39,462 యెకరాలు వున్నది. 1954-55 లో నికరం 13,18,948 యెకరాలలో విత్తనాలు చల్లబడినవి.

శ్రీ చంద్రశేఖర్, ఐ ఎ ఎస్ పీరు ఇటీవలి వరకూ కృష్ణా జిల్లా కలక్టరుగా వున్నారు.

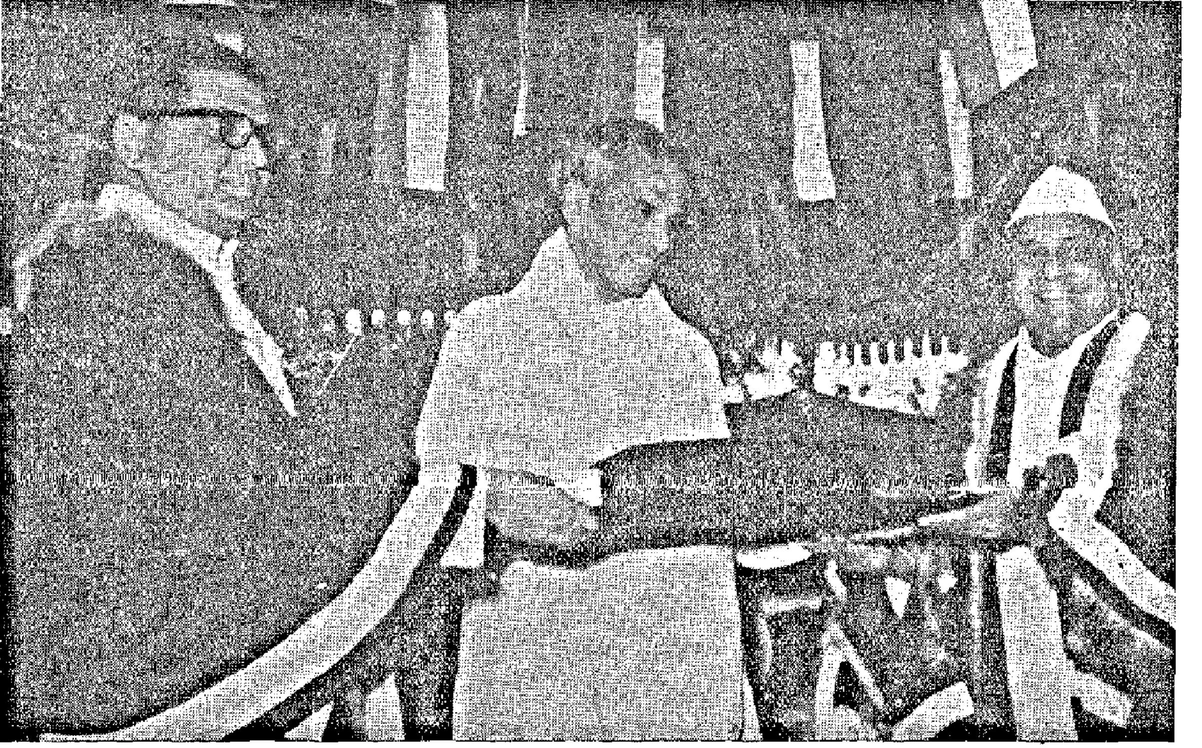

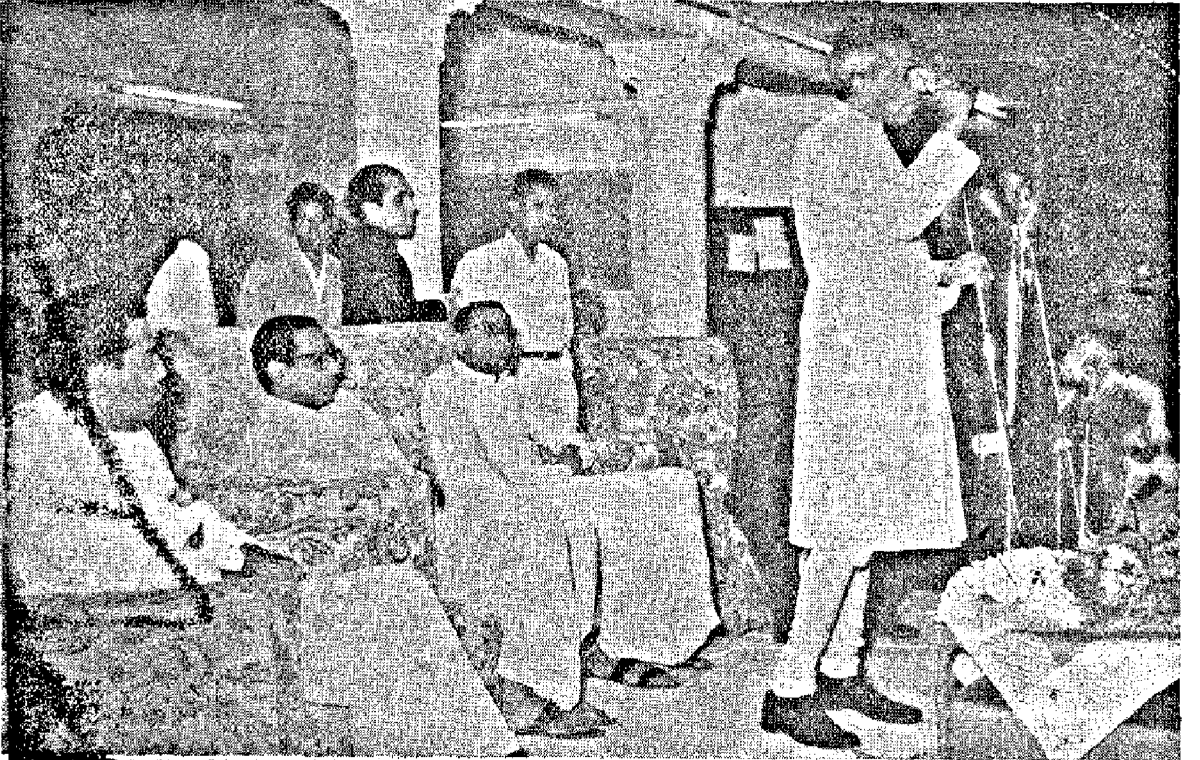
ఇండియా రక్షణ, శాఖామాత్యులు శ్రీ వి. కె. కృష్ణమీనన్ గౌరవార్థం 2 2-1958 న జరుపబడిన
ఎన్. సి. సి. పెరేడు దృశ్యం.

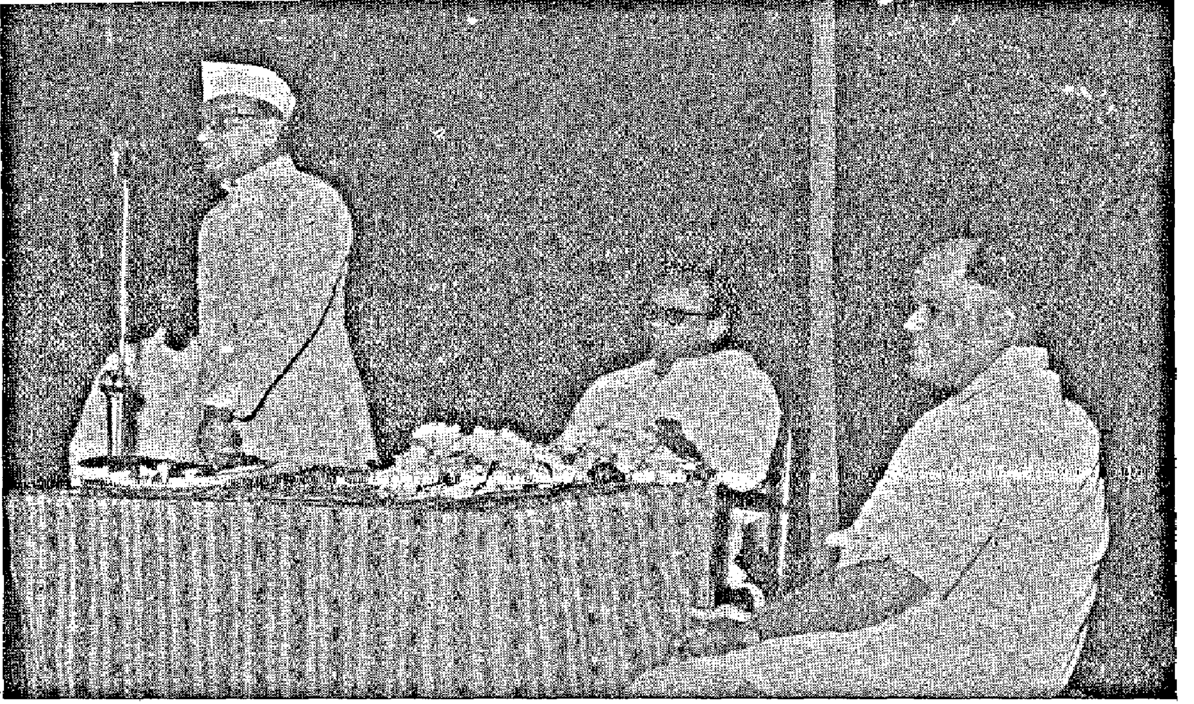
2-2-1958 న వుస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం స్నాతకోత్సవ సందర్భంలో
రక్షణ శాఖామాత్యులు ప్రసంగిస్తున్నారు

హైదరాబాదు, సికిందరాబాదు నగరాలు (2-2-1958 న శ్రీ వి. కె. కృష్ణమీనన్‌కి పౌరసన్మానం చేస్తున్న దృశ్యం.

2.2.1958 న నిజాం కళాశాలలో కాశ్మీర్ నేషనల్ ఫ్రంటు యేర్పాటు చేసిన సమావేశంలో ప్రసంగిస్తున్న శ్రీ వి. కె. కృష్ణమీనన్.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సహకార శాఖామాత్యులు నవాబ్ మెహిదీ నవాజ్‌జంగు 19-2-1958 న హైదరాబాదు చేనేత కేంద్ర సహకార అసోసియేషన్ లిమిటెడ్ అష్టమ వార్షికోత్సవాలను ప్రారంభిస్తున్నారు. ఆసందర్భంలో ధర్మాదాయ, పరిశ్రమల శాఖామాత్యులు శ్రీ ఎ. భగవంతరావు అధ్యక్షత వహించారు.

7-2-1958 న అనంతపురంలో జి. హెచ్. ఆస్పత్రికి శంకుస్థాపన చేసిన పిమ్మట ప్రసంగిస్తున్న ఇండియా ఉపాధ్యక్షులు.

కేంద్ర ఆరోగ్య శాఖామాత్యులు శ్రీ డి. పి కర్మార్కర్ 28-1-1958 న ప్రభుత్వ జనరలు ఆస్పత్రి ఔట్ పేషెంటు శాఖను ప్రారంభించారు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ గవర్నరు యిటీవల అనంతపురం జిల్లా పర్యటనలో 17-2-1958 న భైరవాని తిప్ప ప్రాజెక్టును సందర్శించారు.

Statement about ownership and other particulars about news paper (ANDHRA PRADESH) to be published in the first issue every year after the last day of February.

FORM IV.

(See Rule 8)

1.	Place of Publication	...	Hyderabad.
2.	Periodicity of its publication	...	Monthly.
3.	Printer's Name	...	Sri S. Krishna Rao, Citizen Press.
	Nationality	...	Indian.
	Address	...	Park Lane, Secunderabad.
4.	Publisher's Name		Director of Information and Public Relations.
	Nationality	...	Indian.
	Address	...	Mukkaramjahi Road, Hyderabad-1.
5.	Editor's Name	...	Sri Narsing Rao Manvi.
	Nationality	...	Indian.
	Address	...	Director of Information and Public Relations, Government of Andhra Pradesh, Mukkaramjahi Road, Hyderabad-1.
6.	Names and Addresses of individuals who own the newspapers and partners or share-holders holding more than one per cent of the total capital		* * *

I, Sri Narsing Rao Manvi, Director of Information and Public Relations, Government of Andhra Pradesh, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Sd/- **Narsing Rao Manvi.**

Dated : 28-3-1958.

Signature of Publisher.

---

* The Director, Government Printing Press, Government of Andhra Pradesh, Hyderabad-Deccan, is the official Printer but he may name any other Printer when the Government Press cannot undertake printing of this journal.

"ఆంధ్రప్రదేశ్" ప్రకటనరేట్లు

'ఆంధ్రప్రదేశ్' పత్రికలో ఈ దిగువ రేట్లప్రకారం ప్రకటనలు స్వీకరించబడగలవు.

వివరాలు	మూడు భాషల పత్రికలకు			ఒక భాష పత్రికకు		
	పూర్తి పేజీ	సగం పేజీ	పావు పేజీ	పూర్తి పేజీ	సగం పేజీ	పావు పేజీ
	రూ	రూ	రూ	రూ	రూ	రూ
లోపలి పేజీ	200	125	75	100	55	30
వెనుకవైపు కవరుపేజీ	350	—	—	150	—	—
2, 3 కవరు పేజీలు	250	—	—	125	—	—

ఒక సంవత్సరం కొరకు స్థలమును కంట్రాక్టు తీసుకొన్నవారికి 20 శతి రిబేటు ఇవ్వబడుతుంది.

షరతులు

1. సాంకేతిక వివరాలు: $10\frac{3}{4} \times 8\frac{1}{2}$" డెమ్మి.
2. ముందరి టైటిల్ పేజీపై ప్రకటనలు వేయబడవు.
3. పావు పేజీకంటే తక్కువ ప్రకటనలు స్వీకరించబడవు.
4. ప్రకటించవలసిన విషయము, అది వేయబడవలసిన స్థలము మొదలగు వివరాలూ, దానికయ్యే మొత్తమూ ప్రతినెల 8వ తేదీలోపుగా ఈ కార్యాలయానికి చేరినట్లయితే, ఆ ప్రకటన మరుసటినెల పత్రికలో ప్రచురింపబడుతుంది. ప్రకటనకయ్యే మొత్తమును మనియార్డరు ద్వారాగాని, లేక క్రాస్ చేయబడని డిమాండు డ్రాఫ్ట్ ద్వారాగాని పంపవలెను. డిమాండుడ్రాఫ్టు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సమాచార పౌర సంబంధముల శాఖ డైరెక్టర్, హైద్రాబాదు–దక్కన్ పేరిట వ్రాయబడవలెను.
5. ప్రకటన నిమిత్తమై పంపబడు బ్లాకుల విషయంలో తగు జాగ్రత్త వహింపబడుతుంది. అయితే మిషను మీద బ్లాకులు గనుక పగిలిపోయినట్లయితే అందుకు ఈ శాఖ బాధ్యతవహించదు.
6. ప్రకటన ఎంత స్థలంలో ఏవైనం ప్రకారం వేయవలసిందీ, ఒక భాష పత్రికలో వేయవలెనా, లేక మూడు భాషల పత్రికలలో వేయవలెనా అనే వివరాలను స్పష్టంగా తెలియపరచాలి. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలను, పైకమును ఈ దిగువ చిరునామాకు పంపవలెను.

డైరెక్టర్,
సమాచార పౌరసంబంధముల శాఖ
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం
హైద్రాబాదు దక్కన్ — 1.

దేశంతోపాటు మీరుకూడా అభ్యుదయం పొందండి!

మీరు మిగుల్చుకున్న డబ్బును భారత ప్రభుత్వ చిన్న మొత్తముల పొదుపు పథకమునకు పెట్టుబడి పెట్టండి!

భారత దేశం యొక్క

సామాజికాభివృద్ధి కార్యక్రమమునకు, గొప్పనదీలోయ ప్రాజెక్టులకు, రైలు మార్గములు, రోడ్ల అభివృద్ధికి సహాయపడండి!

మీ డబ్బును ఈ క్రింది గ్యారంటీడ్ సెక్యూరిటీలలో దేనిలోనైనా పెట్టుబడి పెట్టండి!

12 సంవత్సరముల ట్రెజరీ ప్లాన్ సేవింగ్స్ సర్టిఫికెట్లు	మెచ్యూరిటీ పొందినమీదట నూటికి ఏడాదికి 5.41 వంతుల చొప్పున వడ్డీ ఇవ్వబడుతుంది. ఇవి రూ. 5 లవి మొదలు రూ. 5 000 లవి కూడా లభిస్తాయి. వ్యక్తిగతంగా ఒక్కొక్కరు రూ. 25,000 ల వరకు కొనవచ్చును.
10 సంవత్సరముల ట్రెజరీ సేవింగ్సు డిపాజిట్ సర్టిఫికెట్లు	ఏడాదికి నూటికి 4 వంతులు చొప్పున వడ్డీ ఇవ్వబడుతుంది. ఒక్కొకటి రూ. 100 లవి మొదలు రూ. 25,000 లవి కూడాలభిస్తాయి.
పోస్టాఫీసు సేవింగ్సు బ్యాంకుఅకౌంట్లు	డిపాజిట్లపై రూ. 10,000 ల వరకు నూటికి $2\frac{1}{2}$ వంతులచొప్పున వడ్డీ ఇవ్వబడుతుంది. శేషముపై రూ .15,000 ల వరకు నూటికి 2 వంతుల చొప్పున వడ్డీ ఇవ్వబడుతుంది.

15 సంవత్సరముల ఆన్యూటీ సర్టిఫికెట్లు

జారీచేయబడు ధరలు : రూ. 3,500, రూ. 7,000, రూ. 14,000 రూ. 28,000 వ్యక్తిగతంగా ఒక్కొక్కరు రూ. 28,000 ల వరకు కొనవచ్చును.	నూటికి ఏడాదికి $3\frac{1}{2}$ వంతుల చక్రవడ్డీతో నెలసరి వాయిదాలుగా 15 పండ్ల లోపున తిరిగి చెల్లించబడుతవి.

ఆదాయపు పన్ను లేకుండా మీకు మంచి ఆదాయం లభిస్తుంది!

భారతదేశ ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తుకొరకై పెట్టుబడి పెట్టండి!

ఇతర వివరములకు, ఈ పెట్టుబళ్ళకు సంబంధించిన నియమావళికొరకు :

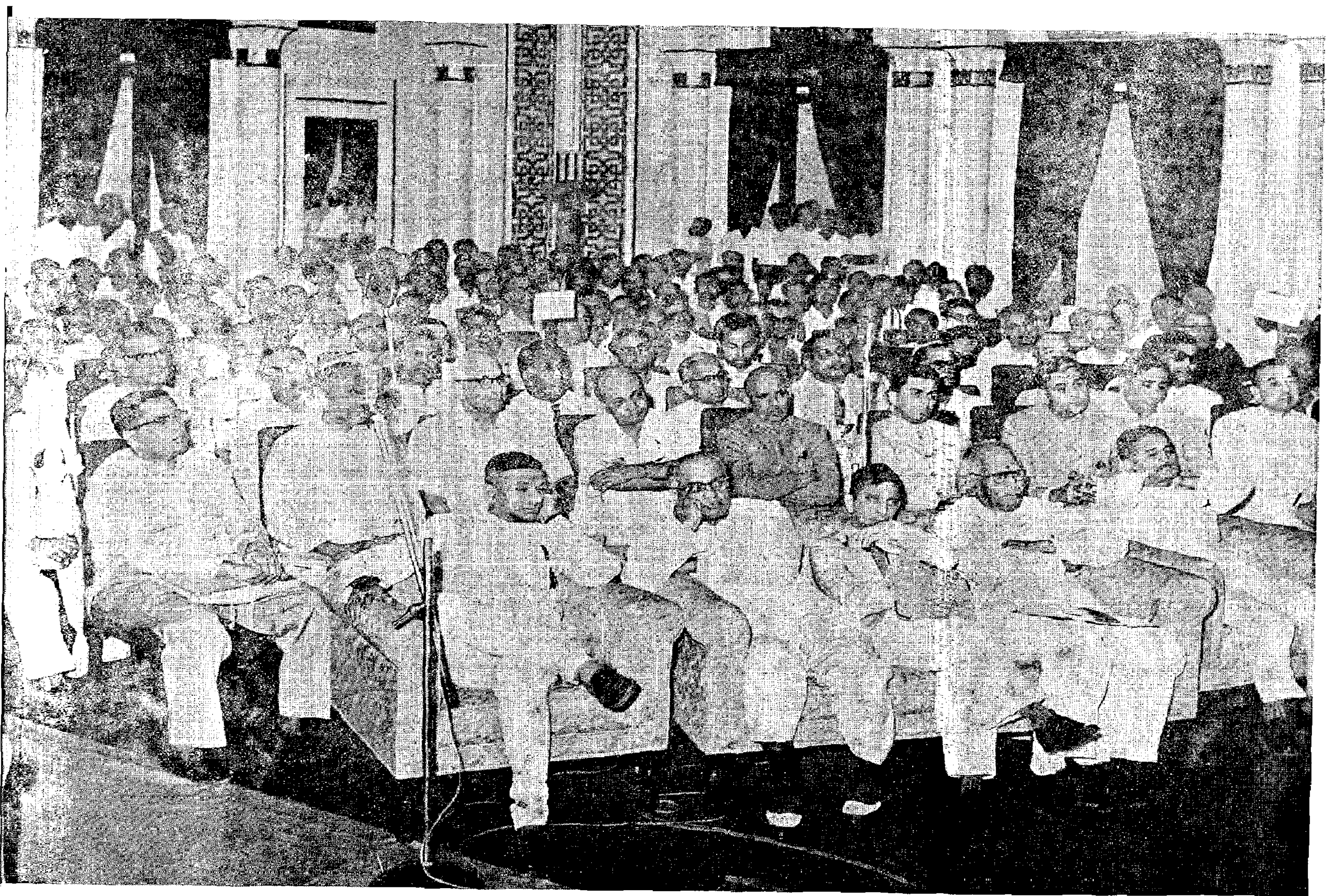
నేషనల్ సేవింగ్సు కమీషనర్, సిమ్లా చిరునామాకుగాని లేక

రీజనల్ ఆఫీసరు, హైద్రాబాదు (దక్కన్)

చిరునామాకు గాని వ్రాయవలెను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం

వైశాల్యం	...	106,041 చదరపు మైళ్లు
జనసంఖ్య	...	3,12,60,133
పురుషులు	..	1,57,42,912
స్త్రీలు	...	1,55,17,221
సగటు వర్షపాతం		
ఆంధ్ర ప్రాంతం	...	34.6 అంగుళాలు
తెలంగాణా	...	36.7 ,,
1954–55 లో		
ఆంధ్ర	...	41.5 ,,
తెలంగాణా	...	34.9 ,,
అరణ్య ప్రదేశం	...	1,40,26,000 ఎకరాలు
జిల్లాలు	...	20
తాలూకాలు	...	183
రెవిన్యూ సర్కిళ్లు	...	1,000
పట్టణాలు	...	293
గ్రామాలు	...	26,450
పంటల క్రింది ప్రదేశం	...	2,93,81,000 ఎకరాలు
1955-56 లో		
సాగునీరు లభించిన ప్రదేశం	....	66.8 లక్షల యెకరాలు
కౌళ్ల సంఖ్య	...	42,42,655
1955-56 లో		
వుత్పత్తి అయిన హారధాన్యాలు	...	50.39 లక్షల టన్నులు
పశువులు	....	2,95,13,000
కోళ్లు	...	1,47,37,000
పాల వుత్పత్తి	...	15:5 లక్షల గేలన్లు
రైలుమార్గాలు	...	2,902 మైళ్లు
జాతీయ రహదార్లు	...	1,409 ,,
రాష్ట్ర రహదార్లు	...	2,072 ,,
జిల్లా పెద్దరోడ్లు	...	8,527 ,,
జిల్లా ఇతరరోడ్లు	...	3,458 ,,
పాఠశాలలు	...	28,000
కళాశాలలు	...	47
వృత్తి విద్యా కళాశాలలు	...	31

23-2-58 న జరిగిన రాష్ట్ర సమాజాభివృద్ధి కార్యక్రమాల చర్చాగోష్ఠి-సాధారణ సమావేశం.